

AGENȚIA NAȚIONALĂ
PENTRU
SIGURANȚA ALIMENTELOR

MD-2009, mun. Chișinău, str. M. Kogălniceanu, 63
Republica Moldova
Tel/fax. (+373 22) 26-46-40

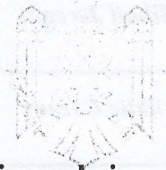
НАЦИОНАЛЬНОЕ АГЕНТСТВО
ПО БЕЗОПАСНОСТИ ПИЩЕВЫХ
ПРОДУКТОВ

MD-2009, г. Кишинев, ул. М. Когэлничану, 63
Республика Молдова
Тел./факс (+373 22) 26-46-40

ORDINUL

mun. Chișinău

"2" februarie 2023
AGENȚIA NAȚIONALĂ
PENTRU
SIGURANȚA ALIMENTELOR

НАЦИОНАЛЬНОЕ АГЕНТСТВО
ПО БЕЗОПАСНОСТИ ПИЩЕВЫХ
ПРОДУКТОВ
№. 39

MD-2009, mun. Chișinău, str. M. Kogălniceanu, 63

**Cu privire la aprobarea Raportului anului
2022 privind implementarea Planului Național
Multianual de Control 2018-2022**

MD-2009, г. Кишинев, ул. М. Когэлничану, 63
Республика Молдова
Тел./факс (+373 22) 26-46-40

În conformitate cu prevederile art.27, alin.(3) din Legea nr.50 cu privire la controalele oficiale pentru verificarea conformității cu legislația privind hrana pentru animale și produsele alimentare și cu normele de sănătate și de bunăstare a animalelor și în temeiul pct.14 sbpc.16) al Regulamentului cu privire la organizarea și funcționarea Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.14/2023 cu privire la organizarea și funcționarea Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor,

ORDON:

1. Se aprobă Raportul anului 2022 privind implementarea Planului Național Multianual de Control 2018-2022 (Raport), conform anexei la prezentul ordin.
2. Direcția planificare strategică, managementul calității, analiza și evaluarea riscurilor și planificarea controalelor va asigura:
 - 2.1 expedierea Raportului aprobat către Cancelaria de Stat;
 - 2.2 plasarea Raportului aprobat pe pagina web oficială a Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor.
3. Controlul asupra executării prezentului ordin îl exercită personal.

Director general

Radu MUSTEATA

APROBAT:
Radu MUSTEATA,
Director general al Agenției Naționale
pentru Siguranța Alimentelor

(semnatura)

” ” _____ 2023

REPUBLICA MOLDOVA
AGENȚIA NAȚIONALĂ PENTRU SIGURANȚA ALIMENTELOR

Raportul anului 2022 privind implementarea
Planului Național Multianual de Control 2018-2022

Chișinău 2023

CAPITOLUL 1 Noțiuni introductive

1.1 Generalități

Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor (în continuare Agenția) a fost creată la 16 ianuarie 2013, iar pe parcursul anului 2022 și-a desfășurat activitatea în baza Hotărârii Guvernului nr. 600 din 27.06.2018 cu privire la organizarea și funcționarea Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor.

În activitatea sa, Agenția se conduce de Constituția Republicii Moldova, Legea nr.136 din 7 iulie 2017 cu privire la Guvern, Legea nr.221-XVI din 19 octombrie 2007 privind activitatea sanitar-veterinară, Legea nr. 306/2018 privind siguranța alimentelor, Legea nr.228 din 23 septembrie 2010 cu privire la protecția plantelor și la carantina fitosanitară și de alte acte normative, de decretul Președintelui Republicii Moldova, ordonanțele, hotărârile și dispozițiile Guvernului.

Agenția este autoritatea administrativă centrală din subordinea Guvernului care implementează politica statului în domeniile de activitate ce îi sunt încredințate. Agenția are misiunea de a asigura implementarea politicilor statului în domeniile orientate spre garantarea siguranței alimentelor și a calității produselor alimentare, inclusiv a alcoolului etilic, a producției alcoolice, produselor vitivinicole și a berii, întreținerea unui sistem de măsuri publice menite să asigure sănătatea animală și protecția plantelor, inofensivitatea produselor alimentare și a materiei prime, precum și protecția consumatorilor în domeniul alimentar.

Obiectivul general al Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor este de a atinge un nivel înalt al siguranței alimentelor pe tot parcursul lanțului alimentar, de la producerea materiei prime până la distribuția produselor alimentare către consumator.

Pe parcursul anului 2022, Agenția a continuat reformele inițiate în anul 2020 referitoare la modificarea Legii nr. 221/2007 privind activitatea sanitară veterinară operate prin Legea nr. 208/2020. Ca urmare, au fost angajați medici/felceri veterinari pentru punerea în aplicare a Programului acțiunilor strategice de supraveghere, profilaxie și combatere a bolilor la animale, de prevenire a transmiterii bolilor de la animale la om și de protecție a mediului, precum și pentru a asigura identificarea și înregistrarea gratuită a animalelor din exploatații non profesionale. Aceste măsuri au dus la realizarea faptului ca medicul veterinar și serviciile oferite de medicii veterinari au devenit accesibile și mai aproape de populația din mediul rural.

În primele trimestre ale anului 2022, Legea nr. 221/2007 a suferit 2 amendamente esențiale: prin Legea nr. 239/2022 și Legea nr. 127/2022. Modificările aplicate prin Legea nr. 239/2022 se referă la reformarea serviciilor sanitare veterinare de stat care urmează a fi constituite într-un sistem unic reprezentat de Agenție, subordonată Guvernului, și laboratorul național de referință în domeniul respectiv. Prin urmare, reformarea Agenției și a subdiviziunilor teritoriale pentru siguranța alimentelor subordonate Agenției, urmează a fi reorganizate, contribuind la realizarea conformă a misiunii, domeniilor de activitate și sarcinilor cu care este investită Agenția, precum și a celor sarcini care urmează a fi delegate adițional subdiviziunilor subordonate. Întru eficientizarea și optimizarea activității Agenției și în contextul revocării personalității juridice subdiviziunilor Agenției, vor fi create 10 subdiviziuni teritoriale pentru siguranța alimentelor (cu statut de direcție, fără personalitate juridică) în care se vor crea suplimentar 34 circumscripții teritoriale sanitare veterinare. Astfel, în procesul de reformare și optimizare a administrației publice, Agenția tinde la instituirea unui sistem modern și eficient, în conformitate cu principiile și bunele practici din țările Uniunii Europene. Pentru finalizarea cu succes a procesului de reformare, pe parcursul anului 2022, Agenția a elaborat și promovat proiectul de hotărâre de Guvern cu privire la organizarea și funcționarea Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor.

Modificările aplicate Legii nr. 221/2007 prin Legea nr. 127/2022, a permis asigurarea accesului societății la servicii veterinare minime necesare, prin eliminarea neconformităților din

domeniul înregistrării și identificării animalelor. Urmare a amendamentului aplicat, gradul de siguranță a produselor alimentare de origine animală, în deosebi a produselor obținute în gospodăriile non profesionale va spori, implementarea Programului acțiunilor strategice de supraveghere, profilaxie și combatere a bolilor la animale, de prevenire a transmiterii bolilor de la animale la om și de protecție a mediului va deveni mai eficientă, garantându-se siguranța produselor autohtone de origine animală, cât și facilitarea pe piețele externe. În scopul implementării modificărilor aplicate la Legea nr. 221/2007, Agenția a angajat 153 de medici/felceri veterinari pentru punerea în aplicare a Programului acțiunilor strategice de supraveghere, profilaxie și combatere a bolilor la animale, de prevenire a transmiterii bolilor de la animale la om și de protecție a mediului, precum și pentru a asigura identificarea și înregistrarea gratuită a animalelor din exploatații non profesionale, în conformitate cu prevederile Legii nr. 231/2006 privind identificarea și înregistrarea animalelor. Medicii/felcerii veterinari angajați în circumscripțiile sanitare veterinare, pe lângă prelevările de probe și vaccinările aferente Programului acțiunilor strategice de supraveghere, profilaxie și combatere a bolilor la animale, de prevenire a transmiterii bolilor de la animale la om, sunt antrenați și în alte activități cum ar fi: gestionarea, combaterea și eradicarea focarelor de boli oficiale notificabile ale animalelor, dar și la înregistrarea și identificarea animalelor, ceea ce va contribui la creșterea calității vieții în mediul rural.

În conformitate cu art. 18 al Legii nr. 221/2007 cu privire la activitatea sanitară veterinară, piețele agroalimentare prestează servicii de comerț și sunt supuse autorizării sanitare veterinare, iar medicul veterinar angajat de către administrația pieței, în conformitate cu art. 18 lit. (c) a legii prenotate, este responsabil să supravegheze ca plasarea produselor pe piață să fie însoțită de actele de proveniență, certificatul de calitate și certificatul sanitar-veterinar pentru materia primă (carne, pește, ouă, miere de albine). Conform prevederilor art. 18 alin. (14) al Legii nr. 221/2007, proprietarii exploatațiilor non profesionale pot comercializa produse de origine animală obținute de la propriile animale în conformitate cu prevederile art. 12 alin. (2) și (3) din Legea nr. 231/2010 cu privire la comerțul interior.

Unul din principalele aspecte ale modificărilor Legii nr. 221/2007 privind activitatea sanitară veterinară a fost acordarea dreptului populației de la sate (țărani care întrețin în mod tradițional, pentru propriile necesități animale) de a comercializa surplusurile în piețele agricole, târguri, iarmaroace, în condiții mai flexibile.

În anul 2022, a fost inițiată elaborarea proiectului de hotărâre de guvern privind acordarea facilităților tinerilor specialiști cu studii în medicina veterinară în contextul necesității atragerii și încurajării tinerilor specialiști, medici veterinari, să activeze în mediul rural, prin acordarea unor facilități, fapt ce completează politica statului orientată spre o dezvoltare rurală durabilă.

Pe parcursul anului 2022, au fost revizuite necesitățile pentru eliberarea certificatului fitosanitar. Astfel, în conformitate cu alin. (3) art. 26 al Legii nr. 228/2010, precum și în baza standardelor internaționale pentru măsuri fitosanitare (ISPM) nr. 7 și 12, elaborate și aprobate de Convenția Internațională pentru Protecția Plantelor (FAO), la care Republica Moldova este parte din anul 2000 (Legea nr. 926/2000), organul de control fitosanitar eliberează certificate fitosanitare în cazul în care statele importatoare impun o astfel de cerință. Anexa nr. XI al Regulamentului de punere în aplicare al UE 2072/2019/CE stabilește lista mărfurilor importate pe teritoriul țărilor-membre al UE (destinația finală UE) pentru care sunt necesare certificate fitosanitare. La Lista respectivă sunt incluse mărfurile cu risc fitosanitar major, precum sunt semințe destinate plantării. În această ordine de idei, cerealele, semințele culturilor oleaginoase destinate procesării sau furajului sau în alt mod prelucrate, nu necesită aplicarea procedurilor de control și certificarea fitosanitară din partea serviciului fitosanitar din țara de cultivare/creștere/origine al acestora.

Procesul de consolidare instituțională a Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor a continuat pe parcursul anului 2022 atât prin dezvoltarea competențelor structurilor existente în cadrul Agenției și a laboratoarelor de referință, cât și prin implementarea modificărilor operate în legislația referitoare la îndeplinirea atribuțiilor și misiunii Agenției.

Informații generale privind Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor

Date referitor la personal		
Numărul total de angajați conform HG nr. 600/2018 - 1510 La data de 31.12.2022 numărul de angajați - 1135	În aparatul central	181
	De facto	131
	Posturile de inspecție la frontieră	150
	De facto	97
	La nivel de subdiviziuni teritoriale (cu statut de direcție și personalitate juridică) ale Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor	1179
	De facto	902
	Moratoriului temporar privind încadrarea personalului din sectorul bugetar în funcțiile vacante (Hotărârea Guvernului nr.672 din 17.12.2019)	254
Date privind procedurile aprobate de Agenție în anul 2022		
Total – 6		
Generale – 2		
Specifice – 4		
Planificare		
Actele administrative interne care prevăd planurile controalelor oficiale pentru anul 2022	<p>Planul anual al controalelor de stat pentru anul 2022, aprobat prin Ordinul nr.435 din 19 noiembrie 2021;</p> <p>Planului controalelor asupra obiectelor și unităților care nu practică activitate de întreprinzător pentru anul 2022, aprobat prin Ordinul nr.489 din 21.12.2021;</p> <p>Programele naționale de monitorizare și supraveghere în domeniile siguranței alimentelor, hranei pentru animale și medicamente de uz veterinar, sănătății plantelor și calității produselor de uz fitosanitar pentru anul 2022, aprobat prin Ordinul nr.490 din 21 decembrie 2021;</p> <p>Planul național de monitorizare a reziduurilor pentru anul 2022, aprobat prin Ordinul nr.66 din 18.02.2022;</p> <p>Planul acțiunilor sanitar-veterinare strategice obligatorii finanțate din bugetul de stat pentru anul 2022 și Programului acțiunilor strategice de supraveghere, profilaxie și combatere a bolilor la animale, de prevenire a transmiterii bolilor de la animale la om și protecția mediului pentru anul 2022, aprobat prin Ordinul nr.485 din 20.12.2021;</p> <p>Programul Influența Aviară, aprobat prin Ordinul nr.115 din 20.03.2019, modificat prin Ordinul nr. 296 din 1 septembrie 2022;</p> <p>Programul National de control al <i>Salmonellei</i>, aprobat prin Ordinul nr.195 din 10.06.20122;</p>	

	Planul anual de prelevare și testare a medicamentelor de uz veterinar pentru anul 2022, parte integrată a Ordinului nr.490 din 21 decembrie 2021, anexa nr. 9;		
	Planul Național Multianual de Control 2018-2022, aprobat prin Ordinul nr.618 din 13.11.2018.		
Instruire personal			
Activitatea privind instruirea și evaluarea personalului implicat în controale	Planul anual de dezvoltare profesională pentru anul 2022, aprobat prin Ordinul nr. 441-p din 16.03.2022.		
	Numărul total de specialiști instruiți	La nivel central	La nivel de Subdiviziuni Teritoriale
	700	80	620
	Anual, performanțele profesionale ale funcționarilor publici din cadrul Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor implicați în activitățile de inspecție sunt evaluate în baza anexelor nr. 6 și 7 al Hotărârii Guvernului nr. 201/2009 cu privire la punerea în aplicare a prevederilor Legii nr. 158/2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public.		
Structura organizatorică conform Hotărârii de Guvern nr. 600/2018			
Direcțiile aparatului central	Servicii	Subdiviziuni teritoriale (cu statut de direcție și personalitate juridică)	Posturi de Inspecție la Frontieră
19	3	23	7

1.2 Obiective

Obiectivul strategic - Asigurarea siguranței alimentelor, de la producerea materiilor prime până la distribuirea alimentelor către consumator și asigurarea unui nivel înalt de protecție a vieții și sănătății umane bazat pe analiza riscului, prin aplicarea unui sistem modern și performant de supraveghere și monitorizare a proceselor pe întreg lanțul alimentară în vederea asigurării accesului consumatorului final la produse sigure și sănătoase.

Obiective specifice:

- Asigurarea aplicării și respectării legislației în domeniul de competență al Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor;
- Organizarea activităților sanitar-veterinare, fitosanitare și protecția plantelor și a celor pentru siguranța alimentelor;
- Protecția animalelor, protecția plantelor, prevenirea transmiterii de boli de la animale la om, siguranța alimentelor destinate consumului uman, salubritatea furajelor pentru animale, în raport cu creșterea animalelor, monitorizarea, notificarea și controlul bolilor și a trasabilității animalelor;
- Asigurarea unui nivel înalt al siguranței alimentelor, de la producerea materiilor prime până la distribuirea alimentelor către consumator incluzând aspecte referitoare la sistemul de relații creat în cadrul pieței generat de confruntarea consumului de alimente oferite de producător și asigurarea unui nivel înalt de protecție a vieții și sănătății omului bazat pe analiza riscului;
- Extinderea cooperării cu instituțiile statului, organizații guvernamentale și nonguvernamentale asociații publice și private, organizații și instituții similare internaționale.

1.3 Domeniul de aplicare

Raportul privind implementarea Planului Național Multianual de Control pentru anul 2022 este elaborat în conformitate cu prevederile art.27 din Legea nr. 50 din 28.03.2013 cu privire la controalele oficiale pentru verificarea conformității cu legislația privind hrana pentru animale și produsele alimentare și cu normele de sănătate și de bunăstare a animalelor:

”(1) Autoritatea competentă întocmește un raport anual care va include:

- a) toate modificările făcute în planul de control multianual;*
- b) rezultatele controalelor realizate pe parcursul unui an în baza prevederilor planului de control multianual;*
- c) tipul și numărul de cazuri de neconformitate identificate;*
- d) măsurile privind asigurarea funcționării eficiente a planului de control multianual, inclusiv măsurile de implementare și rezultatele acestora.*

(2) Raportul anual se elaborează în conformitate cu liniile directoare.

(3) Raportul anual se prezintă Guvernului până la data de 1 februarie a anului imediat următor și se aduce la cunoștința societății civile.”

Deși, în principiu, prevederile Regulamentului Uniunii Europene(CE) nr.882/2004(abrogat din 2019 în Uniunea Europeană prin Regulamentul (UE) 625/2017), la care este armonizată Legea 50/2013 nu se aplică și controalelor privind sănătatea plantelor, controalelor oficiale ale produselor de protecție a plantelor la comercializare și utilizare, precum și celor referitoare de calitatea produselor de protecție a plantelor, Regulamentul solicită să se includă în planul național de control măsuri referitoare la aceste subiecte. Astfel, atât planul multianual, cât și raportul reflectă activitatea pe toate domeniile de activitate ale Agenției.

Având în vedere că Planul Național Multianual de Control este un document strategic și oferă orientări pentru prevederile planurilor de control anuale, raportul anual a fost elaborat reieșind din sarcinile concrete prevăzute pentru anul 2022 în planuri naționale aprobate de Guvern și Programele/planurile de control și monitorizare, Planul de acțiuni al Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor pentru anul 2022, aprobate prin acte administrative interne de către managementul de vârf al Agenției.

Astfel, pornind de la principiile comune și aspectele specifice ale domeniilor, activitatea de control oficial, desfășurată de către Agenție a avut ca scop verificarea respectării legislației aplicabile, cât și întreprinderea acțiunilor de eliminare sau micșorarea nivelului riscului produselor alimentare pentru viața și sănătatea consumatorilor până la limite acceptabile.

Domeniul de aplicare a raportului corespunde domeniilor asupra cărora se extinde activitatea de control atribuită Agenției, prevăzută de legislație și este în concordanță cu Planul Național Multianual de Control pentru anii 2018-2022.

Agencia Națională pentru Siguranța Alimentelor este abilitată cu funcții de control în următoarele domenii:

- *Sanitar – veterinar și zootehnie;*
- *Fitosanitar și protecția plantelor;*
- *Siguranța și calitatea alimentelor;*
- *Producerea și circulația vinului și a produselor alcoolice;*
- *Protecția consumatorului în domeniul alimentar;*
- *Respectarea condițiilor de licențiere conform domeniului aferent.*

Monitorizarea și supravegherea operatorilor din business-ul alimentar este efectuată printr-o serie de metode și programe, care includ activități de monitorizare pentru indicii stabiliți, supraveghere, verificări documentare, inspecții la fața locului, prelevare și testare a probelor.

Tabelul 2

Rezultatele controalelor oficiale pe toate sistemele de control

Total număr controale desfășurate 2022	Total număr controale desfășurate 2021	Controale planificate efectuate 2022	Controale planificate efectuate 2021	Controale inopinate efectuate 2022	Controale inopinate efectuate 2021
16490	14537	11588	10901	4902	3636

Conform Planului anual al controalelor de stat pentru anul 2022, aprobat prin Ordinul Agenției nr.435 din 19.11.2021, au fost planificate **9058** controale, dintre care în Sistemul Informațional Automatizat „Registrul de Stat al Controalelor” (SIA RSC) au fost inițiate **8519** controale planificate și **4622** inopinate (din cele inopinate, **2653** de controale au fost inițiate, la solicitare, pentru eliberarea actelor permise). Conform Planului controalelor asupra obiectelor și unităților care nu practică activitate de întreprinzător pentru anul 2022, au fost planificate **3416** controale, dintre care au fost executate **3069** de controale planificate și 280 inopinate.

Tabelul 3

Prezentarea datelor referitor la planificarea controalelor asupra activității de întreprinzător în anul 2022

N/o	Denumire domeniu	Denumire subdomeniu	Numărul de controale planificate
1.	Siguranța și calitatea alimentelor		6218
2.	Producerea și circulația vinului și a produselor alcoolice		125
3.	Sanitar-veterinar și zootehnie	sănătatea și bunăstarea animalelor	830
		furajelor	271
		activitate farmaceutică veterinară și asistență medical- veterinară	316
4	Fitosanitar și protecția plantelor	protecția plantelor	412
		managementul produselor de uz fitosanitar și fertilizanți	593
		semincer	293
Total			9058

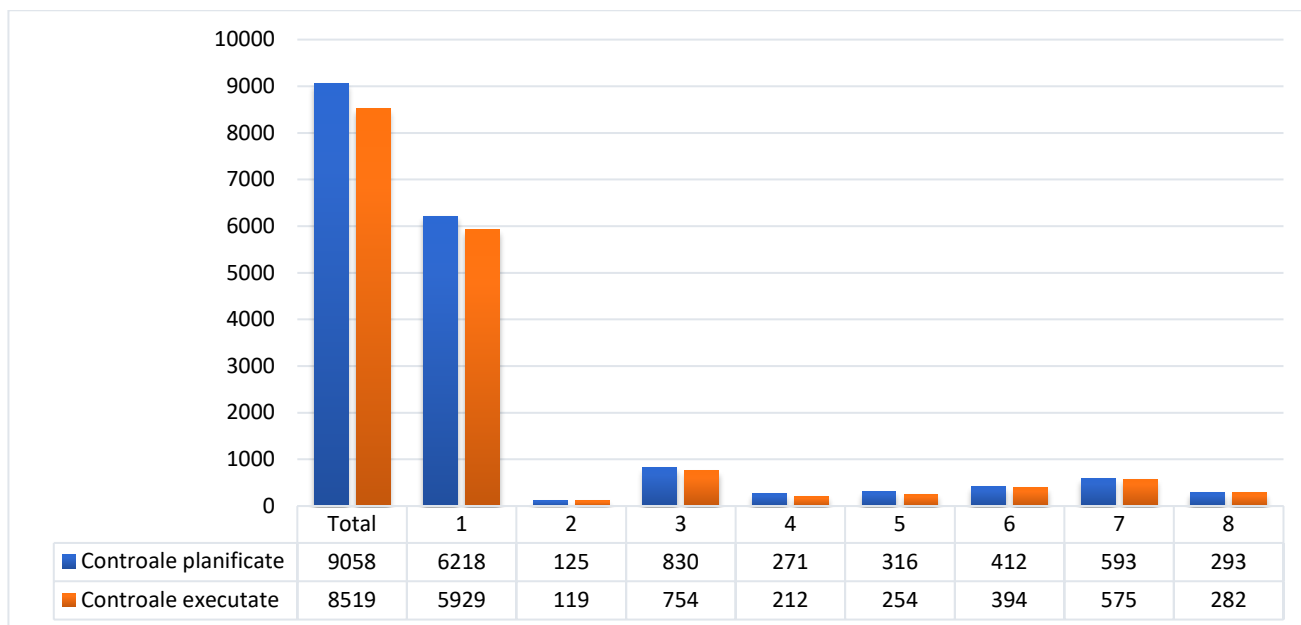

Figura 1

Diagrama îndeplinirii Graficului controalelor pe domenii și subdomenii de control în anul 2022

- 1- Siguranța și calitatea alimentelor
- 2- Producerea și circulația vinului și a produselor alcoolice
- 3- Sanitar-veterinar și zootehnie, subdomeniul sănătatea și bunăstarea animalelor
- 4- Sanitar-veterinar și zootehnie, subdomeniul furajelor
- 5- Sanitar-veterinar și zootehnie, subdomeniul activitate farmaceutică veterinară și asistență medical- veterinară
- 6- Fitosanitar și protecția plantelor, subdomeniul protecția plantelor
- 7- Fitosanitar și protecția plantelor, subdomeniul managementul produselor de uz fitosanitar și fertilizanți
- 8- Fitosanitar și protecția plantelor, subdomeniul semincer.

Urmare a monitorizării executării celor 2 planului a controalelor acestea au fos îndeplinite la nivelul de 94.1% pentru controlul aspra activității de întreprinzător și de 89.52% pentru controlul obiectelor și unităților care nu practică activitate de întreprinzător.

Pe parcursul anului 2022 asupra activității de întreprinzător au fost efectuate și 4622 controale inopinate, dintre care: 688 (14,88%) în baza petițiilor, 650 (14,06%) în baza sesizărilor, 631 (13,65%) autosesizări și 2653 (57,40%) controale inițiate în baza cererii agentului economic pentru eliberarea actului permisiv și/sau licenței.

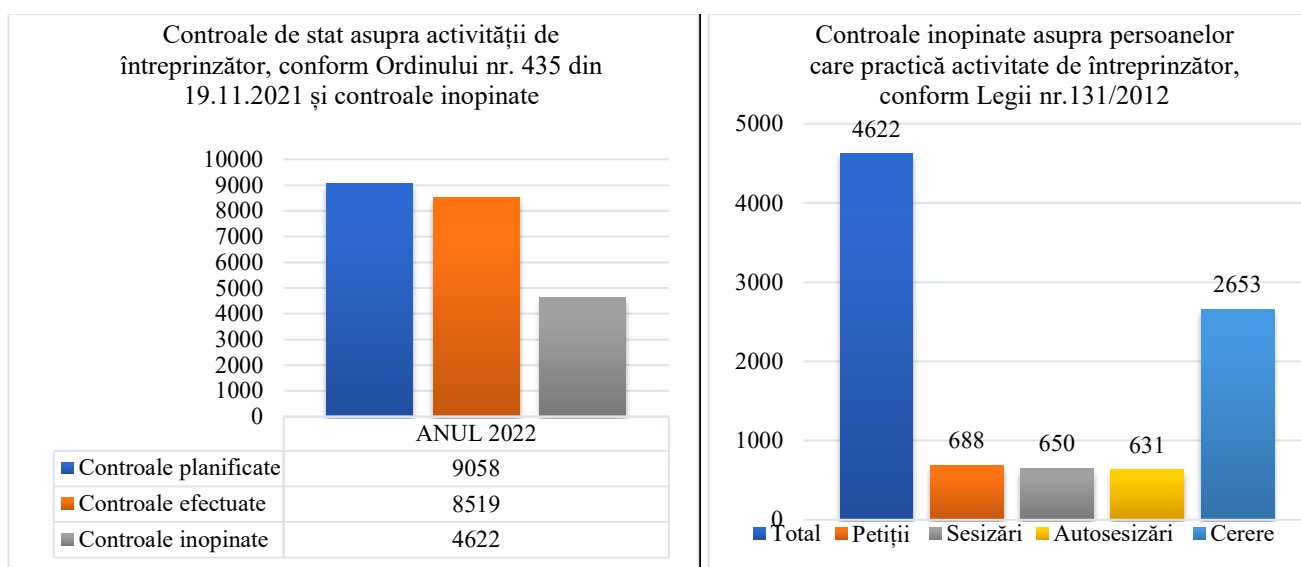

Figura 2

Diagrama controalelor asupra activității de întreprinzător (planificate și inopinate)

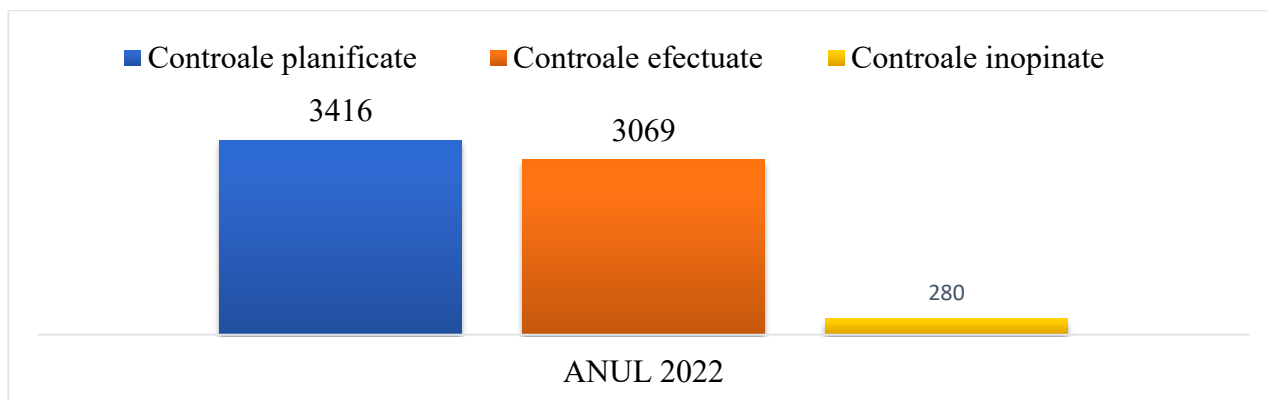

Figura 3

Diagrama controalelor planificate și inopinate asupra obiectelor și unităților care nu practică activitate de întreprinzător

În anul 2022 Agenția a eliberat 219534 acte permissive, conform nomenclatorului aprobat prin Legea nr.160 din 27.07.2011 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător. Din acestea: 118 404 certificate sanitar-veterinare; 45 extrase privind înregistrarea depozitelor pentru păstrarea PUFF; 1649 certificate de înregistrare oficială în domeniul siguranței alimentelor; 6288 autorizații sanitar-veterinare pentru mijloace de transport; 1571 autorizații sanitar-veterinare de funcționare; 68 532 certificate fitosanitare pentru export și reexport; 73548 certificate de inofensivitate pentru produsele alimentare, inclusiv cele ambalate; și 16 958 certificate de inspecție.

În conformitate cu prevederile art. 26 din Legea nr. 306/2018 privind siguranța alimentelor, Agenția, în calitate de punct național de contact al Sistemului Rapid de Alertă pentru Alimente și Furaje (RASFF) pe parcursul anului 2022 Agenția a recepționat 43 notificări RASFF, în baza cărora inspectorii Agenției au efectuat controale inopinate la operatorii economici vizați. În temeiul art. 17 al Legii nr. 131 din 08.06.2012 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător, în anul 2022, Agenția a planificat 147 controale comune cu alte entități cu funcție de control. Numărul și obiectele supuse controalelor comune, în fiecare an, este generat în SIA RSC în urma contrapunerii planurilor de control a tuturor entităților.

Tabelul 4

Controalele comune cu alte entități cu funcție de control pentru anul 2022

Denumirea entității	Număr de controale
ANRANR	1
ANSP	14
ANTA	3
APCSP	4
AST	4
IPM	108
ISM	10
IPM, AST	1
IPM, APCSP	2
Total	147

Urmare a activității de control, subdiviziunile teritoriale pentru siguranța alimentelor au aplicat 2140 sancțiuni contravenționale sub formă de amendă în sumă totală de 7251969 MDL. Din acestea au fost achitate amenzi în sumă totală de 3181852 MDL. Adicional la procesele-verbale cu privire la contravenție au fost întocmite 210 planuri de remediere.

CAPITOLUL 2 Implementarea Planului Național Multianual de Control în anul 2022

2.1 Sistemul de control în domeniul sanitar-veterinar

Raportarea controalelor oficiale

La nivelul unităților/exploatațiilor în care sunt întreținute animale de fermă se realizează anual controale oficiale, efectuate în conformitate cu prevederile Legii nr. 50 din 28.03.2013 cu privire la controalele oficiale pentru verificarea conformității cu legislația privind hrana pentru animale și produsele alimentare și cu normele de sănătate și de bunăstare a animalelor și a Legii nr. 131 din 08.06.2012 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător, frecvența de efectuare a acestora fiind stabilită în baza unor factori de risc asociați fiecărei categorii de unitate supusă controlului sanitar - veterinar.

Inspectorii subdiviziunilor teritoriale pentru siguranța alimentelor (cu statut de direcție) în anul 2022 au supus controlului oficial toate tipurile de unități: ferme de animale, ferme de carantină, tabere de vară, stâne, târguri de animale, gospodării individuale, grădini zoologice, canise, magazine pentru comercializarea animalelor, menajerii, mijloace de transport destinate transportului de animale.

Astfel, activitatea privind controalele oficiale efectuate pentru verificarea prevederilor legislative din domeniul sanitar-veterinar a contribuit la atingerea unui nivel ridicat de protecție a vieții și sănătății consumatorilor, la apărarea sănătății și bunăstării animalelor precum și la protecția mediului.

Tabelul 5

Rezultatele controalelor oficiale în domeniul sanitar-veterinar

Număr unități controlate 2020	Număr unități controlate 2021	Controale planificate efectuate 2020	Controale planificate efectuate 2021	Controale planificate efectuate 2022
111	1723	111	2280	754

Implementarea Programului acțiunilor strategice de supraveghere, profilaxie și combatere a bolilor la animale, de prevenire a transmiterii bolilor de la animale la om pentru anul 2022

Programul prevede acțiuni sanitar-veterinare de combatere și profilaxie a bolilor la animale domestice și sălbatice pentru anul 2022 care fost aprobat prin Ordinul Agenției nr.485/2021 în conformitate cu prevederile alin.(2), art.29 al Legii nr. 221/2007 privind activitatea sanitară veterinară.

Scopul programului: controlul și combaterea bolilor la animale, înlăturarea posibilităților de transmitere a bolilor cu caracter zoonotic. Aceste acțiuni sunt în scopul garantării principiilor „De la furcă la furculiță” și principiului „One Health”. Aplicarea unui astfel de Program este imperativ astfel încât să fie asigurat animalelor fie cele agricole, sălbatice sau de companie și agrement, condiții de sănătate și bunăstarea, care ulterior se pot răsfrânge în sens pozitiv asupra sănătății umane, economiei republicii, principiilor morale și a mediului înconjurător.

Informația privind îndeplinirea Programului acțiunilor strategice de supraveghere, profilaxie și combatere a bolilor la animale și prevenirea transmiterii bolilor de la animale la om pentru anul 2022 se prezintă în următorul tabel.

Îndeplinirea programelor de monitorizare

N/o	Denumirea programului național	Nr. de vaccinări/ probe/ masuri realizate 2020	Nr. de vaccinări /probe/ masuri realizate 2021	Nr. de vaccinări /probe/ masuri realizate 2022	Nr. de vaccinări /probe pozitive 2020	Numărul de vaccinări / probe pozitive 2021	Nr. de vaccinări /probe pozitive 2022
1.	Vaccinări conform Programului acțiunilor strategice de supraveghere, profilaxie și combatere a bolilor la animale și prevenire a transmiterii bolilor de la animale la om, aprobat prin Ordinul nr.485/2021	1787975	275363	556666	-	-	-
2.	Cercetări conform Programului acțiunilor strategice de supraveghere, profilaxie și combatere a bolilor la animale, și prevenirea a transmiterii bolilor de la animale la om, aprobat prin Ordinul nr. 485/2021	378945	95104	41759	137	39	769
3.	Programul National de control al <i>Salmonellei</i> control oficial, aprobat prin Ordinul nr.281 din 04.07.2019	187	254	270	1	-	13

Analiza datelor din table:

În anul 2022, Programul strategic a fost îndeplinit în proporție de 56%, cercetări conform programelor au fost mai puține, neconformitățile probelor prelevate reies din particularitățile morfologice ale acestora și prelevări de noi probe implică cheltuieli suplimentare.

Cuantumul probelor neconforme se încadrează în limitele admisibile, marja respectivă fiind până la 0,05%.

Pentru anul 2023, se pune drept scop intensificarea supravegherii la pesta porcină africană la porcii din gospodăriile private și mistreți precum și intensificarea supravegherii pasive a efectivelor aviare la Boala de Newcastle și Influența Aviară, dar și potențarea supravegherii active a rabiei.

La fel, se pune drept obiectiv nou implementarea unui program de monitorizare a encefalopatiilor spongiforme la bovine, conform prevederilor Hotărârii Guvernului 404/2016 *pentru aprobarea Normei sanitar-veterinare privind stabilirea măsurilor de control și combatere a anumitor forme transmisibile de encefalopatie spongiformă la animale.*

Analizând datele referitoare la acțiunile de supraveghere sanitar - veterinar a bolilor înalt contagioase deducem că cea mai mare pondere o au supravegherea la influența aviară fapt ce este în

concordanță cu necesitățile dictate de situația epizootică din regiune. Cea mai mică pondere o deține supravegherea la Febra Aftoasă datorată faptului că Republica Moldova este liberă de această boală din anul 2009 recunoscut oficial de către Organizația Mondială pentru Sănătatea Animalelor.

Îndeplinirea acțiunilor de supraveghere sanitar-veterinară a bolilor contagioase concluzionăm că cel mai mare volum de acțiuni la constituit screening-ul la bruceloză și Leucoza Enzootică Bovină și Pesta Porcină Africană (PPA), Influența Aviară etc., boli strategice importante pentru statutul de sănătate al animalelor pentru comerțul inter și extern cu acestea sau produse obținute de la ele, însă care nu a atins cifrele planificate datorită descreșterii numărului de animale, precum și angajării tardive a medicilor/ felcerilor veterinari în cadrul circumscripțiilor sanitar veterinar.

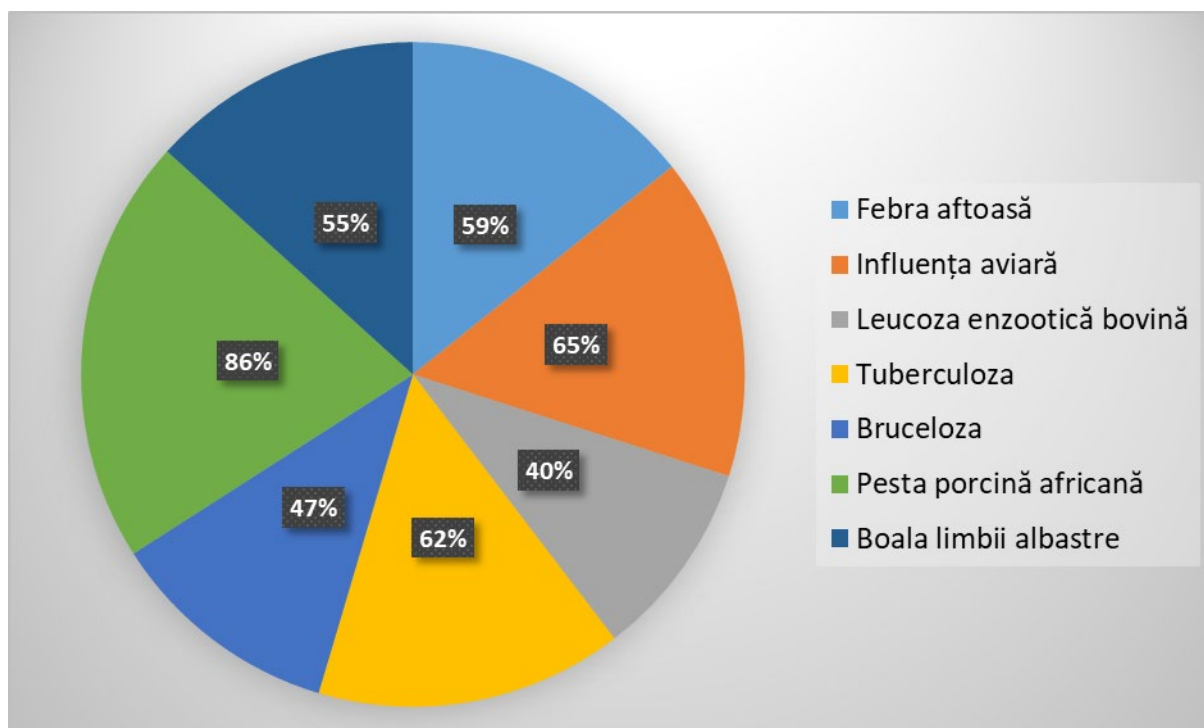

Figura 4
Îndeplinirea programelor de monitorizare a bolilor la animale

Controlul zoonozelor este un obiectiv primordial al Agenției, astfel din diagrama de mai sus observăm că în mare parte obiectivele stabilite au fost îndeplinite în proporții situate între 40% și 86%.

Bolile cu caracter zoonotic, vor continua să rămână strategice reieșind din riscurile majore pe care le prezintă pentru societate și în deosebi tuberculoza incidența căreia este destul de înaltă în rândul populației umane.

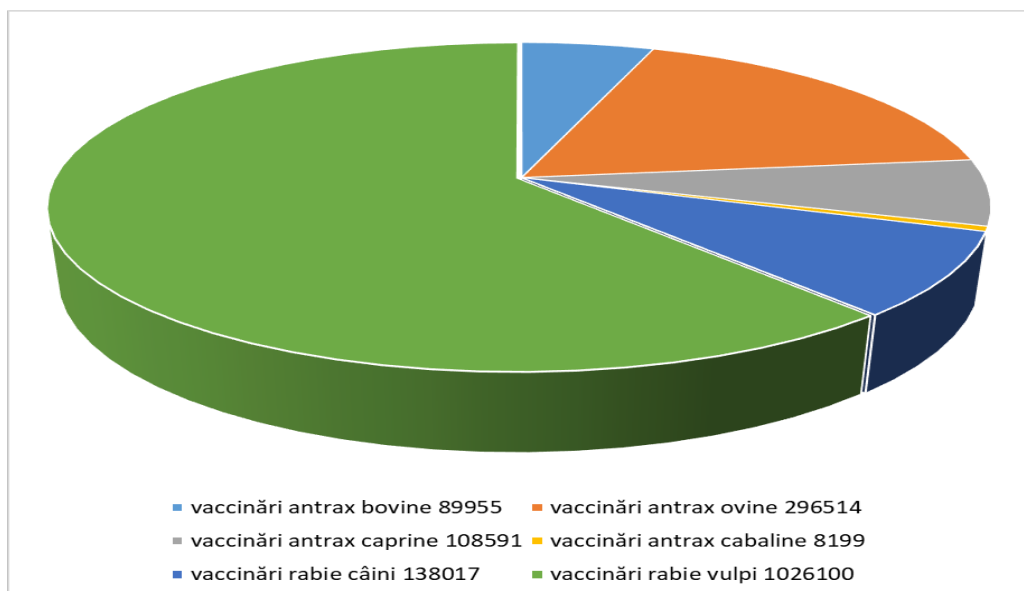

Figura 5
Numărul vaccinărilor efectuate pe parcursul anului 2022

Aplicarea vaccinărilor ca măsură de profilaxie specifică este esențială în controlul bolilor la animale, astfel pe parcursul anului 2022 au fost supuse vaccinărilor animalele susceptibile și expuse riscului anumitor boli.

În anul 2022, Planului măsurilor de supraveghere, control și eradicare a rabiei la vulpi în Republica Moldova pentru anii 2019–2023 aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.185/ 2019, a avut continuitate prin desfășurarea vaccinării antirabice în campania de primăvară și toamnă.

Implementarea Planului este susținută de România și cofinanțată de Uniunea Europeană. Principalul obiectiv al Programului este diminuarea progresivă a rabiei în Republica Moldova până la obținerea statutului de țară liberă până în anul 2024, în acest sens sunt acordate fonduri financiare de Uniunea Europeană pentru eradicarea rabiei prin Decizia Grant SANTE/VP/2018/RO/SI2.774145, cofinanțarea fiind extinsă pe întreg teritoriul țării.

Astfel, datorită implementării coerente a programului pe parcursul anului 2022 se atestă o diminuare cu 50% a cazurilor de rabie.

În anul 2022 au fost înregistrate următoarele cazuri de rabie: bovine-6, câini-3 și pisici-1, șacal-1.

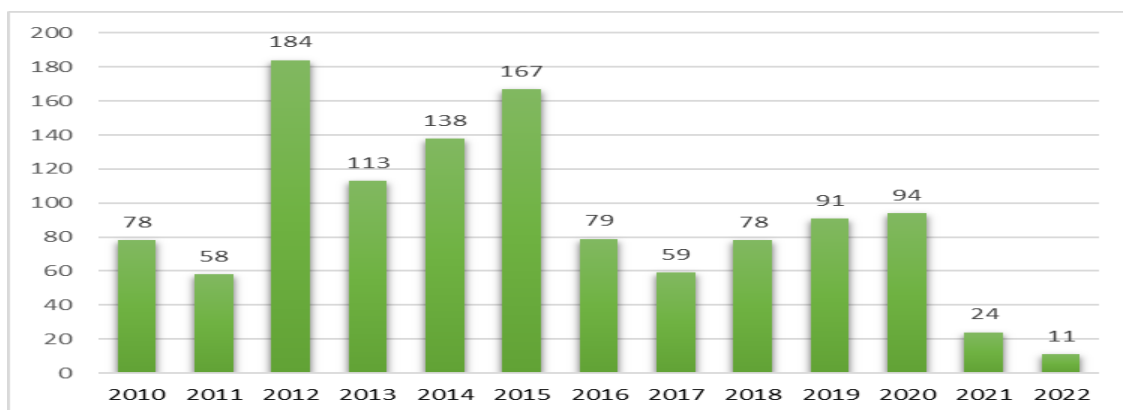

Figura 6
Numărul cazurilor de rabie la animale înregistrate în Republica Moldova pentru anii 2018-2022

În anul 2022 au fost înregistrate următoarele cazuri:

1. de rabie: bovine-3, câini-1 și pisici-1.
2. 16 focare de PPA la porci domestici și porci mistreți.

Toate focarele înregistrate au fost notificate către Organizația Mondială pentru Sănătatea Animalelor (OIE) în conformitate cu procedurile de notificare stabilite, dar și către DG SANTE prin intermediul sistemului informațional ADIS.

Tabelul 7

Evoluția focarelor de Pestă porcină africană în Republica Moldova, anul 2022

Nr.	Localitatea	Confirmarea	Nr. de porci/mistreți morți/nimiciți
1	r. Rîșcani, s.Recea	01.02.2022	174 porci
2	r. Briceni, s.Cotiujeni	15.02.2022	1 mistreț
3	r. Briceni, s.Cotiujeni	24.02.2022	2 mistreți
4	r.Edineț, s.Edineț	26.05.2022	5 porci
5	r.Dubăsari, s.Molovata	26.05.2022	77 porci
6	r.Fălești, s.Pompa	19.06.2022	196 porci
7	r.Edineț, s.Onești	21.06.2022	2 porci
8	r.Strășeni, s.Lozova	08.07.2022	31 porci
9	r.Cahul, s.Zirnești	13.07.2022	26 porci
10	r.Sîngerei, s.Chișcăreni	03.08.2022	14 porci
11	r.Florești, s.Ciutulești	12.08.2022	1 porci
12	r.Anenii Noi, s.Bulboaca	12.08.2022	1 mistreț
13	r.Florești, s.Domulgeni	17.08.2022	4 porci
14	r.Florești, s. Țîra	29.09.2022	7 porci
15	r.Florești, s.Cunicea	30.11.2022	3 porci
16	r.Nisporeni, s.Soltănești	01.12.2022	30774 porci
17	r.Fălești, s.Făleștii Noi	23.12.2022	2 porci
18	r.Orhei, s.Braviceni	30.12.2022	6 porci

În prezent, Republica Moldova se află într-o zonă cu risc foarte sporit al virusului PPA, din cauza evoluției bolii în țările vecine România și Ucraina, în deosebi la mistreți.

În scopul trasării unei strategii coerente de profilaxie și combatere a PPA a fost implementat Programul multianual de supraveghere, prevenire și control al pestei porcine africane în Republica Moldova pentru anii 2022-2024 aprobat prin Ordinul Agenției nr.115/2022 care prevede o serie de acțiuni specifice și nespecifice de profilaxie și combatere a PPA, axate în deosebi pe supravegherea pasivă și după caz activă a efectivelor de porci domestici și mistreți. În scopul prevenirii răspândirii PPA pe teritoriul Republicii Moldova, a fost aprobat Ordinul Agenției nr.233 din 13.07.2022 cu privire la aplicarea restricțiilor sanitar-veterinare de mișcare a porcilor din exploatațile non profesionale către abatoare, puncte de sacrificare, piețe de animale.

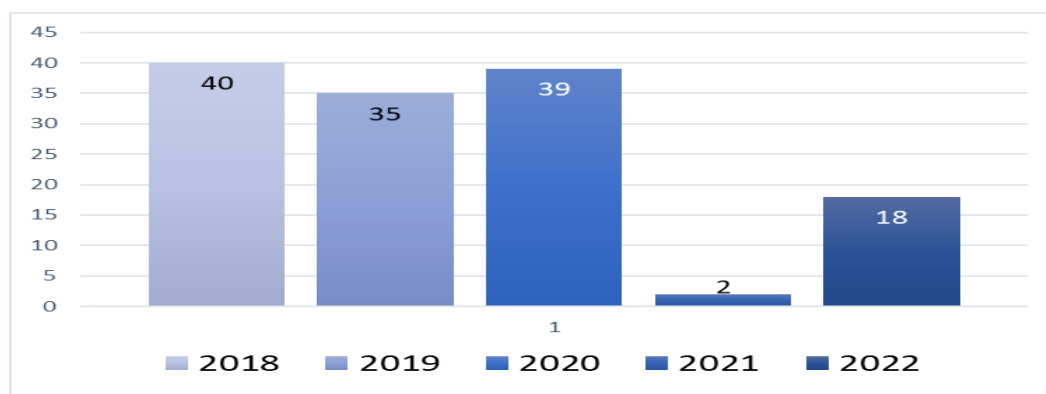

Figura 7 Evoluția focarelor de Pestă porcină africană în Republica Moldova în ultimii 5 ani

Tabelul 8

Supravegherea peștei porcine africane la mistreți

	Tip de supraveghere (activă (animale vâdate) sau pasivă (mistreț găsit mort))	Numărul de mistreți sălbatici eșantionați	Numărul de PCR efectuate	Număr de PCR pozitive	Numărul de ELISA efectuate	Număr de ELISA pozitive
Total cercetări	Activă			0		0
	Pasivă	4	4	3	4	-

Concluzii privind eficacitatea controalelor:

În cursul anului 2022, principalele activități sanitar-veterinare desfășurate de către medicii veterinari din subdiviziunile teritoriale pe domeniul sănătății animalelor au fost îndeplinite sub indicatorii planificați. Cu toate acestea, pe parcursul anului 2022 se atestă o diminuare cu 50% a cazurilor de rabie, au fost efectuate acțiuni de verificare a modului de aplicare și realizare a Programului acțiunilor strategice de supraveghere, profilaxie și combatere a bolilor la animale și prevenirea transmiterii bolilor de la animale la om. De asemenea, în contextul evoluției a 16 focare de PPA pe teritoriul Moldovei, medicii veterinari, au analizat și monitorizat permanent eventualele riscuri ce puteau să apară.

La întocmirea planului de control pentru anul 2022 au fost aplicate criteriile de stabilire a frecvenței controalelor, conform Hotărârii de Guvern nr.1208/2018, la nivelul unităților supuse controlului sanitar-veterinar pentru a verifica conformitatea cu cerințele specifice bunăstării și protecției animalelor. În rezultatul analizării rezultatelor controlului oficial s-a concluzionat că, sistemul de control asigură verificarea unui procent însemnat de unități și deținători de animale care practică activitatea de întreprinzător din domeniu, creșterea numărului exploatațiilor verificate fiind determinată și de numărul fermierilor care se supun astfel controalelor conform Legii nr.50 din 28.03.2013 cu privire la controalele oficiale pentru verificarea conformității cu legislația privind hrana pentru animale și produsele alimentare și cu normele de sănătate și de bunăstare a animalelor.

În rezultatul analizei neconformităților identificate la controalele efectuate, s-a constatat că acestea țin în continuare de menținerea necorespunzătoare a evidențelor obligatorii la nivelul exploatațiilor de animale, a transportatorilor și a mijloacelor de transport de animale vii.

În anul 2022, la fel ca și în anul 2021, ponderea cea mai mare a fost înregistrată pentru neconformitățile privind menținerea necorespunzătoare și incompletă a evidențelor. Rezultatele controalelor la nivelul exploatațiilor comerciale a evidențiat o scădere a numărului de neconformități înregistrate în condițiile în care nu s-au înregistrat modificări majore la nivelul unităților incluse în catagrafie. În consecință și numărul sancțiunilor aplicate a fost mai redus față de anii precedenți.

Tabelul 9

Acțiuni pentru asigurarea conformității operatorilor

N/o	Acțiuni/măsurile întreprinse	Nr. în anul 2022
1.	Prescripții emise	357
2.	Procese-verbale de sancționare	110
3.	Suspendare activități	15

Din anul 2022, se asigură protecția animalelor și în exploatațiile non-profesionale prin implementarea identificării gratuite a animalelor din exploatațiile non-profesionale și asigurarea trasabilității acestora.

Propuneri pentru anul 2023:

- aplicarea și respectarea normelor sanitar-veterinare privind sănătatea, bunăstarea, biosecuritatea, identificare și trasabilitate a animalelor;
- punere în aplicare a Programul acțiunilor strategice de supraveghere, profilaxie și combatere a bolilor la animale, de prevenire a transmiterii bolilor de la animale la om pentru anul 2023;
- identificarea gratuită a animalelor din exploatații non-profesionale;
- eliminarea curenților sistemului de identificare și trasabilitate a animalelor;
- implementarea Planului măsurilor de supraveghere, control și eradicare a rabiei la vulpi în Republica Moldova pentru anii 2019–2023;
- elaborarea și implementarea unui nou Program de supraveghere, control, combatere și eradicare a PPA;
- fortificarea sistemului de notificare prin implementarea unor sisteme informaționale;
- evaluarea exploatațiilor non profesionale de păsări și menținerea evidenței acestora;
- implementarea și punerea în aplicare a sistemului informațional integrat „e-ANSA” care include SIA RSA, SIA MMSVS, SIA LIMS și Portalul Public.

2.2 Sistemul de supraveghere zootehnică

Prin noțiunea de zootehnie se înțelege o ramură a agriculturii, care are drept obiect cunoașterea, creșterea, reproducerea, alimentarea, ameliorarea raselor și exploatarea animalelor agricole fiind de interes național, care au ca scop asigurarea populației cu produse animaliere, a industriei alimentare și ușoare cu materii prime, și respectiv legislația prevede controlul oficial al performanței animalelor.

Fundamentul legal privind controlul oficial în domeniul zootehniei o constituie Legea zootehniei nr.412 din 27.05.1999 art.11, alin.(2) conform căreia, controlul oficial în acest domeniu este efectuat de către Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor (inspectorii în domeniul zootehniei).

În anul 2022 legislația privind supravegherea zootehnică a suferit modificări. Legea nr. 412/1999 a fost abrogată prin Legea nr.213/2022 și intră în vigoare în iulie 2023. Noua Lege transpune în legislația națională Regulamentul (UE) 2016/1012 al Parlamentului European și al Consiliului din 8 iunie 2016 privind condițiile zootehnice și genealogice aplicabile ameliorării animalelor de reproducție de rasă pură, a porcilor de reproducție hibrizi și a materialului germinativ provenit de la acestea, comerțului cu acestea și introducerii lor în Uniune și de modificare a Regulamentului (UE) nr. 652/2014 și a Directivelor 89/608/CEE și 90/425/CEE ale Consiliului, precum și de abrogare a anumitor acte în sectorul ameliorării animalelor („Regulamentul privind ameliorarea animalelor”) (text cu relevanță pentru SEE), publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 171/66 din 29 iunie 2016.

Legea zootehniei nr. 213/2022 prevede crearea condițiilor pentru înființarea societăților de ameliorare și exploatațiilor de ameliorare. Acestea vor fi înființate prin metoda de recunoaștere a societăților și exploatațiilor de ameliorare. Această metodă va fi realizată prin procedura de notificare a Agenției, în calitate de autoritate competentă, privind intenția de asociere a deținătorilor de animale și de creare a unei societăți de ameliorare pe o anumită rasă/rase de animale din aceeași specie (bovine, ovine, porcine și ecvidee). Legea zootehniei impune condiții pentru comerțul animalelor de rasă pură și a materialului germinativ provenit de la acestea însoțite de un certificat zootehnic. Actul normativ va avea un impact pozitiv nemijlocit asupra deținătorilor resurselor genetice de prăsilă, prin reglementarea corectă a lucrului de selecție și ameliorare și totodată va avea impact asupra tuturor deținătorilor de animale, prin creșterea potențialului de producție a animalelor

de fermă și majorarea volumelor globale de producție obținute.

Până la intrarea în vigoare a Legii nr. 213/2022, Legea nr.371/1995 stabilește bazele juridice și economice de organizare a selecției și reproducției, reglementează relațiile dintre stat, proprietarii, posesorii și beneficiarii resurselor de prăsilă în scopul creării premiselor economice pentru sporirea calității și creșterea producției animaliere globale pe baza ameliorării raselor existente, creării și implementării în producție a unor noi rase, tipuri, linii, crosuri și hibrizi de animale cu un înalt potențial productiv și adaptiv.

Relațiile în domeniul apiculturii sunt reglementate de Legea nr.70/2006 ce constituie crearea de condiții pentru creșterea cantității și îmbunătățirea calității producției apicole.

În perioada anului 2022 inspectorii în domeniul zootehniei au întreprins 385 controale la fermele zootehnice situate în extravilan inclusiv fermele de diferite specii atestate în categoria de prăsilă, prisăci apicole, oficii locale pentru însămânțarea artificială a bovinelor, pășunatul animalelor în localități și lichidarea taurilor neautorizați.

Tabelul 10

Rezultatele controalelor oficiale

N/o	Tipul unității	Număr unități 2021	Număr unități 2022	Controale efectuate (planificat) 2021	Controale efectuate (planificat) 2022	Controale efectuate (inopinate) 2021	Controale efectuate (inopinate) 2022
1.	Ferme de bovine (în extravilan)	252	247	252	247	37	42
2.	Ferme de porcine	108	94	108	94	28	36
3.	Ferme de ovine	287	247	287	247	93	50
4.	Ferme cabaline	5	8	5	8	-	-
5.	Întreprinderi avicole	67	62	67	62	-	10
6.	Stupine apicole	7450	8715	5594	308	243	105
	Total	8999	9373	6736	9373	545	243

La stupinele apicole controalele sunt efectuate primăvara și toamnă cu acordarea consultațiilor deținătorilor apicoli pe problemele zooveterinare de creștere, ameliorare, exploatare rațională a albinei melifere, profilaxiei bolilor, administrarea medicamentelor permise și obținerii produselor apicole calitative cât și polenizarea florei entomofile. Controalele inopinate în ramura apicolă sunt petrecute la solicitarea pașaportizării stupinelor, petițiilor parvenite de la cetățeni cât privește amplasarea stupilor în localități.

Un lucru voluminos a fost efectuat la fermele zootehnice atestate în categoria de prăsilă (42 ferme) monitorizând aprecierea valorică a tineretului de prăsilă a animalelor de diferite specii la comercializare.

Tabelul 11

Aprecierea valorică a tineretului de prăsilă

N/o	Tipul unității	Apreciate în anul 2020	Apreciate în anul 2021	Apreciate în anul 2022
1.	Bovine	90	13	121
2.	Porcine	360	245	454
3.	Ovine	202	1094	172

4.	Cabaline	-	10	50
	Total	652	1362	797

Cât privește activitatea în apicultură, în anul 2022, au fost înregistrate și emise pașapoarte pentru 308 stupine, iar în anul 2021 - 277 stupine, în același timp fiind evaluate și eliberate certificate pentru matca de albine la comercializarea de la stupinele atestate în categoria de prăsilă în anul 2022 - 5435 buc și în anul 2021 -3915 buc.

Controalele efectuate în localități la pășunatul animalelor țin de respectarea cerințelor la exploatarea pășunilor și termenilor de menținere a lor.

Tabelul 12

Tabel privind acțiunile pentru asigurarea conformității operatorilor

N/o	Acțiuni/Măsurii întreprinse	Nr. în 2021	Nr. în 2022
1.	Prescripții emise	347	110
2.	Procese verbale de sancționare	45	29

Analiza neconformităților (indicii)

În rezultatul controalelor efectuate la fermele zootehnice în 2022 au fost depistate **156** încălcări ale actelor legislative și normative în domeniul zootehniei. Majoritatea încălcărilor țin de următoarele probleme:

- încălcarea normelor de menținere a animalelor conform cerințelor zoo-veterinare, evidența la un nivel scăzut;
- furajarea animalelor, rațiile de furajare nebalansate, cantitativ și calitativ;
- folosirea la însămânțarea clandestină a bovinelor a taurilor neautorizați;
- nerespectarea termenilor la pășunatul animalelor, menținerea în cireadă a taurilor neautorizați, animalelor bolnave și pășunatului în comun a diferitor specii de animale;
- neînregistrarea prisăcilor la primării, lipsa de contracte cu deținătorii terenurilor;
- nerespectarea cerințelor legislative pentru protecția în apicultură (folosirea pesticidelor și insecticidelor la prelucrarea culturilor agricole).

Acțiuni întreprinse pentru soluționarea neconformităților.

În rezultatul controalelor efectuate de către inspectorii în domeniul zootehniei, au fost înlăturate 156 încălcări.

Rapoartele de activitate ale inspectorilor sunt prezentate lunar la Agenție, rezultatele fiind sistematizate. Inspectorii Agenției, în domeniul zootehniei, au acordat suport practic și consultativ, recomandări (670) persoanelor juridice, fizice privind aplicarea legislației în domeniu, cât și tehnologiilor avansate moderne în ramură ce duc la sporirea productivității animalelor și eficacității în domeniu.

Pe parcursul anului 2022 a fost asigurată participarea reprezentanților Agenției la 9 ședințe a Consiliilor consultative în incinta Ministerului Agriculturii și Industrii Alimentare, ce țin de domeniul zootehnic.

2.3 Sistemul de control al medicamentelor de uz veterinar

Baza legală pentru efectuarea controlului oficial în unitățile care operează cu medicamente de uz veterinar o constituie Legea nr. 131/2012 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător, Legea nr. 119/2018 cu privire la medicamentele de uz veterinar și Hotărârea

Guvernului nr. 696/2020 cu privire la aprobarea Cerințelor privind dotarea și exploatarea unităților autorizate pentru deținerea, distribuția și eliberarea medicamentelor de uz veterinar.

Tabelul 13

Rezultatul controalelor oficiale

Analiza cifrelor prezentate în tabel:

N/o	Tipul unității	Număr unități 2021	Număr unități 2022	Controale planificate efectuate 2021	Controale planificate efectuate 2022	Controale inopinate efectuate 2021	Controale inopinate efectuate 2022
1.	Farmacii veterinare	277	251	296	187	8	113
2.	Depozite farmaceutice veterinare	54	44	16	25	-	3
3.	Fabrici de producere a medicamentelor de uz veterinar	4	4	2	3	-	-
4.	Clinici veterinare	14	25	5	5	-	3
5.	Cabinete veterinare	50	40		17	-	10
Total		358	364	319	240	8	129

Pe parcursul anului 2022, inspectorii din subdiviziunile teritoriale pentru siguranța alimentelor, după caz, cu participarea colaboratorilor din Direcției control medicamente de uz veterinar și hrană pentru animale, au efectuat 369 controale (planificate și inopinate) la unitățile, care fabrică, depozitează, distribuie, comercializează și utilizează medicamente de uz veterinar.

Pe parcursul anului 2022, se observă creșterea numărului controalelor inopinate care se explică prin identificarea pe piața internă a anumitor medicamente de uz veterinar neînregistrate în Registrul de stat al medicamentelor de uz veterinar.

Analiza neconformităților

Neconformități cel mai frecvent constatate:

- comercializarea medicamentelor de uz veterinar neînregistrate;
- eliberarea medicamentelor fără prescripție medicală;
- lipsa certificatelor ce confirmă calitatea medicamentelor;
- etichetarea necorespunzătoare a medicamentelor de uz veterinar.

Tabelul 14

Acțiuni pentru asigurarea conformității operatorilor

N/o	Acțiuni/Măsurile întreprinse	Nr. în 2021	Nr. în 2022
1.	Prescripții emise	78	98
2.	Procese-verbale de contravenție	28	52
3.	Suspendare activități	2	44

Tipurile de acțiuni

De sancționare

În cazul neconformităților minore constatate, în urma controalelor, au acordat prescripții pentru înlăturare/termene de remediere ale neconformităților și s-au efectuat controale repetate, pentru a constata starea ulterioară a înlăturării neconformităților. În cazul deficiențelor majore s-au aplicat sancțiuni contravenționale.

Acțiuni pentru îmbunătățirea performanțelor structurii de control

- ❖ Urmare a modificărilor operate în Legea nr. 119 din 17.08 2018 cu privire la medicamente de uz veterinar, au fost efectuate mai multe măsuri pentru îmbunătățirea cadrului legal ce ține de controlul medicamentelor de uz veterinar.
- ❖ În anul 2022 a fost stabilită modalitatea de monitorizare eficientă a controlului asupra loturilor de medicamente de uz veterinar importate și fabricate autohton, prin obligativitatea raportării acestor acțiuni anterior acțiunii de import sau plasare pe piață a acestor produse operatorii din domeniul farmaceutic veterinar cu drept de import sau fabricație (Ordinul Agenției nr.86/2022 și Ordinul Agenției nr. 293/2022).
- ❖ Implementarea Programului de monitorizare a medicamentelor de uz veterinar pentru anul 2022.
- ❖ Elaborarea și implementarea Programului Național de monitorizare reziduuri în partea ce ține de monitorizarea acestora la nivel de ferme (substanțe interzise – Grupa A).
- ❖ S-a îmbunătățit baza de date privind Registrul de stat al medicamentelor de uz veterinar din Moldova.
- ❖ Urmare a modificării cadrului legal, s-au operat modificări la toate listele de verificare conform domeniului, aprobate prin Ordinul Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare nr.79 din 02.04.2019 listele de verificare, care se aplică în cadrul controalelor de stat, suplimentar elaborându-se proiectul de listă de verificare pentru controlul de stat și supravegherea unităților de asistență medicală veterinară.
- ❖ În scopul restricționării utilizării substanțelor antimicrobiene la animale în scopul combaterii rezistenței antimicrobiene a fost elaborat Ordinul Agenției nr.297 din 13-09-2022 cu privire la restricționarea utilizării substanțelor antimicrobiene la animale în scopul combaterii rezistenței antimicrobiene.
- ❖ În scopul executării obiectivului de informare și școlarizare a sectorului privat (fabricanți, distribuitori și comercianți de medicamente de uz veterinar, unități ce practică asistență veterinară, crescători profesioniști de animale etc.) ce operează cu antibiotice au fost repartizate materiale informative (postere, pliante, buletine informative), pentru grupuri țintă (subdiviziuni teritoriale pentru siguranța alimentelor, medici veterinari de liberă practică, farmaciști, deținători de ferme și proprietari de animale);
- organizat un comunicat de presă care a fost publicat pe site-ul Agenției;
- organizată o conferința de presă cu mass-media privind fenomenul de rezistență la antibiotice.

Tabelul 15

Realizarea programului de monitorizare a medicamentelor de uz veterinar

Denumirea programului	Nr. de probe/măsuri planificate 2021	Nr. de probe/măsuri planificate 2022	Nr. de probe/măsuri realizate 2022	Numărul de probe neconforme 2022
Programul de monitorizare a	97/194	92/184	59/118	0

medicamentelor de uz veterinar, aprobat prin Ordinul Agenției nr. 01 din 03.01.2022				
---	--	--	--	--

Analiza datelor prezentate în tabel:

Pentru monitorizarea medicamentelor de uz veterinar, probele au fost prelevate și transmise de către inspectorii subdiviziunilor teritoriale pentru siguranța alimentelor la IP „Centrul Republican de Diagnostic Veterinar”. După caz, în prelevare și remitere către laborator au fost implicați colaboratorii din Direcția control medicamente de uz veterinar și hrană pentru animale.

Probele au fost remise către laboratorul IP „Centrul Republican de Diagnostic Veterinar” în număr de **59 probe pentru 118 indicatori**.

Gradul de executare a Programului de monitorizare a medicamentelor de uz veterinar pentru anul 2022 a fost realizat la 64%, deoarece unele produse incluse în plan nu au putut fi identificate la fața locului de prelevare.

Prioritățile pentru anul 2023: Implementarea Programului anual de monitorizare a medicamentelor de uz veterinar pentru anul 2023, aprobat prin Ordinul Agenției nr. 12 din 18.01.2023.

2.4 Sistemul de control al hranei pentru animale și nutriția animalelor

Baza legală pentru controlul oficial al hranei pentru animale și nutriția animalelor o constituie Legea nr. 131/2012 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător, Legea nr. 50 din 28.03.2013 cu privire la controalele oficiale pentru verificarea conformității cu legislația privind hrana pentru animale și produsele alimentare și cu normele de sănătate și de bunăstarea animalelor, și Hotărârea Guvernului nr. 910/2020 cu privire la aprobarea cerințelor sanitar-veterinare față de hrană pentru animale.

Tabelul 16

Rezultatele controalelor oficiale

Nr	Tipul unității	Număr unități 2021	Număr unități 2022	Controale efectuate (planificat) 2021	Controale efectuate (planificat) 2022	Controale efectuate (inopinat) 2021	Controale efectuate (inopinat) 2022
1	Fabrici de nutrețuri combinate (FNC)	42	23	31	11	2	3
2	Unității de producere a hranei pentru animale fără utilizarea aditivilor (malaxor, moară);	92	57	59	40	5	8
3	Depozite angro de furaje	113	151	85	98	10	38
4	Unității de comercializare a hranei pentru animale de interes economic	45	48	23	14	2	3
5	Unității de comercializare a hranei pentru animale de companie	125	198	67	48	1	4

	TOTAL	417	477	265	211	20	56
--	--------------	------------	------------	------------	------------	-----------	-----------

Analiza datelor prezentate în tabel

Pe parcursul anului 2022, inspectorii din subdiviziunile teritoriale pentru siguranța alimentelor au efectuat 211 controale planificate la unitățile, ce desfășoară activități în domeniul hranei pentru animale (utilizează, fabrică, depozitează, distribuie și comercializează).

În anul 2022, se atestă creșterea numărului de controale inopinate constituind 56 controale care au fost efectuate în baza cererilor parvenite de la agenții economici din domeniu, pentru autorizarea/înregistrarea sanitară veterinară, dar și în rezultatul sesizărilor.

Tabelul 17

Acțiuni pentru asigurarea conformității operatorilor

N/o	Acțiuni/Măsurile întreprinse	Nr. în 2021	Nr. în 2022
1.	Prescripții emise	18	20
2.	Procese-verbale de sancționare	4	3
3.	Suspendare activității	7	14

Analiza neconformităților

Neconformități cel mai frecvent constatate sunt:

- etichetarea necorespunzătoare a hranei pentru animale;
- lipsa documentelor de însoțire a hranei pentru animale;
- lipsa dovezilor de aplicare a procedurii pentru combatere a dăunătorilor;
- lipsa registrului de intrare a materiei prime;
- lipsa registrului de ieșire a hranei pentru animale;

Tipurile de acțiuni

De sancționare

În cazul neconformităților minore constatate, în urma controalelor, s-au acordat prescripții pentru înlăturare/termene de remediere ale neconformităților cu desășurarea controalelor repetate, pentru a constata remedierea neconformităților. În cazul deficiențelor majore, au fost aplicate sancțiuni contravenționale cu emiterea prescripțiilor pentru înlăturare/termene de remediere ale neconformităților, precum și cu efectuarea controalelor repetate.

Acțiuni pentru îmbunătățirea performanțelor structurilor de control

Pe parcursul anului 2022, au fost revizuite și modificate toate listele de verificare din domeniul hranei pentru animale, aprobate prin Ordinul Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare nr. 79 din 02.04.2019, care se aplică în cadrul controalelor de stat. Suplimentar, a fost elaborat proiectul de listă de verificare pentru controlul de stat a producătorilor primari de materie primă pentru furaje.

Modificările aplicate Legii nr. 221/2007 privind activitatea sanitară veterinară, au fost excluse de la obligativitatea certificării sanitare veterinare: hrana pentru animale provenită din import, circulația națională a hranei pentru animale.

Realizarea programelor naționale de monitorizare

Denumirea programului național	Nr. de probe /măsurile planificate 2022	Nr. de probe/ măsurile realizate 2022	Nr. de probe/ măsurile realizate 2021	Numărul de probe neconforme 2022	Numărul de probe neconforme 2021
Programul național de monitorizare a hranei pentru animale, aprobat prin Ordinul nr. 2 din 03.01.2022	430	430	430	9	2

Pentru monitorizarea inofensivității hranei pentru animale, probele au fost prelevate și transmise prin intermediul inspectorilor subdiviziunilor teritoriale pentru siguranța alimentelor la laboratoarele:

- I.P „Laboratorul central Fitosanitar” - 75 probe;
- I.P „Laboratorul central de testare a băuturilor alcoolice/nealcoolice și a produselor conservate” - 160 probe;
- I.P „Centrul Republican de Diagnostic Veterinar” – 195 probe.

Gradul de executare a Programului de supraveghere a materialelor furajere pentru anul 2022 a fost realizat la nivel de 100%.

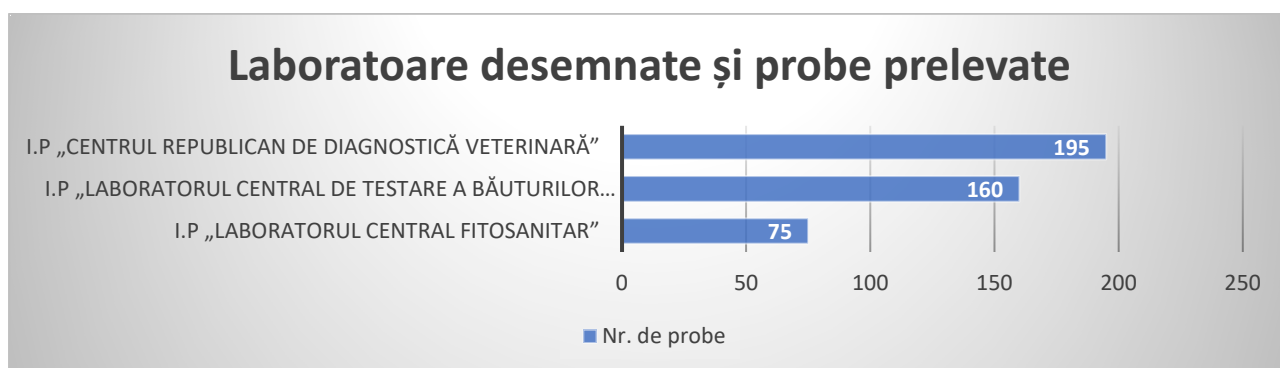

Figura 8

Laboratoare desemnate și numărul de probe prelevate pentru implementarea Programului național de monitorizare hranei pentru animale

Analiza datelor prezentate:

În probele testate sau depistat depășiri de Limite Maxime Admisibile (LMA) stabilite prin *Hotărârea Guvernului nr. 910 din 16.12.2020 cu privire la aprobarea Cerințelor sanitare-veterinare față de hrană pentru animale*. Neconformitățile au fost înregistrate la probele de hrană pentru animale prelevate din unitățile autorizate la indicii:

- Salmonella Tennessee - STSA Cantemir, STSA Chișinău;
- OMG - PIF Tudora;
- Ochratoxin A – PCSVF Leușeni, DTSA Rîșcani, DTSA Ștefan Vodă;
- Salmonella Typhimurium - DTSA Chișinău;
- Acetamiprid – DTSA Cahul.

Prioritățile controlului oficial pentru anul 2023

- Implementarea Hotărârii Guvernului 910/2020 cu privire la aprobarea Cerințelor sanitar-veterinare față de hrană pentru animale;
- Implementarea Hotărârii Guvernului 27/2020 cu privire la aprobarea Cerințelor sanitar-veterinare față de aditivii pentru hrana animalelor.

2.5 Sistemul de control al unităților de procesare a alimentelor de origine animală

Baza legală pentru efectuarea controalelor oficiale în domeniul fabricării produselor alimentare de origine animală o constituie Legea nr. 131 din 08.06.2012 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător și Legea nr. 50 din 28.03.2013 cu privire la controalele oficiale pentru verificarea conformității cu legislația privind hrana pentru animale și produsele alimentare și cu normele de sănătate și de bunăstare a animalelor, prevederile căreia sunt armonizate cu Regulamentul (CE) nr. 882/2004 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 aprilie 2004 .

Tabelul 19

Rezultatele controalelor oficiale

Număr unități 2021	Număr unități 2022	Controale efectuate (planificate) 2021	Controale efectuate (planificate) 2022	Controale (inopinate) 2021	Controale (inopinate) 2022
1515	1349	1402	1358	320	321

Analiza rezultatelor controalelor:

În anul 2022 au fost autorizate 97 de unități și suspendate la cererea agentului economic 103 unități, astfel diferența din anul 2021 este de 166 unități mai puține. Numărului de controale efectuate planificate a scăzut cu 44 controale.

Tabelul 20

Realizarea programelor naționale de monitorizare

N/o	Denumirea programului național	Nr. de probe planificate 2022	Nr. de probe prelevate 2022	Nr. de probe prelevate 2021	Nr. de probe neconforme 2022	Nr. de probe neconforme 2021
1.	Planul de monitorizare a reziduurilor în produsele de origine animală pentru anul 2022, aprobat Ordinul nr. 70 din 23 februarie 2022.	1210	1184	1051	1	0

2.	Programul de monitorizare și supraveghere în domeniul siguranței alimentelor Cu privire la prelevarea probelor în cadrul sănătății plantelor și furajelor, aprobat prin Ordinul Nr. 27 din 26 ianuarie 2022	1544	1504	2032	74	120
----	---	------	------	------	----	-----

Analiza datelor prezentate în tabel

Nivelul de implementare a Programului național este realizat în proporție de peste 95% .

Conform rezultatelor analizelor de laborator obținute de la I.P. „Centrul Republican de Diagnostic Veterinar”, „Centrul de Metrologie Aplicată și Certificare, SRL „Imunotehnomed” și alte laboratoare internaționale contractate au fost analizate 2754 mostre prelevate și depistate 74 probe neconforme (ceea ce reprezintă 2,68 %).

Informația detaliată privind neconformitățile și măsurile întreprinse sunt prezentate în anexă.

Tabelul 21

Acțiunile pentru asigurarea conformității operatorilor

N/o	Acțiuni/Măsuri întreprinse	Nr. în 2021	Nr. în 2022
2.	Procese-verbale de sancționare	183	155
3.	Suspendare activității	63	103

Activitățile suspendate în anul 2022 a fost doar la cererea agentului economic în număr de 103 de cereri.

Analiza celor mai frecvente neconformități depistate în activitatea operatorilor:

- ❖ lipsa instruirii personalului cu atribuții de domeniu din cadrul unităților;
- ❖ nerespectarea cerințelor generale și specifice de igienă;
- ❖ neimplementarea principiile de bune practică de igienă și HACCP (puncte critice de control și analiză a pericolelor);
- ❖ abateri de la procesul tehnologic;
- ❖ nerespectarea lanțului frigorific/regimului termic;
- ❖ nerespectarea condițiilor de igienă la întreprinderi;
- ❖ lipsa evidențelor care atestă efectuarea inspecțiilor zilnice;

- ❖ lipsa înregistrărilor privind monitorizarea cantităților de materie primă la intrare pentru procesare;
- ❖ lipsa înregistrărilor privind monitorizarea evidenței produselor finite;
- ❖ etichetarea necorespunzătoare;
- ❖ lipsa buletinelor de analiză care să ateste calitatea apei.
- ❖ Deficiențe în implementarea programului de autocontrol.

Date privind expertiza sanitar-veterinară a produselor de origine animală

În urma supravegherii sanitar-veterinare în anul 2022 au fost supuse expertizei sanitar-veterinare animale sacrificate/păsări, capete etc:

- bovine sacrificate – 20103;
- ovine caprine – 28288;
- cabaline – 367;
- suine – 391456;
- pasări – 17199209;
- alte specii (iepuri, prepelițe) – 130238;

Pe parcursul anului 2022 au fost identificate produse neconforme care au fost retrase/nimicite:

- miere de albini – 39,5 kg;
- ouă – 7174 buc;
- produse fabricate din carne – 225394,6 kg;
- produse fabricate din pește – 31958,1 kg;
- lapte și produse lactate – 51000,56 kg.

În anul 2022, au fost exportate următoarele categorii de produse de origine animală:

- carne de pasăre – 99,25 tone
- carne bovină – 465,00 tone
- carne ovină – 369,00 tone
- produse lactate – 1303,60 tone
- înghețată - 3213,21 tone
- caviar – 1,01 tone
- miere de albine – 3696,41 tone
- ouă pentru consum – 3913 tone

Analiza acțiunilor întreprinse

Tipurile de acțiuni:

Cu scop de sancționare

Au fost aplicate avertismente, suspendări ale activităților desfășurate de operatori și acordarea de termene de remediere, în funcție de gravitatea neconformităților identificate în cadrul controalelor oficiale.

Pentru neconformitățile grave identificate cu un grad ridicat de risc au fost întocmite 155 procese-verbale de contravenție în valoare de 538575 de lei.

Pentru îmbunătățirea performanțelor structurilor de control au fost elaborate/revizuite următoarele Proceduri:

1. Procedură specifică Cod:PS/SA-PA-07/01 „Implementarea și monitorizarea Planului Național de reziduuri la animale vii și produse de origine animală”
2. Procedura specifică Cod:PS/SA-PA-08/01” „Certificarea cărnii și ouălor de pasăre destinate exportului în Uniunea Europeană

Au fost organizate instruirii/seminare cu inspectorii oficiali/ specialiștii aparatului central și teritorial cu următoarele tematici:

1. La data de 14 martie 2022, a fost organizată instruire inspectorilor din cadrul STSA cu tematica Implementarea Ordinului nr. 70 din 23 februarie 2022 cu privire la *aprobarea Planului național de monitorizarea a reziduurilor pentru anul 2022 si Implementarea Procedurii PS/SA-PA-07/01 de monitorizarea a Planului național de monitorizarea la animale vii și produse de origine animală*, în care ai fost instruiți 40 medici veterinari oficiali responsabili de implementarea reziduurilor.

2. La data de 13 aprilie 2022, în comun cu experții Proiectului Twinning „Sprijin continuu pentru agricultură, dezvoltare rurală și siguranța alimentelor în Republica Moldova” a fost organizată instruirea cu tematica: *Certificarea produselor de origine animală pentru exportul în Uniunea Europeană*, în care au fost instruiți 50 inspectori din subdiviziunile teritoriale ale Agenției.

3. La data de 06-07 iulie 2022, în colaborare cu Proiectul Twinning UE/Moldova „Sprijin continuu pentru agricultură, dezvoltare rurală și siguranța alimentelor în Republica Moldova”, a fost organizată instruirea inspectorilor din cadrul subdiviziunilor teritoriale pentru siguranța alimentelor privind *efectuarea auditului HACCP în unitățile producere/procesare a produselor alimentare*, în număr de 98 inspectori.

4. La data de 20-21 iulie 2022, în colaborare cu suportul Proiectului Agricultură Competitivă în Moldova, Soluții Inteligente pentru Performanță (MAC-P), a organizat instruirea inspectorilor din cadrul subdiviziunilor teritoriale pentru siguranța alimentelor și medicilor veterinari desemnați din cadrul abatoarelor/unităților de sacrificare referitor la „*Controlul oficial de-a lungul lanțului subproduselor de origine animală nedestinate consumului uman*”. În cadrul seminarului au fost instruiți 23 de inspectori din cadrul subdiviziunilor teritoriale pentru siguranța alimentelor și 50 de medici veterinari cu scopul eficientizării procesului de control oficial la nivelul abatoarelor și unităților de sacrificare.

5. La data de 05 iulie, 18 iulie și 22 iulie 2022, au fost organizate instruirii, în cadrul Direcțiilor teritoriale pentru siguranța alimentelor referitor la ultimele modificări ale Legii nr. 221/2007 privind activitatea sanitară veterinară, atribuțiile medicului veterinar desemnat în cadrul abatorului/unitate de sacrificare. În rezultatul instruirilor au fost instruiți 171 de participanți.

6. În perioada 10-13 octombrie 2022, cu suportul Proiectului Modernizarea, inovarea și utilizarea cunoștințelor pentru sectorul laptelui din Moldova (M.I.L.K), Agenția a organizat seminarului de instruire cu tematica: „*Cerințele de calitate și siguranță a produselor alimentare prin prisma Sistemul de Analiză a Riscurilor în Punctele Critice de Control HACCP, GMP&GHP*”, unde au participat 22 inspectori responsabili de domeniul siguranței alimentelor de origine animală din cadrul subdiviziunilor teritoriale pentru siguranța alimentelor.

7. În perioada 21-22 noiembrie 2022, Agenția a organizat, în cadrul Proiectului „Reforma Climatului Investițional în Republica Moldova implementat de Corporația Financiară Internațională (IFC), membră a grupului Băncii Mondiale, seminarul de instruire cu tematica: „*Cerințele Uniunii Europene pentru exportul produselor lactate*” unde au participat 31 inspectori din cadrul subdiviziunilor teritoriale din domeniul siguranței produselor alimentare.

8. În perioada 21-24 noiembrie 2022, Agenția, în cadrul Proiectului „G2G” finanțat de către Guvernul Olandei, a organizat seminarul de instruire cu tematica: „*Prelevarea probelor privind encefalopatia spongiformă la bovină (ESB)*” unde au participat 20 medici veterinari desemnați din cadrul abatoarelor și unităților de sacrificare.

Au fost organizate vizite de studiu:

1. Referitor la activitatea micilor întreprinderi producătoare de produse alimentare în cantități mici, finanțat de instrumentul de Asistență Tehnică și Schimb Informațional al Comisiei Europene (TAIEX) și în colaborare Serviciul Alimentar și Veterinar de Stat din Republica Lituania.”, perioada de participare 21 - 25.11.2022;

2. Cu suportul Corporației Financiare Internaționale IFC cu privire la familiarizarea sistemului sanitar-veterinar al Elveției care este echivalent cu cel al Uniunii Europene, precum și preluarea experienței în domeniul supravegherii/certificării sănătății animale și siguranței alimentelor de origine animală destinația Bern, Elveția, perioada 12-14 decembrie 2022;

3. Vizita de studiu în România cu suportul proiectului „Modernizarea, inovarea și utilizarea cunoștințelor pentru sectorul laptelui din Moldova” (M.I.L.K) referitor la preluarea experienței în domeniul laptelui și produselor lactate, vizită la unitățile de procesare lapte, centre de colectare lapte și ferme producătoare de lapte, perioada de 04-08 decembrie 2022.

Cu suportul proiectului Twinning „Continuarea suportului pentru agricultura, dezvoltarea rurală și siguranța alimentelor” au elaborat 2 tipuri de pliante:

1. Condiții privind exportul de carne proaspătă de pasăre și produse din carne de pasăre pentru consum uman către Uniunea Europeană;
2. Condiții privind exportul ouălor și produselor de ouă pentru consum uman către Uniunea Europeană.

2.6 Sistemul de control al unităților de procesare a alimentelor de origine nonanimală

Controlul unităților de procesare a alimentelor de origine nonanimală este reglementat de actele legislative, prevederile cărora sunt armonizate cu Regulamentele Uniunii Europene. Conform Legii nr.50 din 28.03.2013 cu privire la controalele oficiale pentru verificarea conformității cu legislația privind hrana pentru animale și produsele alimentare și cu normele de sănătate și de bunăstare a animalelor, art.3, alin (3), care prevede: *Controalele oficiale se efectuează pe întreg lanțul alimentar. Acestea includ controale la întreprinderile care operează în domeniul hranei pentru animale și în sectorul alimentar, controale privind utilizarea și depozitarea hranei pentru animale și produselor alimentare și controale asupra oricărui proces, material sau substanță, activitate sau operațiune, inclusiv al transportului aplicat hranei pentru animale și produselor alimentare și al animalelor vii, necesare pentru realizarea obiectivelor prezentei legi*”

Tabelul 22

Rezultatele controalelor oficiale

Număr unități 2021	Număr unități 2022	Controale Efectuate (planificate) 2021	Controale Efectuate (planificate) 2022	Controale Efectuate (inopinate) 2021	Controale Efectuate (inopinate) 2022
2754	3295	747	609	287	363

Analiza datelor prezentate în tabel

- Numărul unităților controlate din domeniu a crescut în anul 2022 comparativ cu anul 2021, în rezultatul reluării activității unor unități cu activitate sezonieră. Totodată s-au înregistrat noi unități/activități din domeniul procesării produselor alimentare de origine nonanimală;

- Tendința diminuării numărului de controale oficiale planificate în anul 2022 comparativ cu anul 2021 se explică prin tendința optimizării controalelor pentru facilitarea activității de întreprinzătorilor a operatorilor din domeniul alimentar;

- Numărul controalelor inopinate în anul 2022 s-a majorat cu 26% comparativ cu anul precedent.

Tabelul 23

Acțiunile pentru asigurarea conformității operatorilor

N/o	Acțiuni/Măsurile întreprinse	Nr. în 2021	Nr. în 2022
1.	Prescripții emise	289	281
2.	Procese verbale de sancționare	90	64
3.	Suspendarea activității	72	72

Tabelul 24

Îndeplinirea programelor naționale de monitorizare

N/o	Denumirea programului național	Nr. de probe/măsurile planificate 2022	Nr. de probe/măsurile realizate 2022	Nr. de probe/măsurile realizate 2021	Numărul de probe neconforme 2022	Numărul de probe neconforme 2021
1.	Programul de monitorizare și supraveghere în domeniul siguranței și calității produselor alimentare de origine nonanimală pentru anul 2022 aprobat prin Ordinul nr. 490/2021 din care au derivat:					
1.1	1. Programul de monitorizare reziduurilor de pesticide în produse alimentare de origine vegetală produse autohtone (Anexa nr. 2 la Ordinul 83/2022); 2. Programul de monitorizare a conținutului de nitrați în produse alimentare de origine vegetală produse autohtone (Anexa nr. 3 la Ordinul 83/2022); 3. Programul de monitorizare a conținutului de nitrați și a reziduurilor de pesticide în produse alimentare de origine vegetală provenite din import Ordinul nr. 6/2022	770	657	602	68	80
1.2	Programul de monitorizare și supraveghere în domeniul siguranței și	735	575	996	17	49

<p>calității produselor alimentare de origine nonanimală:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ordinul nr. 83/2022 Anexa nr. 1 (calitatea) 2. Ordinul nr. 83/2022 Anexa nr. 4 (OMG) 3. Ordinul nr. 83/2022 Anexa nr. 5 (indicatorilor microbiologici) 4. Ordinul nr.202/2022 (alergeni, benzo(a)piren) 5. Ordinul nr.259/2022 (Toxinele T-2 și HT-2, Melamina, Glifosat, reziduuri de pesticide) 6. Ordinul nr.344/2022 (determinarea conținutului de fruct în sucuri) 7. Programul de monitorizare a conținutului de nitrați și pesticide în produsele alimentare de origine nonanimală Ordinul nr. 105/2022 					
---	--	--	--	--	--

Programul național de monitorizare a reziduurilor de pesticide și a conținutului de nitrați în produsele alimentare de origine vegetală pentru anul 2022

Programul național de monitorizare și supraveghere în domeniul siguranței și calității produselor alimentare de origine nonanimală pentru anul 2022, a fost aprobat în temeiul Legii nr. 50/2013 cu privire la controalele oficiale pentru verificarea conformității cu legislația privind hrana pentru animale și produsele alimentare și cu normele de sănătate și de bunăstare a animalelor, Hotărârii de Guvern nr. 600/2018 cu privire la organizarea și funcționarea Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor. Lista produselor agroalimentare de origine autohtonă, cât și de import, planificate pentru monitorizarea respectării LMA a reziduurilor de pesticide și a conținutului de nitrați, inclusiv numărul de probe preconizate spre prelevare pentru anul 2022 au fost aprobate prin Ordinul Agenției nr. 490 din 21.12.2021 cu privire la aprobarea Programelor naționale de monitorizare și supraveghere în domeniul siguranței alimentelor, hranei pentru animale și medicamente de uz veterinar, sănătății plantelor și calității produselor de uz fitosanitar pentru anul 2022.

Programul național de monitorizare și supraveghere în domeniul siguranței și calității produselor alimentare de origine nonanimală pentru anul 2022 din care a derivat Programul de monitorizare și supraveghere în domeniul siguranței și calității produselor alimentare de origine nonanimală (reziduuri de pesticide și a conținutului de nitrați) conform Ordinului nr. 83 din 04.03.2022 anexa nr. 2, 3 și Programul de monitorizare a reziduurilor de pesticide și a conținutului de nitrați în produsele alimentare produsele alimentare de origine vegetală provenite din import Ordinului nr. 6 din 12.01.2022;

Laboratorul desemnat pentru efectuarea investigațiilor în scopul implementării programului de monitorizare a respectării LMA a reziduurilor de pesticide și a conținutului de nitrați pentru anul 2022 a fost I.P. „Laboratorul Central Fitosanitar”, mun. Chișinău, str. Meșterul Manole nr.4, et. 7-8, pentru care Agenția exercită calitatea de fondator.

Numărul probelor de produse vegetale autohtone, ce urmează a fi prelevate, au fost repartizate fiecărei STSA conform Ordinului nr. 83 din 04.03.2022 anexa nr. 2, 3.

În scopul monitorizării respectării LMA a reziduurilor de pesticide, pentru anul 2022 a fost preconizată analiza a 383 probe, dintre care produse autohtone – 272 și 111 de import (în conformitate cu Anexa nr.1 la Ordinul nr. 6 din 12.01.2022).

Pentru monitorizarea respectării LMA a conținutului de nitrați, pentru anul 2022 a fost preconizată analiza a 387 probe, dintre care produse autohtone – 250 și 137 de import (în conformitate cu Anexa nr.2 la Ordinul nr. 6 din 12.01.2022).

Totodată, în vederea implementării Programului de monitorizare și supraveghere în domeniul siguranței și calității produselor alimentare de origine nonanimală, conform Ordinului nr.259 din 11.08.2022 au fost prelevate și investigate 34 probe la reziduuri de pesticide pentru următoarele produse: fructe proaspete, legume proaspete, semințe și fructe oleaginoase, cereale, condimente la laboratorul acreditat Agro.Biolab Laboratory Sociata'a Responsabilita'Limitata, Italia.

În rezultatul implementării programului de monitorizare, au fost depistate următoarele neconformități:

■ **Depășirea nivelului pentru reziduuri de pesticide** – în 3 loturi dintre care 2 loturi de fructe, 1 lot de legume:

1. Rodii: 2 loturi, țara de origine: Turcia, mărimea loturilor de 2000,00 kg și respectiv 2000,00 kg a prezentat depășirea reziduurilor de Cipermetrin Lambda-Cihalotrin și Acetamiprid, Tau-fluvalinat.

2. Ridiche: 1 lot, țara de origine: Republica Moldova, mărimea lotului 40,00 kg a prezentat depășirea reziduurilor de Dimetoat + Ometoat (suma);

■ **Depășirea conținutului de nitrați:**

1. Pepeni galbeni: 9 loturi, dintre care 5 loturi autohtone mărimea loturilor 9000,00 kg și 4 loturi de import, Turcia - 2 loturi în mărime de 3276,00 kg și Albania - 2 loturi în mărime de 4000,00 kg.

2. Cartofi timpurii: 3 loturi, dintre care 2 loturi autohtone mărimea lotului 5000,00 kg și 1 lot de import, România, mărimea lotului 22750,00 kg;

3. Dovlecei: 9 loturi autohtone mărimea loturilor 42670,00 kg.

4. Varză timpurie: 1 lot autohton mărimea lotului 150,00 kg;

5. Varză tardivă: 4 loturi autohtone 6000,00 kg;

6. Sfeclă roșie: 7 loturi autohtone mărimea loturilor 11650,00 kg;

7. Morcov: 1 lot autohton mărimea lotului 500,00 kg;

Urmare a controalelor efectuate, inspectorii responsabili pentru prelevarea probelor au întreprins următoarele măsuri și au oferit recomandări pentru loturile neconforme:

1. Nimicirea/denaturarea mecanică prin discuire (distrugere cu tractorul) – 12 loturi/50640,00 kg și 0,3 ha;

2. Utilizare condiționată prin producerea biogazului 2 loturi/5446,00 kg și nimicire 3 loturi/2720,00 kg.

3. Pentru loturile neconforme în care limita maximă admisibilă (LMA) a conținutului de nitrați nu a fost depășită cu mult, s-a luat de comun acord decizia ca produsele să fie utilizate drept hrană pentru animale – 12 loturi/10355,00 kg și 0,2 ha.

4. Pentru loturile neconforme care au fost identificate în rețelele de comerț/plasate pe piață s-au întocmit Procese-verbale de contravenție și a fost pusă interdicția de comercializare ulterioară, până la obținerea rezultatelor investigațiilor repetate – 8 loturi.

5. În anul 2022, pentru 31 loturi (808747,00 kg și 9,4 ha), a fost stabilită conformitatea pentru loturile care au prezentat rezultat negativ la testarea contraprobelor, pentru care au fost prezentate certificate de la producător.

Neconformitățile atestate, inclusiv % de neconformitate, în baza fiecărui tip de produs alimentar de origine vegetală analizat în cadrul programului pot fi observate în figura 9 pentru monitorizarea reziduurilor de pesticide în produsele agroalimentare vegetale și respectiv în figura 10 pentru monitorizarea conținutului de nitrați.

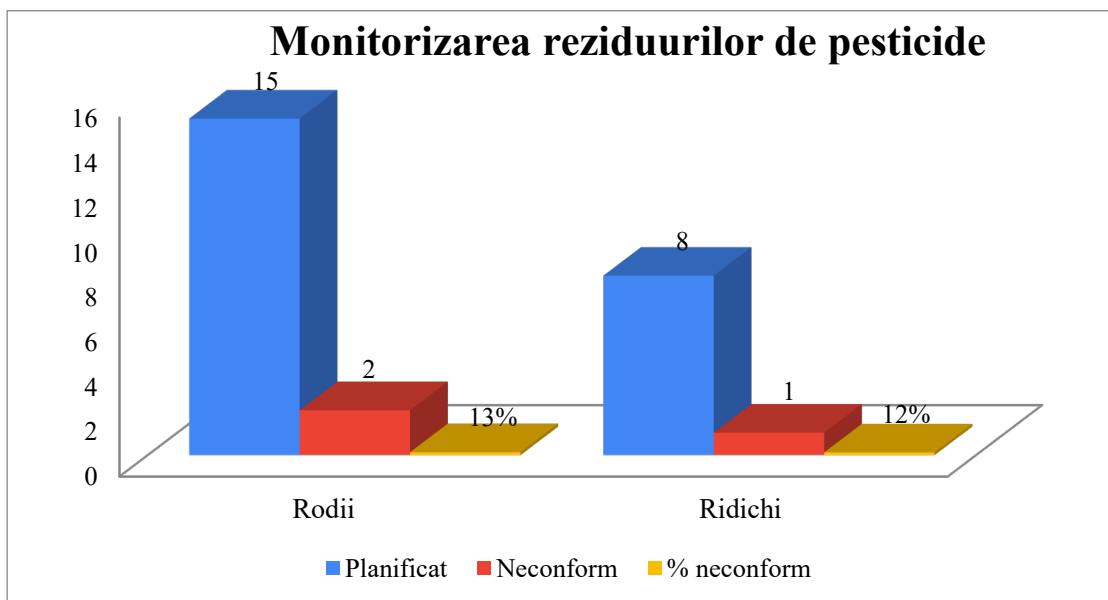

Figura 9
Monitorizarea reziduurilor de pesticide în produsele agroalimentare vegetale

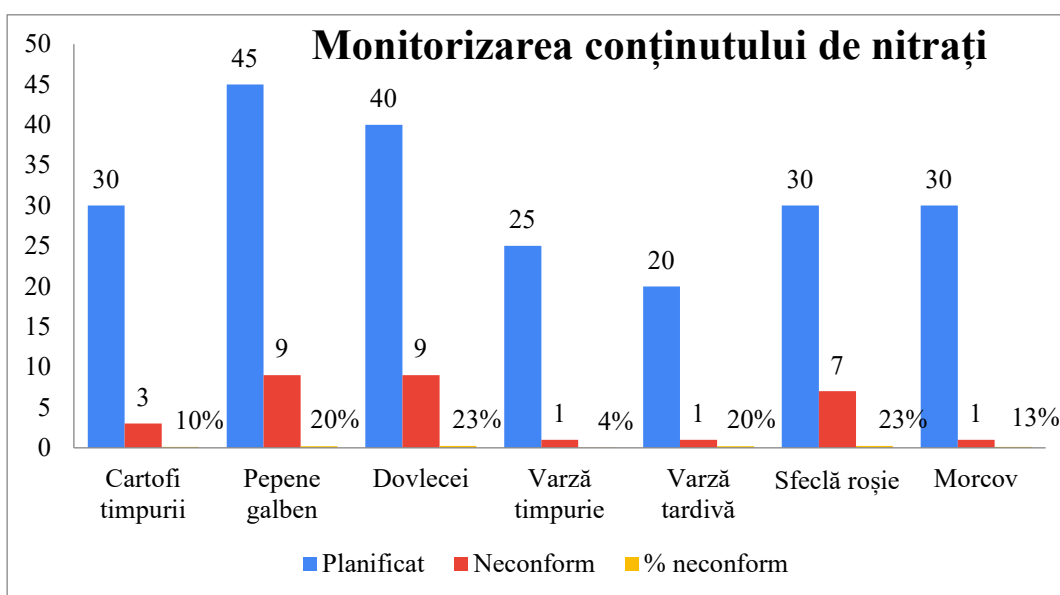

Figura 10
Monitorizarea conținutului de nitrați în produsele agroalimentare vegetale

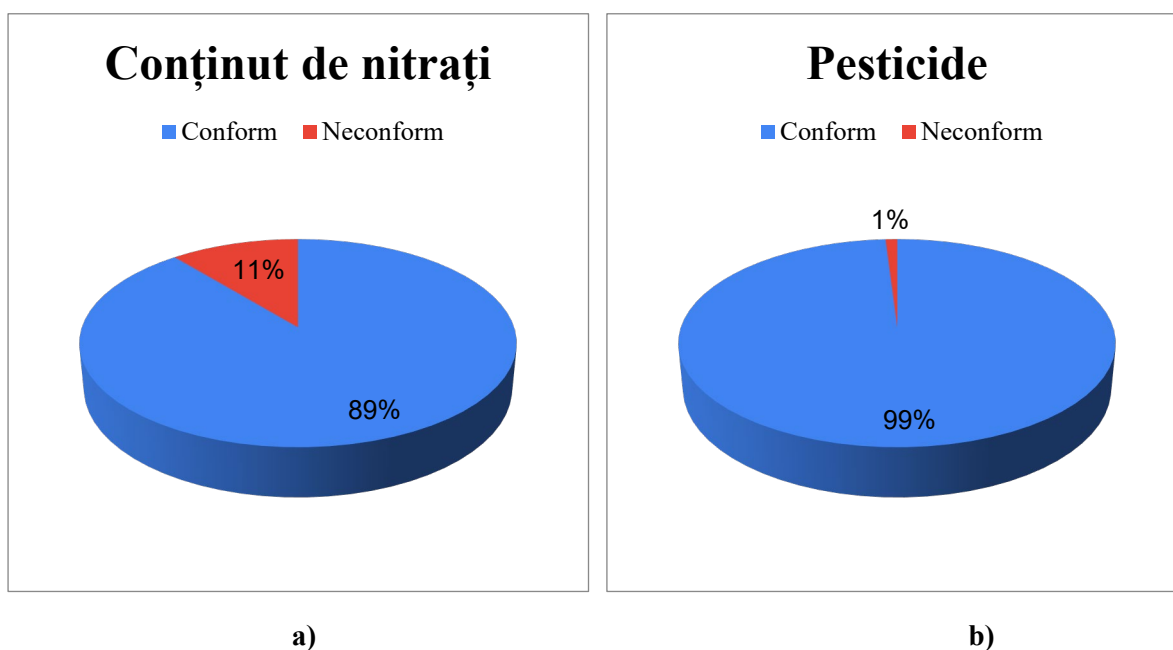
Din totalul de 250 de probe de produse vegetale autohtone, pentru monitorizarea conținutului de nitrați au fost analizate 219 probe, care constituie marja de realizare de 88%. În cazul probelor

de produse vegetale din import, din 137 planificate, s-au prelevat doar 80 probe, sau cca 58%. Astfel, analizând totalul probelor, se constată o realizare a programului în proporție de 73%.

În rezultatul prelevărilor de probe și investigațiilor de laborator efectuate, s-a stabilit depășirea LMA conținutului de nitrați pentru 34 de loturi de produse vegetale. Din punct de vedere al originii loturilor neconforme, procentul este de 85 % produse autohtone și 15 % produse de import. Neconformitățile raportate la cazuri conforme constituie 11 % din totalul probelor supuse investigațiilor.

Din totalul de 272 probe de produse vegetale autohtone, pentru monitorizarea reziduurilor de pesticide au fost analizate 265 probe, care constituie marja de realizare de 97%. În cazul probelor de produse vegetale provenite din import, din 111 planificate, s-au prelevat 93 probe, sau cca 84%. Analizând datele, se constată o realizare a programului în proporție de 93%. În rezultatul prelevărilor de probe și investigațiilor de laborator efectuate, s-a stabilit depășirea LMA reziduurilor de pesticide pentru 3 loturi de produse vegetale. Din punct de vedere al originii loturilor neconforme, procentul este de 33 % produse autohtone și 67 % produse provenite de import. Neconformitățile identificate raportate la cazuri conforme constituie 1 % din totalul probelor supuse investigațiilor.

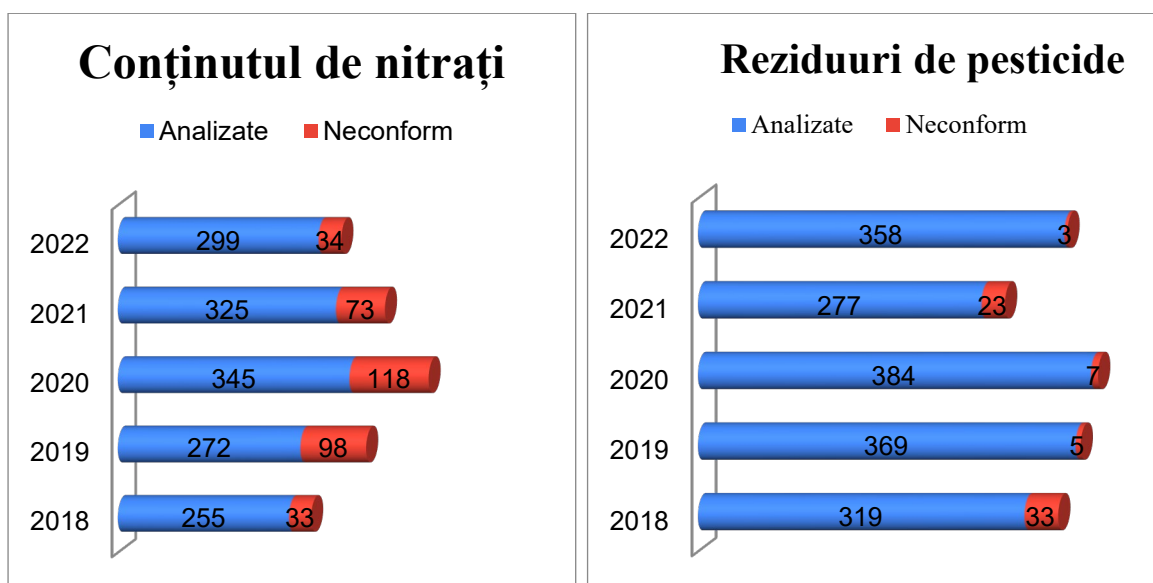
Diagrama proporțiilor procentuale este prezentată în figura 11.

**Figura 11 Raportul cazurilor conforme și neconforme în cadrul monitorizării:
a) conținutului de nitrați; b) reziduurilor de pesticide în produsele agroalimentare vegetale**

Comparativ cu datele pentru anii 2018, 2019, 2020 și 2021 pentru monitorizarea conținutului de nitrați în anul 2022 au fost analizate 299 de probe, iar neconformitățile depistate au scăzut de 0,46 ori. În cazul monitorizării reziduurilor de pesticide, marja neconformităților, este egală cu cea raportată la anul 2019, fiind totuși într-o diminuare considerabilă, comparativ anului 2020.

Analiza comparativă este prezentată în figura 12.

a)

b)

Figura 12 Compararea numărului de probe analizate și cazuri neconforme în cadrul monitorizării pentru anii 2018, 2019, 2020, 2021 și 2022

a) conținutul de nitrați
în produsele agroalimentare vegetale

b) reziduuri de pesticide
în produsele agroalimentare vegetale

Neconformități privind produsele de origine vegetală pentru care a fost stabilit Control Întărit la vamă

În rezultatul depistării neconformităților în procesul de implementare Programul de monitorizare și supraveghere în domeniul siguranței și calității produselor alimentare de origine vegetală (reziduuri de pesticide și a conținutului de nitrați), conform Hotărârii de Guvern nr.115/2013 *cu privire la controlul nitraților în produsele alimentare de origine vegetală*, cât și Hotărârii de Guvern nr. 1191/2010 *cu privire la aprobarea Regulamentului sanitar privind limitele maxime admise de reziduuri ale produselor de uz fitosanitar din sau de pe produse alimentare și hrană de origine vegetală și animală pentru animale* dar și a unui șir de rapoarte de încercări cu depășirea LMA a conținutului de nitrați în produsele vegetale provenite din import: varză, dovlecei, pepeni galbeni, struguri, rodii au fost întocmite și aprobate ordine interne ale Agenției cu privire la intensificarea controlului asupra loturilor importate de rodii, dovlecei, struguri, mandarine și lămâi.

Astfel, pe parcursul anului 2022, inspectorii din cadrul posturilor de inspecție la frontieră PIF ale Agenției au prelevat probe pentru toate loturile importate, sus menționate.

Rezultatele repetate obținute în urma analizelor de laborator au stabilit conformitatea următoarele produse: rodii - 2 loturi din cele 4 importate; caise - 1 lot din 1 importate și dovlecei - 1 lot din 1 importate.

În rezultatul analizelor de laborator repetate pentru monitorizarea reziduurilor de pesticide a fost stabilit că:

1. 2 loturi de rodii țara de origine: Turcia, în mărime de 22850,00 kg au prezentat depășirea reziduurilor de Imazalil, care în rezultatul investigațiilor repetate au fost declarate neconforme;

2. 1 lot de mandarine țara de origine: Turcia, în mărime de 9489,00 kg a prezentat depășirea LMA a reziduurilor de pirimetanil, imazalil, fenvalerat și esfanvalerat;

3. 1 lot struguri de masă țara de origine: Italia, în mărime de 9811,00 kg a prezentat depășirea LMA a reziduurilor de Acetamiprid, la momentul controlului lotul a fost comercializat.

4. 1 lot de lămâi țara de origine: Turcia, în mărime de 7650,00 kg a prezentat depășirea reziduurilor de Boscalid, Toifanatul metil, care în rezultatul investigațiilor repetate au fost declarate neconforme.

Totodată, pentru 2 loturi neconforme de rodii și strugurii au fost întocmite procese verbale cu privire la contravenție.

În figura 13 sunt prezentate grafic rezultatele controalelor întărite:

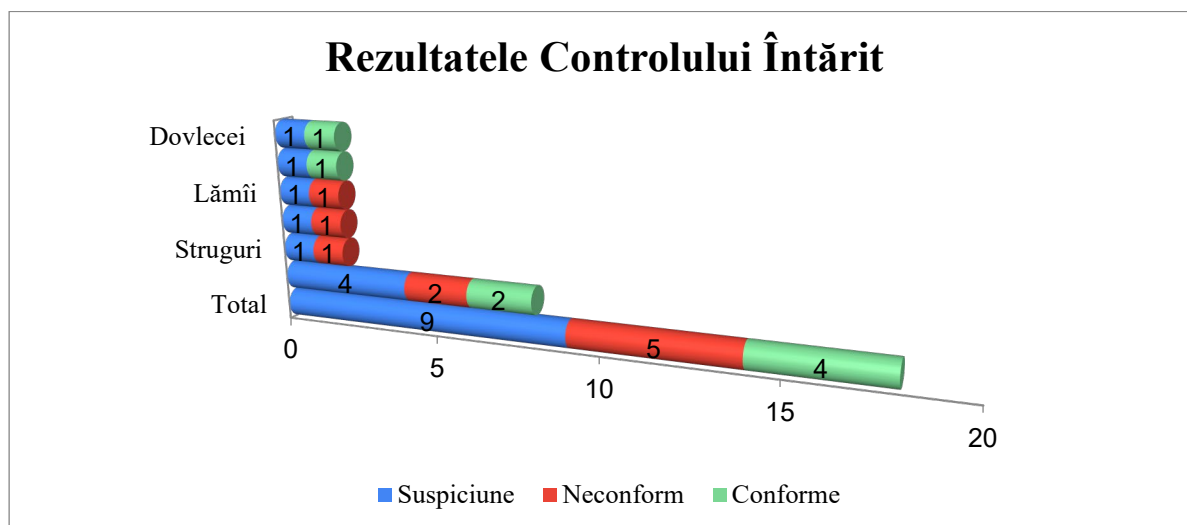

Figura 13

Rezultatele controalelor întărite

Rezultatele implementării Ordinului nr. 430 din 30 noiembrie 2020 cu privire la intensificarea controlului asupra loturilor importate de hrișcă și produsele derivate din acestea.

Urmare a depistării mai multor loturi neconforme de hrișcă și produsele derivate de import cu conținut depășit de reziduuri de glifosat, a fost implementat Ordinul nr. 430/2020 prin care toate loturile importate în Republica Moldova au fost supuse încercărilor de laborator la conținutul de reziduuri de glifosat.

Pe parcursul anului 2022, din cele 224 de loturi monitorizate, nu au fost depistate neconformități, ceea ce demonstrează că importatorii s-au conformat cerințelor legale și verifică fiecare lot de hrișcă la conținutul de glifosat. La fel, un factor care a influențat dinamica pozitivă a rezultatelor a fost implicarea autorităților Federației Ruse urmare a solicitării Agenției de a monitoriza loturile de hrișcă exportate privind conținutul de glifosat.

Importul de hrișcă pentru anul 2022 este redat în tabelul de mai jos în baza rapoartelor generate de Portalul Serviciului Vamal (codului poziției tarifare 11042917000 crupă de hrișcă):

Tabelul 25

Importul de hrișcă pentru anul 2022

Țara de import	Cantitatea importată de hrișcă și produse derivate (tone)
Federația Rusă	3967
Kazahstan	257
Ucraina	44
România	1,9
Alte țări	2,1
Total	4270

Programul de monitorizare și supraveghere în domeniul siguranței și calității produselor alimentare de origine nonanimală pentru anul 2022

Selectarea produselor alimentare de origine nonanimală și numărul de probe preconizate de investigat în anul 2022 a fost aprobat prin Ordinul nr. 490 din 21 decembrie 2021 *Cu privire la aprobarea Programelor naționale de monitorizare și supraveghere în domeniile siguranței alimentelor, hranei pentru animale și medicamente de uz veterinar, sănătății plantelor și calității produselor de uz fitosanitar pentru anul 2022.*

În scopul implementării Ordinul nr. 490/2021 repartizarea probelor preconizate spre analiză de laborator pentru fiecare subdiviziune teritorială pentru siguranța Alimentelor, în dependență de acreditarea laboratoarelor a fost aprobat prin:

- a) Ordinul nr. 83 din 04 martie 2022 Anexa nr.1, 4,5 cu privire la Implementarea programului de monitorizare și supraveghere în domeniul siguranței și calității produselor alimentare de origine nonanimală pentru anul 2022. Încercările de laborator s-au efectuat la următoarele laboratoare:
 - Anexa nr.1 – IP. Laboratorul central de testare a băuturilor alcoolice/Nealcoolice și a produselor conservate, mun. Chișinău, or. Codru, str. Grenoble 128 „U”.
 - Anexa nr.4 - Laboratorul Central Fitosanitar, mun. Chișinău, str. Meșterul Manole, 4;
 - Anexa nr.5 - Centrul Republican de Diagnostic Veterinar, mun. Chișinău, str. Murelor, 3;
- b) Ordinul nr. 105 din 25.03.2022 cu privire la Programul de monitorizare și supraveghere în domeniul siguranței și calității produselor alimentare de origine nonanimală provenite din import efectuat la IP. Laboratorul central de testare a băuturilor alcoolice/Nealcoolice și a produselor conservate, mun. Chișinău, or. Codru, str. Grenoble 128 „U”.
- c) Ordinul nr. 202 din 16 iunie 2022 pentru încercările de laborator efectuate la următoarele laboratoare:
 - S.C „IMUNOTEHNOMED” S.R.L., mun. Chișinău, str. Asachi Gh., 42;
 - Î.S. „Centrul de Metrologie Aplicată și Certificare”, mun. Chișinău, str. Eugen Coca, 28.
- d) Ordinul nr. 259 din 11 august 2022 pentru încercările de laborator efectuate la laboratorul:
 - Laboratorul „AgroBiolab”, Italia.
- e) Ordinul nr. 344 din 18 octombrie 2022 pentru încercările de laborator efectuate la laboratorul:
 - Laboratorul „Chelab”, Germania.

Suplimentar, urmare a neconformităților depistate la conținutului de arsen în orez, precum și în scopul evaluării conținutului de acizi grași din alimente au fost aprobate și implementate următoarele Ordine:

- a) Ordinul nr.154 din 03 mai 2022 cu privire la prelevarea probelor de orez de import la IP. Laboratorul central de testare a băuturilor alcoolice/Nealcoolice și a produselor conservate, mun. Chișinău, or. Codru, str. Grenoble 128 „U” (15 probe).
- b) Ordinul nr.396 din 09 noiembrie 2022 conținutul de acizi grași saturați, nesaturați și acizi grași trans) la Centrul Republican de Diagnostic Veterinar, mun. Chișinău, str. Murelor, 3 (20 probe);

Prelevarea probelor, ambalarea, etichetarea, sigilarea, întocmirea proceselor verbale de prelevare s-a efectuat în baza **Procedurii PG-08/01 – Procedura generală „Prelevarea probelor de produse alimentare”**.

Pentru monitorizarea calității și siguranței produselor alimentare de origine nonanimală, pentru anul 2022 au fost preconizate 770 investigații de laborator, dintre care 35 de probe efectuate suplimentar, dintre care au fost efectuate 610 investigații, ponderea de realizare a programului fiind 79 %. Repartizarea investigațiilor de laborator pe parcursul anului 2022 este prezentată în Figura 14.

Numărul de investigații efectuate în anul 2022

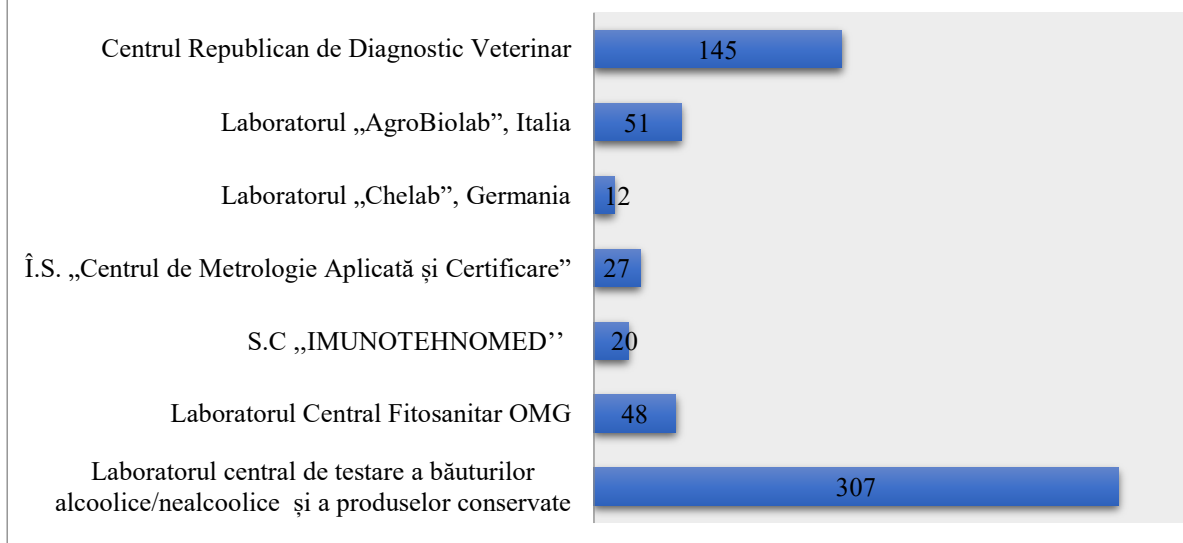

Figura 14 Repartizarea investigațiilor de laborator pe parcursul anului 2022

Lipsa sau acreditarea parțială a metodelor de determinare, lipsa ofertelor, inclusiv spectrul limitat de investigații ale laboratoarelor naționale a determinat excluderea investigării unor indicatori planificați în cadrul programului, printre care:

1. Dioxine și bifenili policlorurați;
2. Acid erucic;
3. Conținutul rezidual al solvenților în uleiuri obținute prin extracție (propan, butan, acetonă pentan, ciclohexan, eter de petrol, heptan 1,1,2-tricloretilenă);
4. Aditivi alimentari din categoria coloranților sintetici (E 110; E 104; E 122; E 129; E 102; E 124);
5. Fortificarea făinii cu acid folic;
6. Originea zahărului (sfeclă ori trestie de zahăr);
7. Oxidul de etilenă în semințe și fructe oleaginoase (semințe de susan, semințe de in), condimente.

Au fost selectate spre monitorizare și supraveghere în domeniul siguranței alimentelor de origine nonanimală pentru anul 2022, următoarele grupe de produse:

- semințe oleaginoase și produse prelucrate din acestea (arahide, migdale, fistic, sămburi de caise, nucifere, semințe de floarea soarelui);
- boabe de grâu, boabe de orez; tărâțe de grâu și germeni de grâu pentru consumul direct, boabe de soia, crupe de hrișcă;
- cereale și produse derivate din cereale (făină de cereale, tărâțe și germeni de grâu, porumb, snackuri pe bază de porumb și cereale pentru micul dejun pe bază de porumb);
- pâine, produse de patiserie și cofetărie, biscuiți;
- paste făinoase;
- uleiuri și grăsimi vegetale;
- produse de cofetărie zaharoase inclusiv produse specifice pe bază de cacao și de ciocolată;
- legume conservate în oțet ulei sau saramură;
- fructe și legume proaspete, inclusiv ciuperci;
- fructe uscate și produse prelucrate din acestea (inclusiv stafide și smochine uscate);
- sucuri și nectaruri de fructe/legume;
- conserve din fructe și legume;
- băuturi nealcoolice cu suc de fructe și/sau de legume;

- preparate pentru copii și sugari;
- ierburi aromatice uscate.

Programul de monitorizare și supraveghere în domeniul siguranței și calității produselor alimentare de origine nonanimală pentru anul 2022 a inclus V compartimente, în funcție de grupa indicatorului studiat:

A. Indicatorii de siguranță alimentară

1. Micotoxine (aflatoxine, ocratoxina A, patulina, deoxinivalenol, zearalenonă, fumunozine);
2. Metale grele (plumb, cadmiu, staniu, arsen);
3. Hidrocarburi aromatice policiclice (benzo(a)piren);
4. Aditivii alimentari din categoria conservanților (E200-E213; E220-E228);
5. Fortifianți ai făinii (fier);
6. Organisme modificate genetic;
7. Alergenii din produse de cofetărie, patiserie și panificație (gluten, proteine din ou, proteină din lapte, arahide);

B. Indicatorii de calitate ai produselor alimentare de origine nonanimală

C. Criterii microbiologici ai produselor alimentare de origine nonanimală (*Salmonella*, *E. Coli*, *Listeria monocytogenes*, *Stafilococi coagulazo-pozitivi*, *Enterobacteriaceae*);

D. Parametrii indicatori ai apei potabile îmbuteliate atât de producție autohtonă cât și din import;

E. Parametrii microbiologici ai apei potabile:

1. Apă potabilă din unitățile de procesare a produselor alimentare de origine non-animală;
2. Apă potabilă îmbuteliată

Astfel, în baza Ordinului nr. 83 din 04 martie 2022 fost planificate spre prelevare pentru analiză microbiologică 100 (realizate 95) producție autohtonă după cum urmează:

Tabelul 26

Probe de apă potabilă planificate spre prelevare

N/o	Denumire indicator	Denumire produse	Nr. investigații
1.	Escherichia coli (E.coli) Enterococi (Streptococi fecali)	Apă potabilă din unitățile de procesare a produselor alimentare de origine nonanimală	90
2.	Escherichia coli (<i>E.coli</i>) Enterococi (Streptococi fecali) Pseudomonas aeruginosa Număr de colonii la 22°C Număr de colonii la 37°C	Apă potabilă îmbuteliată de la producători autohtoni	10

Prelevările de probe pentru apa potabilă s-au efectuat în baza Procedurii **PS/SA-PP-03/1: Procedură Specifică „Prelevarea probei de apă pentru analiză microbiologică”**. Încercările de laborator s-au efectuat la Centrul Republican de Diagnostic Veterinar, mun. Chișinău, str. Murelor, 3.

Rezultatele monitorizării și supravegherii în domeniul siguranței și calității produselor alimentare de origine nonanimală 2022 sunt prezentate în figura 15, unde din cele 610 probe investigate, au fost atestate următoarele **neconformități**:

1. Lipsa mențiunilor obligatorii conform art. 8 din Legea nr. 279/2017 „privind informarea consumatorului cu privire la produsele alimentare” fapt ce induce în eroare consumatorul cu privire la compoziția produselor alimentare după cum urmează:

- 5 probe de produse de cofetărie – țara de origine Republica Moldova, au fost identificate prezența substanțelor care provoacă alergii sau intoleranță (proteina din ou și proteina din lapte), nedeclarați pe etichetele produselor;

- 1 probă de pâine fără gluten - țara de origine Republica Moldova, s-a depistat prezența glutenului nedeclarat.

2. Necorespunderea reglementărilor aplicabile din domeniul alimentar după cum urmează:

- 2 loturi de uleiuri (1 lot de ulei din semințe de dovleac, 1 lot de ulei din semințe de struguri) s-a depistat depășirea indicelui de aciditate/peroxid;

- 1 loturi de tăiței au prezentat depășirea fracției masice a umidității;

- 1 lot de băuturi răcoritoare fără adaos de zahăr cu depășirea fracției masice a acidului benzoic;

- 1 lot de făină de grâu cu conținutul de gluten umed sub limita normelor admise;

- 1 lot de orez cu depășire de arsen.

3. Prezența Escherichia coli (E.coli), Enterococi (Streptococi fecali) și Pseudomonas aeruginosa, depășirea numărului de colonii la 37°C și 22°C în 13 probe de apă potabilă din unitățile de procesare a produselor alimentare de origine nonanimală, apa neconformă provenind atât din rețelele de distribuție publice cât și din surse proprii (sonde arteziene).

Urmare a desfășurării controalelor inopinate s-a stabilit că principalele cauze de apariție a neconformităților privind alergenii este contaminarea încrucișată apărută în timpul procesării diverselor tipuri de bomboane pe aceeași linie tehnologică, nerespectarea procesului tehnologic în cazul pâinii fără gluten și a restul neconformităților la calitatea produselor alimentare de origine nonanimală.

Investigații de laborator efectuate în anul 2022

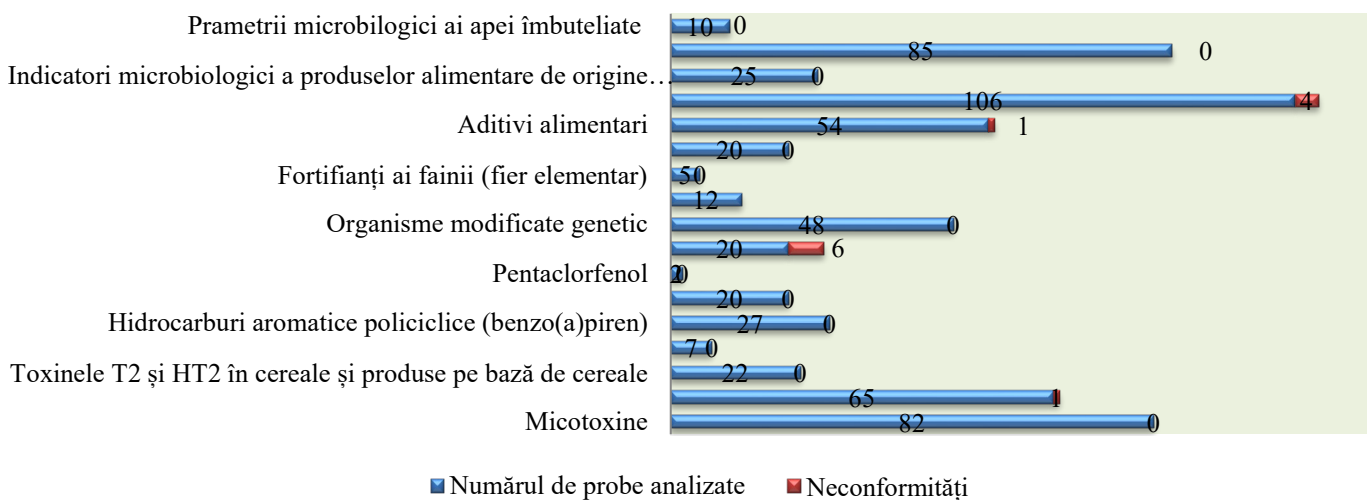

Figura 15
Rezultatele monitorizării și supravegherii în domeniul siguranței și calității produselor alimentare de origine non-animală 2022

Măsurile întreprinse

În conformitate cu art. 30 al Legii nr. 50 din 28.03.2013 „Cu privire la cu privire la controalele oficiale pentru verificarea conformității cu legislația privind hrana pentru animale și produsele alimentare și cu normele de sănătate și de bunăstare a animalelor” și în baza Procedurii Generale: PG-12/01: Acțiunile măsurile întreprinse în cazul produselor alimentare neconforme s-au luat următoarele măsuri:

I. S-au efectuat controale inopinate la producătorii și importatorii la care s-au identificat neconformități;

II. Au fost retrase din comerț 705,9 kg de produse de cofetărie de diferite mărci comerciale și supuse reetichetării, care provoacă alergii sau intoleranță, prin aplicare mențiunii suplimentare cu privire la prezența posibilă și neintenționată a substanțelor care cauzează alergii și intoleranță. Operatorii din domeniul alimentar au fost informați despre obligativitatea de a întreprinde măsurile necesare pentru a evita intersectarea fluxului tehnologic cu substanțe care cauzează alergii sau intoleranțe, iar în cazul în care acest lucru nu este posibil despre obligativitatea de a indica pe etichetă informația cu privire la prezența acestora.

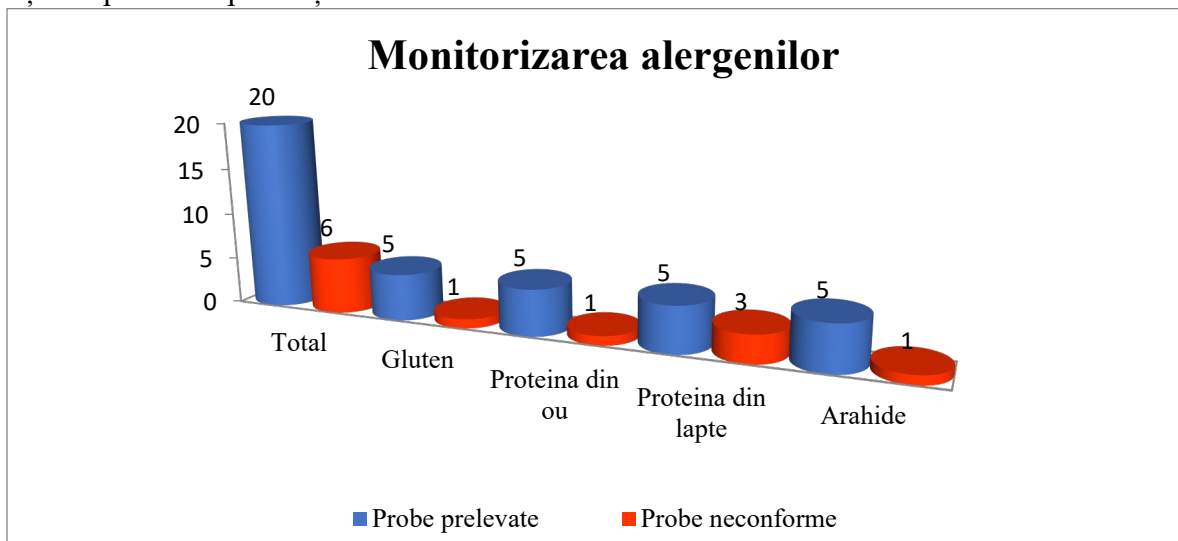

Figura 16
Rezultatele monitorizării alergenilor

Urmare a constatărilor efectuate de către Agenție, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare a elaborat un proiect de modificare a Legii 279/2017 privind informarea consumatorului cu privire la produsele alimentare. Acest proiect presupune indicarea obligatorie, pe etichetă a urmelor de substanțe care cauzează alergii sau intoleranță menționate în anexa nr. 1 la legea menționată, după cum urmează *“poate conține urme de...”*.

III. Au fost retrase din comerț 2255 de butelii de băuturi răcoritoare fără adaos de zahăr și supuse nimicirii;

IV. Au fost utilizate condiționat folosite în calitate de ulei tehnic 40 bucăți a câte 250 ml;

V. A fost retras din comerț 1 lot de orez în cantitate de 9997 kg și au fost aplicate restricții de comercializare.

În cazul apei potabile:

- S-a suspendat exploatarea surselor de ape potabile neconformă și s-a dispus folosirea surselor alternative de apă confirmate de laborator;

- S-a dispus efectuarea de lucrări de dezinfecție și reparație a rețelilor de distribuție;

- În rezultatul aplicării măsurilor prescrise, s-au prelevat repetat probe de la operatorii la care s-au identificat neconformități. Investigațiile repetate de laborator au demonstrat că probele de apă potabilă corespund prevederilor Legii nr. 182/2019 privind calitatea apei potabile.

Rezultatele implementării „Programului de monitorizare și supraveghere în domeniul siguranței și calității produselor alimentare de origine nonanimală pentru anul 2022” comparativ cu anii 2017-2021 sunt prezentate în figura 17. Ponderea produselor alimentare la care s-au identificat neconformități s-a micșorat comparativ cu anul 2021, datorită monitorizării eficiente a implementării programului de monitorizare, instruirile inspectorilor și consultările oferite agenților economici.

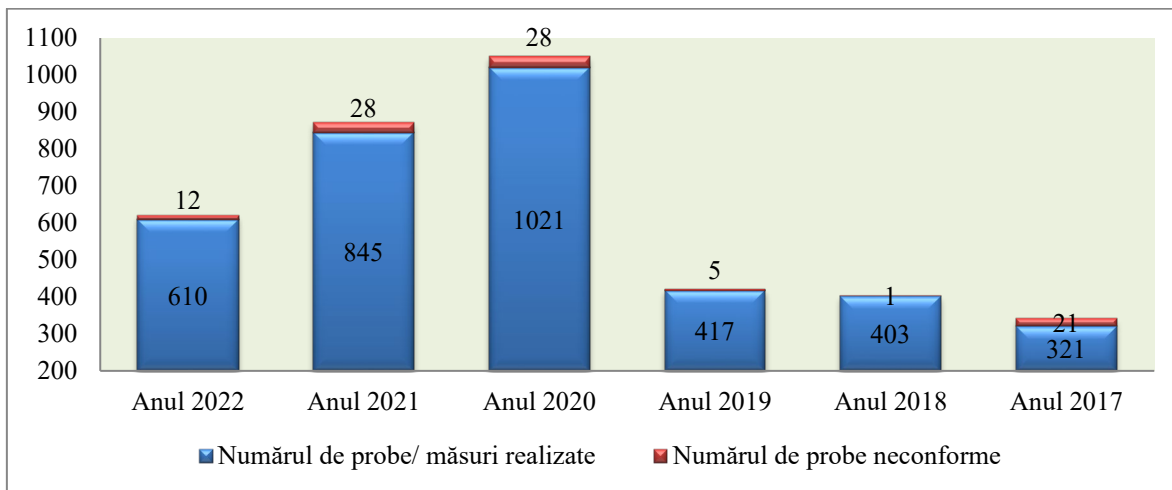

Figura 17

Rezultatele implementării Programelor de monitorizare și supraveghere în domeniul siguranței alimentelor, sănătății plantelor și furajelor pentru anii 2022-2017

Evaluarea grăsimilor trans în grupele de produse alimentare cu cel mai înalt nivel de risc de pe piața Republicii Moldova

Produsele alimentare cu conținut ridicat de acizi grași trans, obținuți în mod artificial, prezintă un risc pentru sănătatea consumatorilor. În țările membre ale Uniunii Europene conținutul de acizi grași trans produși industrial sunt limitați la 2 grame/100 grame de grăsime. Actualmente, în Republica Moldova nu există o bază legală care să limiteze conținutul de acizi grași trans din alimente. Astfel, în scopul evaluării situației privind disponibilitatea pe piață a produselor alimentare cu grăsimi trans obținuți în mod artificial, Agenția, a decis în premieră, prelevarea probelor de produse alimentare plasate pe piața Republicii Moldova, în baza Ordinului 396 din 9 noiembrie 2022.

Criteriile de selectare a probelor s-au bazat pe următoarele: studiul bibliografic al produselor ce conțin cantități sporite de grăsimi trans, în baza experienței altor țări, examinarea etichetei la diverse produse alimentare fiind selectate produsele cu adaos de grăsimi vegetale hidrogenate sau parțial hidrogenate, examinarea notificărilor RASFF, grupul de consumatori mai vulnerabil – copiii și volumele importurilor. Astfel s-au selectat produsele cu conținut ridicat de grăsimi (grăsimi vegetale adăugate) și s-au prelevat în total 20 probe: 10 probe de bomboane și 10 probe de vafe autohtone și de import.

Tabelul 27

Repartizarea probelor pentru evaluarea conținutului de acizi grași trans

Nr.	Denumire produs/Origine	Total	Moldova	România	Rusia	Ucraina
1.	Vafe	10	5	1	2	2
2.	Bomboane	10	3	0	3	4

Figura 18

Produsele prelevate cu conținut ridicat de grăsimi (grăsimi vegetale adăugate) după țara de origine

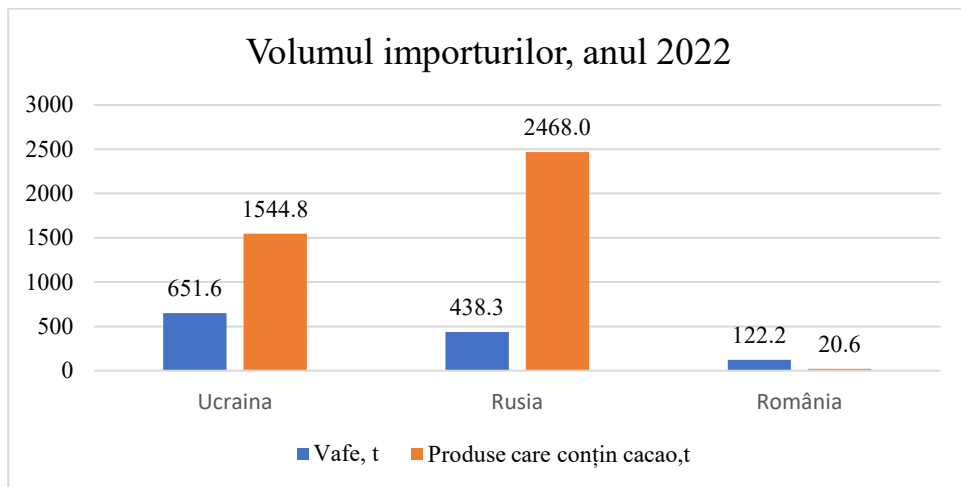

Figura 19

Evaluarea volumelor importurilor de vafe și produse care conțin cacao

Urmare a efectuării încercărilor de laborator s-a constatat că 1 probă de bomboane (origine Ucraina) și 2 probe de vafe (origine Rusia și Moldova) au prezentat cantități mai mari de 2g/100 grame de grăsime de acizi grași trans obținuți industrial.

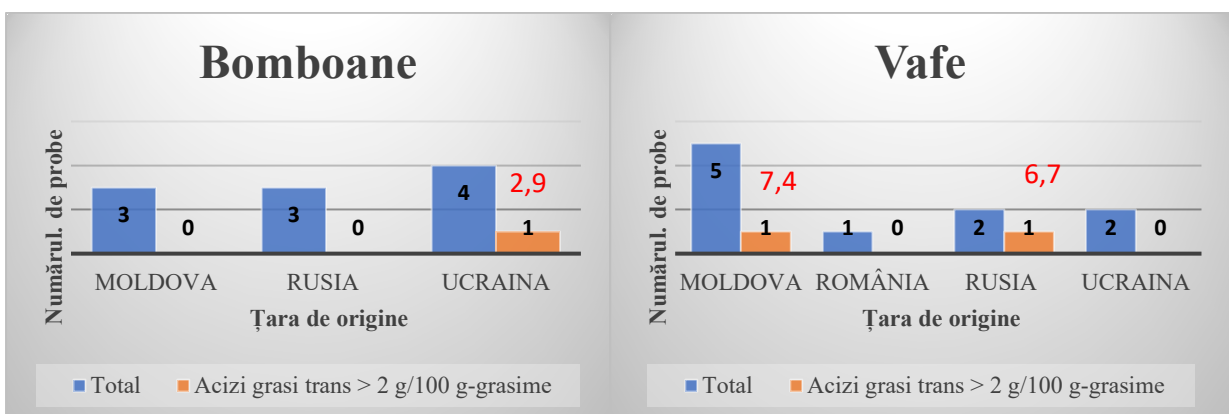

Figura 20

Rezultatele încercărilor de laborator privind conținutul de acizi grași trans în alimente

Urmare a evaluării efectuate privind grăsimile trans, urmează a fi implementate următoarele recomandări:

- ✓ Stabilirea unei limite legale la nivel național a conținutului de acizi grași trans industriali din alimente;
- ✓ Elaborarea unui program de monitorizare pentru analiza grăsimilor trans în diferite tipuri de alimente în funcție de risc, pe baza evaluării nivelurilor de grăsimi trans;
- ✓ Comunicarea informației privind impactul grăsimilor trans asupra sănătății umane și posibilele măsuri de reducere a grăsimilor trans pentru toate părțile interesate;
- ✓ Sanționarea operatorilor care nu vor respecta măsurile impuse de legislație privind conținutul de acizi grași trans produși industrial din produsele alimentare.

ANALIZA ACȚIUNILOR ÎNTREPRINSE

Tipurile de acțiuni:

Conform art. 30 al Legii nr. 50 din 28.03.2013 cu privire la controalele oficiale pentru verificarea conformității cu legislația privind hrana pentru animale și produsele alimentare și cu normele de sănătate și de bunăstare a animalelor, pentru fiecare caz neconform sa întreprins măsuri în conformitate cu Procedura generală: Acțiunile întreprinse în cazul produselor alimentare neconforme, Cod: PG-12/01 și sa prescris măsuri de înlăturare/prevenire a neconformităților.

În scopul asigurării inofensivității și calității înalte a produselor alimentare de origine nonanimală, în 2022, Agenția a întreprins o serie de măsuri:

I) pentru eficientizarea procedurii de control și prelevări de probe:

a) Instruirea inspectorilor cu funcții de inspecție privind:

- Aplicarea sistemului de management al documentelor, pentru angajații aparatului central al Agenției;

- Cu suportul USAID/APM, evaluarea conformității fructelor și legumelor proaspete;

- Reglementarea grăsimilor trans în produsele alimentare în Republica Moldova (TAIEX);

- Implementarea Procedurii Specifice: PS/SA-PV 05/01 „Eliberarea certificatului de inofensivitate privind respectarea limitelor maxime admise (LMA) de reziduuri de pesticide și ale conținutului de nitrați în materia primă și/sau în produsele alimentare de origine vegetală”;

- Controlul etichetării produselor alimentare în cadrul controalelor oficiale;

- Controlul aplicării principiilor de analiză a riscurilor în punctelor critice de control (HACCP).

b) Elaborarea/revizuirea următoarelor Proceduri Specifice și a Listelor de verificare utilizate în timpul controlului oficial:

- Listele de verificare pentru controlul de stat și supravegherea unităților de producere a produselor alimentare de origine nonanimală;

- Procedura generală: Acțiunile întreprinse în cazul produselor alimentare neconforme, Cod: PG-12/01;

- Elaborarea proiectului de ordin privind retragerea/rechemarea produselor alimentare neconforme și notificarea Agenției de către operatorii economici din domeniul alimentar.

c) Cooperarea eficientă cu subdiviziunile teritoriale pentru siguranța alimentelor privind:

- planificarea controalelor oficiale;

- gradul de implementare a planurilor anuale de control;

- repartizarea lunară a prelevării probelor pentru programele de monitorizare;

- elucidarea neclarităților.

II) pentru conformarea operatorilor din domeniu la normele legislative în vigoare și eficientizarea măsurilor întreprinse

- Informarea operatorilor din domeniul alimentar despre obligativitatea respectării reglementărilor din domeniul alimentar;

- Organizarea Ședințelor de lucru cu reprezentanții operatorilor din domeniul alimentar;
- Elaborarea programelor naționale anuale de control prin actualizarea indicatorilor/substanțelor active, listei de produse alimentare de origine vegetală și a numărului de investigații preconizate spre testare în funcție de evaluarea riscurilor (neconformități depistate, volumul de producție, popularitatea produsului etc. pe anii precedenți);
- Planificarea controalelor oficiale la nivel național bazată pe evaluarea riscului, iar frecvența controalelor fiind determinată de riscul global în urma controlului;
- Gestionarea neconformităților autohtone cu întreprinderea măsurilor în conformitate cu legislația, (actualizarea gradului de risc, monitorizarea loturilor de produse plasate pe piață ulterioare, prescripții și recontrolate)

III) informarea consumatorului:

- Organizarea briefing-urilor de presă, aparițiilor TV cu dezbateri, emiterea publicațiilor în mediul online sau publicarea pe site-ul oficial al Agenției a comunicatelor. Pentru anul 2022 au fost publicate 20 de comunicate referitoare la siguranța produselor de origine nonanimală.

2.7 Sistemul de control al unităților de fabricare, stocare și comercializare angro a produselor vitivinicole, alcoolului etilic, berii și producției alcoolice

Conform prevederilor alin. (2), art. 5¹ din Legea nr.131/2012 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător pentru domeniul de control efectuat pe genul de activitate al DCSCPVAEBPA sunt aprobate prin ordinul Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare nr. 79 din 02.04.2019, iar, ulterior, modificate prin ordinul nr. 110 din 16.05.2019 și publicate în Monitorul Oficial nr. 132-138 din 12.04.2019, art. 672. șapte liste de verificare

În anul 2022, întru executarea ordinului Agenției nr. 234 din 14.07.2022 au fost modificate 6 liste de verificare aplicate în domeniul de control al fabricării și circulației vinului și a produselor alcoolice, care au fost supuse consultărilor publice prin plasare pe pagina web a Agenției și prin expediere la adresele de e-mail ale Asociațiilor de profil și de producători.

Rezultatele controalelor oficiale pe domeniu efectuate în anul 2022, comparativ cu anul 2021 sunt prezentate în tabelul 28:

Tabelul 28

Rezultatele controalelor oficiale

Tipul de unități	Număr unități 2021	Număr unități 2022	Controale Efectuate (planificate) 2021	Controale Efectuate (planificate) 2022	Controale efectuate (inopinate) 2021	Controale efectuate (inopinate) 2022
Întreprinderi producătoare de produse vitivinicole, de bere și de alcool	88	86	86	81	38	50
Depozite specializate	39	39	38	38	11	4
Total	127	125	124	119	49	54

Analiza datelor din tabel

Numărul de unități planificate controlate în 2022 reprezintă executarea în proporție de 95% din graficul controalelor planificate pentru domeniul siguranța și calitatea produselor vitivinicole, alcoolului etilic, berii și produselor alcoolice pentru anul 2022. Prin motivele neexecutării integrale a planului controalelor se numără neaprobarea planului de controale în Zone Economice Libere și Parcuri Industriale pentru anul 2022, și imposibilitatea inițierii prin sistemul SIA RSC a controalelor

comune cu Serviciul Vamal (moratoriu), fapt pentru care în consecință nu s-au putut efectua controalele respective.

În anul 2022, sumarul controalelor de stat efectuate a constituit 173, ceea ce s-a dovedit a fi la nivelul echivalent pentru anul 2021 de 173 de controale.

Controalele inopinate au fost însoțite de notele de motivare corespunzătoare, iar după temeiul de inițiere au fost grupate în:

- Sesizări de la Oficiul Național al Viei și Vinului pentru neprezentarea declarațiilor vitivinicole obligatorii în termenul prevăzut de legislație – 18 agenți economici controlați;
- Sesizări de la Instituția Publică Laboratorul central de Testare a Băuturilor Alcoolice/Nealcoolice și produse Conservate (IP LCTBANPC) pentru refuzurile de la certificare a loturilor neconforme actelor normative în vigoare 21 agenți economici controlați;
- Implementare a art. 19¹ al Legii nr. 131/2012 în cadrul procedurii de eliberare a actului permisiv - 3 agenți economici controlați;
- Rezultate ale neconformităților depistate în cadrul executării programului de monitorizare - 5 agenți economici controlați
- Petiții din partea consumatorilor, autorităților de stat, autosesizări, ș.a. – 4 agenți economici controlați.

Ponderea controalele inopinate în anul 2022 reprezintă 43% din numărul controalelor planificate (54 din 125), ceea ce este cu 4,5 % mai mult decât anul trecut (38,5%), iar din totalul controalelor efectuate - 31 % (54 din 173).

În anul 2022 au fost efectuate **7 controale suplimentare** (1 din care s-a efectuat în rezultatul controalelor inopinate), conform prevederilor art. 29 alin. (10) al Legii nr. 131/2012, pe motivul neexecutării în termenul stabilit a prescripțiilor identificate în cadrul controalelor inițiale.

Eficacitatea controalelor planificate pe domeniu se poate reda prin 3 aspecte:

- Obținerea în rezultatul controalelor efectuate a actului permisiv stabilit în art. 23¹ alin. (3) lit. a) din Legea nr. 50/2013 și pct. 16 a tab. II din anexa nr. 1 la Legea nr. 160/2011, și anume - certificatul de înregistrare oficială în domeniul siguranței alimentelor, **fiind înregistrați ca operatori din domeniul alimentar - 11 agenți economici controlați**, iar la 7 încă se află în proces de autorizare (în lucru), ceea ce reprezintă circa 15 % din agenții economici controlați;
- Înregistrarea în SIA Registrul vitivinicol, a unor depozite specializate, care desfășoară activitate de comercializare cu ridicata produselor vitivinicole și alcoolice, nefiind înregistrați conform prevederilor art. 21 alin. (1) din Legea viei și vinului nr. 57/20006. În rezultatul controalelor efectuate **s-au înregistrat 7 unități vinicole noi**, ceea ce constituie 5 % din agenții economici verificați;
- Radierea din SIA Registrul vitivinicol a unor unități vinicole, care din cauza neactivării, sistării activității, sau falimentării în domeniu, dar care sunt pasibili controlului, datorită înregistrărilor efectuate anterior. Astfel, ca urmare a controalelor planificate efectuate, **s-au radiat 8 agenți economici controlați**, ceea ce constituie 6 % din agenții economici controlați.

Ponderea agenților economici noi înregistrați în Registrul Vitivinicol și autorizați ca operatori alimentari cu obținerea certificatului de înregistrare oficială în domeniul siguranței alimentelor, reprezintă circa 20 % din numărul total al controalelor planificate.

Tabelul 29

Acțiunile pentru asigurarea conformității operatorilor

N/o	Acțiuni/Măsurile întreprinse	Nr. în 2021	Nr. în 2022	Suma aplicată, lei, 2022	Suma achitată, lei, 2022
1,	Procese verbale de control întocmite	173	173+7 (suplimentare)		

2.	Prescripții de recomandare Încălcări depistate	132 276	130 287		
3	Măsuri restrictive aplicate	25	39		
4.	Procese verbale de contravenție întocmite	22	18	68600	34300
5.	Suspendarea activității (stoparea activității)	1	3	-	-

Analizând datele din tabelul 29, în rezultatul controalelor efectuate de către inspectorii Agenției pe domeniul siguranța și calitatea produselor vitivinicole, alcoolului etilic, berii și produselor alcoolice, au fost emise 130 prescripții de recomandare prin indicarea înlăturării a 287 încălcări și neconformități depistate în cadrul controalelor și aplicate 39 măsuri restrictive prin care au fost interzise spre comercializare circa 290 loturi de producție alcoolică, ceea ce reprezintă sumar 359509 ambalaje de desfacere (sticle, butelii, PET-uri, doze metalice) și 46031,2 dal de producție vitivinicolă și alcoolică (inclusiv bere) în vrac.

Controale comune efectuate domeniul siguranța și calitatea produselor vitivinicole, alcoolului etilic, berii și produselor alcoolice

Un alt aspect al controalelor efectuate în anul 2022 este ponderea controalelor comune efectuate pentru domeniul siguranța și calitatea produselor vitivinicole, alcoolului etilic, berii și produselor alcoolice. În tabelul 30 sunt prezentate detaliile.

Tabelul 30

Controale comune desfășurate pe domeniul siguranța și calitatea produselor vitivinicole, alcoolului etilic, berii și produselor alcoolice

Nr. d/o	Tipul de unitate	Autoritatea de control implicată în efectuarea controlului comun cu Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor pentru domeniul siguranța și calitatea produselor vitivinicole, alcoolului etilic, berii și produselor alcoolice				
		IPM	ISM	AST/IST	SV	SFS/ ISSPNPC *
1.	Întreprinderi vinicole, de bere și de alcool	7	1	2		30
2.	Depozite specializate	1			2	
Total, controale		8	1	2	2	30
SUBTOTAL		13				30
Sumar, controale		43				

**controale efectuate la solicitarea Serviciului Fiscal de Stat și a pentru verificarea agenților economici care utilizează în procesul tehnologic de fabricare la producerea produselor de farmaceutică și cosmetice alcool etilic rectificat scutit de taxa accizelor*

Analiza datelor din tabel

Pentru anul curent, pentru domeniul producerea și circulația vinului și a produselor alcoolice au fost planificate cu alte autorități de control 13 controale comune, din care s-au executat 11, iar 2 nu s-au generat din sistem, datorită faptului că pentru autoritatea de control Serviciul Vamal (autoritate de control comun) a fost instituit moratoriu la controale. Astfel, ponderea controalelor comune efectuate reprezintă 8% din numărul controalelor planificate efectuate în anul curent.

Ponderea numărului de controale efectuate cu grad înalt de risc din numărul total al controalelor planificate constituie 35,2 % (44 din 125, al cărui grad de risc ≥ 600).

Pe domeniul fabricarea și circulația vinului și produselor alcoolice au fost planificate în Zona Economică Liberă 2 controale, care nu s-au efectuat pentru că în anul 2022 nu a fost aprobat Planului controalelor asupra activității rezidenților Zonelor Economice Libere (în anul 2021, acesta a fost aprobat prin Hotărârea de Guvern nr. 75/2021), astfel cum prevede Legea nr. 440/2001.

Referitor la controalele efectuate în comun cu alte autorități de control, se pot clasifica în funcție de solicitare și tip în:

- Controale efectuate în scop de eliberare a actului permisiv:
 - licență de activitate în domeniu (la solicitarea Agenției Servicii Publice (ASP), fiind efectuate în comun cu Serviciul Fiscal de Stat (SFS) și Inspectoratul de Stat pentru Supravegherea Produselor Nealimentare și Protecția Consumatorilor (ISSPNPC);

În acest sens s-au efectuat **12 controale inopinate comune**.

- Controale pentru efectuarea procedurilor de sigilare/desigilare a utilajului tehnologic principal, precum și la solicitarea SFS (de verificare a agenților economici care utilizează în procesul tehnologic de fabricare la producerea produselor de farmaceutică și cosmetice alcool etilic rectificat scutit de taxa accizelor), - **18 controale comune**.

Respectiv, ponderea tuturor acestor controale comune oficiale de stat alcătuiește 68% din numărul de controale planificate efectuate.

Sistemul de control al unităților de fabricare a produselor vitivinicole, alcoolului etilic, berii și a producției alcoolice în baza sesizărilor IP LCTBANPC

Pe parcursul anului 2022, în baza celor 10 sesizări parvenite din partea I.P. „LCTBANPC”, de către Agenție au fost efectuate controale inopinate, cu emiterea notei de motivare, detaliile se prezintă în tabelul 31.

Tabelul 31

Numărul controalelor efectuate în baza sesizărilor IP „LCTBANPC”

Numărul sesizărilor	Numărul de loturi cu refuz la certificare	Procese verbale de control inopinat întocmite	Prescripții de recomandare	Nr. de măsuri restrictive aplicate
10	41	26	20	11

Urmare a adresărilor parvenite din partea I.P LCTBANPC, s-au efectuat 26 controale inopinate, cu scopul de a verifica trasabilitatea loturilor refuzate de la certificare, inclusiv cu identificarea cauzelor ce au stat la baza refuzurilor de certificare. Astfel, au fost întocmite 26 de Procese-verbale de control, soldate cu 20 prescripții de recomandare și aplicate 11 măsuri restrictive pentru 13 loturi în cantitate de 14053,0 dal și 43072 preambalate de produse vitivinicole și alcoolice în asortiment de diferită capacitate și ambalaj.

Sesizările, reprezintă raportarea neconformităților identificate în cadrul certificării loturilor de produse vitivinicole și alcoolice, anterior plasării lor pe piață și reprezintă un filtru

eficient de evitare a comercializării produselor neconforme. Pentru comercializarea și livrare pe piața internă, sau externă întreprinderile producătoare s-au conformat cerințelor cadrului legal și toate loturile raportate au fost ulterior supuse procedeele tehnologice autorizate cu cupajare, tratare și conformare la actele normative pertinente cu eliberarea certificatelor de conformitate corespunzătoare.

Sistemul de control exercitat de către inspectorii Agenției responsabili de zonele cu Indicație Geografică Protejată (IGP)

Conform ordinului Agenției nr. 49 din 06.02.2019 au fost aprobate responsabilitățile zonelor cu indicație geografică protejată în zonele teritoriale în domeniul controlului siguranței și calității produselor vitivinicole și alcoolice, fiind divizate în 4 zone înregistrate cu IGP pe teritoriul Republicii Moldova, respectiv: „Valul lui Traian”, „Ștefan Vodă”, „Codru” și „DIVIN”. Ulterior prin ordinul Agenției nr. 93 din 27.02.2020 au fost delegate persoanele responsabile de zonele respective cu participare în controale oficiale planificate la unitățile de comerț cu amănuntul cu aplicarea listei de verificare SA-26 (aprobată prin anexa nr. 43 la ordinul nr. 11 din 20.01.2020 de modificare a ordinului Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare nr. 79 din 02.04.2019).

Una din principalele atribuții ale inspectorilor delegați prin ordinul nominalizat, este supravegherea activității agenților economici din teritoriu prin monitorizarea fabricării, păstrării și comercializării vinurilor cu IGP, verificarea depunerii declarațiilor vitivinicole obligatorii în termenii prevăzuți de legislație, precum și implicarea lor în procesul de prelevare a probelor de produse vitivinicole și alcoolice de import. Numărul entităților monitorizate și supravegheate sunt prezentate în tabelul 32.

Tabelul 32

Zone cu indicație geografică protejată

N/o	Indicatorul monitorizat, supravegheat	Zona cu IGP „Valul lui Traian”	Zona cu IGP „Ștefan Vodă”	Zona cu IGP „Codru”	Zona cu IGP „Divin”	Total
1.	Numărul de raioane ale RM ce sunt supravegheate și înregistrate	7	4	9	Tot teritoriul RM	20
2.	Producători de produse vitivinicole cu IGP	17	9	22	4	52
3.	Producători de produse vitivinicole fără IGP	60	25	105	-	190
4.	Depozite specializate	17	6	72	-	95
5.	Producători de struguri cu IGP	20	38	9	1	68
6.	Nr. de prelevări de probe de import	13	9	-	-	22
7.	Volumul de vin și tara de unde a fost importat, dal: - Spania	12102,5	27652,4	-	-	39754,9

- Franța	17438,0	9918,0		27356,0
- Ucraina	19248,5			19248,5
Alcool etilic, 96% vol		2800,0		2800,0

În anul 2022 agenții economici din domeniul producerii vinurilor (respectiv cu volume mari de producere) pentru a-și onora obligațiile contractuale, au continuat să importe vinuri, materie primă din Spania, Franța, Ucraina în cantitate totală de 86359,4 dal de vinuri materie primă în asortiment. Totodată au fost făcute importuri de alcool etilic rectificat în cantitate de 2800 dal a/a pentru producerea lacurilor și vopselelor de către întreprinderea din stânga Nistrului SATÎ „FACTORY MOLDAVIZOLIT”, în baza avizului prealabil pentru dreptul de import eliberat pentru anul 2022 de către Agenție (a se vedea tabelul 35).

Realizarea programului național de monitorizare

În cadrul controalelor oficiale efectuate, inspectorii pe domeniul siguranța și calitatea produselor vitivinicole, alcoolului etilic, berii și produselor alcoolice au prelevat aleatoriu mostre de produse vitivinicole (vinuri de diferite categorii, distilate de vin, divin, rachiuri), bere și altă producție alcoolică în vederea realizării programului de monitorizare aprobat anual, prin determinarea indicilor de calitate, inofensivitate și a naturaleții mostrelor prelevate. În anul 2022, prin ordinul directorului general al Agenției nr. 490 din 21.12.2021 (anexa 4) a fost aprobat Programului anual de monitorizare și supraveghere în domeniul controlului siguranței și calității alcoolului etilic, producției alcoolice, produselor vitivinicole și berii.

În acest scop, Agenția a colaborat cu un laborator acreditat în domeniu (deja pentru al 5-lea an consecutiv), contractat în România în partea ce ține de determinarea naturaleții produselor vitivinicole și alcoolice, analizele fiind bazate pe amprentare izotopică (determinarea raporturilor izotopilor: deuteriu, C^{13}/C^{12} și O^{18}/O^{16}), pentru care nu există laborator dotat și acreditat în acest domeniu în Republica Moldova. Astfel, a fost încheiat contractul nr. 55 MV din 28.02.2022 cu Institutul National de Cercetare-Dezvoltare pentru Tehnologii Criogenice și Izotopice – ICSI din Râmnicu Vâlcea, România, ce este acreditat/certificat la standardele internaționale ISO/IEC 17025, ISO/IEC 14001 și ISO/IEC 9001.

În partea ce ține de determinarea indicilor organoleptici, fizico-chimici și de siguranță de către Agenție a fost desemnat I.P. „Laboratorul central de testare a băuturilor alcoolice/nealcoolice și a produselor conservate,,

Rezultatele executării programului de monitorizare sunt prezentate în tabelul 33.

Tabelul 33

Îndeplinirea programului de monitorizare și supraveghere

N/o	Denumirea programului	Nr. de analize planificate de a fi efectuate/nr. probe planificate de a fi prelevate în cadrul controalelor 2022	Nr. de analize efectuate /nr de probe analizate în 2022	Nr. de analize efectuate în probele prelevate 2021	Numărul de probe neconforme 2022	Numărul de probe neconforme 2021
1.	Programului anual de monitorizare și supraveghere în domeniul controlului	433/200	433/225	416	11	10

	siguranței și calității alcoolului etilic, producției alcoolice, produselor vitivinicole și berii, aprobat prin anexa nr. 4 la Ordinul nr. 490 din 21.12.2021				
--	---	--	--	--	--

Analiza datelor din tabel

Executarea Programului național de monitorizare s-a efectuat în proporție de peste 100% cu următoarele descrieri.

1. Conform rezultatelor analizelor de laborator obținute de la I.P. „Laboratorul central de testare a băuturilor alcoolice/nealcoolice și a produselor conservate,, în baza a 11 acte de codificare au fost analizate **193 mostre** prelevate și depistate **7 produse neconforme**, ceea ce reprezintă circa 3,6 % din totalul probelor analizate.

Natura neconformităților în probele prelevate și analizate:

Neconformitățile depistate la analiza indicilor organoleptici, fizico-chimici și de siguranță țin de nerespectarea cadrului legal și normativ în procesul tehnologic de fabricare a produselor vitivinicole și alcoolice, inclusiv la cele de import și anume:

- Necorespunderea cerințelor de calitate la oxidabilitate a unui lot de 10468 dal de alcoolul etilic rectificat (ceea ce denotă puritatea lui) prelevat de la întreprinderea „Iancost-Agro” SRL;

- Necorespunderea cerințelor de calitate a Lotului nr. 20 din 14.12.2021 de vin alb demidulce Muscat cu marca comercială „Hai Davai”, îmbuteliat în PET de 1,5 l după cerințele organoleptice și concentrația în masă a zaharurilor (conținând îndulcitori sintetici - acesulfam și zaharină), a extractului sec nereducător;

-Necorespunderea cerințelor de calitate a 3 Loturi de vinuri cu marca comercială „Hai Davai”, îmbuteliat în PET de 1,5 l (lotul nr. 19, 23 și 24), după cerințele organoleptice și concentrația în masă a zaharurilor, depășirea de 3,66 ori a limitei admisibile a concentrației în masă a diglucozidului de malvidină, indicând valoarea de 55,0 mg/dm³ la norma de 15,0 mg/dm³;

- Necorespunderea cerințelor după indicii de calitate a unui lot nr. 6297 dal de distilat pentru divin prin depășirea valorii concentrației în masă a furfurolului de 2,11 ori, indicând valoarea de 6,33 mg/dm³ la norma de max. 3,0 mg/dm³;

- Necorespunderea cerințelor de calitate a lotului nr. 08 din 10.06.2022 de vin demidulce alb Muscat îmbuteliat în butelii PET de 1,5 l după concentrația în masă a zaharurilor, înregistrând valoarea de 11,66 g/dm³ la norma reglementată pentru vinurile demidulci de la 12-45 g/dm³.

În rezultatul controalelor oficiale efectuate, și a rezultatelor încercărilor de laborator au fost propuse spre nimicire (prin transformare în alt produs) de către organul de control și supraveghere de stat 4 loturi de vinuri ambalate în butelii PET cu denumirea comercială „Hai Davai”:

- vin alb demidulce „Muscat” L. nr. 20 din 14.12.2021 (847 butelii);
- vin alb demidulce „Sauvignon”, lotul nr. 19 din 14.12.2021 (3 butelii);
- vin roz demidulce „Isabella”, lotul nr. 23 din 13.12.2021 (9 butelii);
- Vin roșu sec „Cabernet”, lotul nr. 24 din 15.12.2021 (722 butelii);

depistate neconforme prin necorespunderea concentrației în masă a zaharurilor, indicând prezența edulcoranților (îndulcitorii acesulfam și zaharină), ceea ce contravine prevederilor legislației. Lotul de vin roșu a fost neconform prin depășirea de 3,66 ori a limitei admisibile a concentrației în masă a diglucozidului de malvidină, indicând valoarea de 55,0 mg/dm³ la norma de 15,0 mg/dm³. <https://www.ansa.gov.md/ro/comunicate/informarea-consumatorilor-despre-retragerea-produsului>. După retragerea din comerț a 1581 butelii PET de 1,5 l, ele au fost vărsate,

iar cantitatea obținută de 237,15 dal a fost dirijată conform facturilor fiscale la distilare pentru transformarea lor în distilat de vin. Producătorului SA „Orhei-Vin” i-a fost întocmită 2 Procese-verbale cu privire la contravenție conform articolelor prevăzute de codul contravențional, fiindu-i aplicată sancțiune contravențională corespunzătoare, inclusiv pentru încălcări repetate.

La sesizarea I.P. „Laboratorul central de testare a băuturilor alcoolice/nealcoolice și a produselor conservate”, a mai fost depistată neconformitatea după indicii de siguranță pentru 1 lot de producție alcoolică de import, obținând refuz la certificare, în cantitate de 378 de sticle, cu depășirea nivelului admisibil de concentrație în masă a plumbului $0,4 \text{ mg/dm}^3$, în conformitate cu reglementările legale, nivelul admisibil de concentrație în masă a plumbului este de $0,3 \text{ mg/dm}^3$. De asemenea, s-a constatat și depășirea concentrației în masă a alcoolului metilic ($1,22 \text{ mg/dm}^3$), la norma de max. $1,0 \text{ mg/dm}^3$. Acest lot (se afla în antrepozitul fiscal) a fost interzis de a fi plasat pe piață și returnat furnizorului (producătorului). <https://www.ansa.gov.md/ro/comunicate/lot-neconform-de-produc%C8%9Bie-alcoolic%C4%83-interzis-de-fi-plasat-pe-pia%C8%9B%C4%83>

Tot la etapa de certificare au fost refuzate 3 loturi de distilate de vin prin identificarea neconformității indicilor de siguranță, și anume depășirea valorii concentrației în masă a Cu la norma de max. $8,0 \text{ mg/dm}^3$, s-au înregistrat valori de: $27,41 \text{ mg/dm}^3$ pentru lotul nr. 112 în cantitate de 963,95 dal a/a; $10,82 \text{ mg/dm}^3$ pentru lotul nr. 114 în cantitate de 501,5 dal a/a și $11,34 \text{ mg/dm}^3$ pentru lotul nr. 116 în cantitate de 878,2 dal a/a.

Conform datelor din ultimii 2 ani prin procedura obligatorie de certificare raportul produselor identificate neconforme reprezintă circa 18-20% din numărul probelor supravegheate anual prin programul de monitorizare.

2. Conform rezultatelor analizelor la indicii de naturalețe (adaosul de apă exogenă, natura botanică de proveniență a alcoolului și natura botanică de proveniență a zahărului) obținute de la Institutul National de Cercetare-Dezvoltare pentru Tehnologii Criogenice și Izotopice din Râmnicu-Vâlcea, România în baza a 2 acte de codificare au fost analizate **32 mostre** din care până la moment au fost depistate **4 produse neconforme**, ceea ce reprezintă 12,5 % neconforme din produsele analizate.

Natura neconformităților în probele prelevate:

Neconformitățile depistate la determinarea indicilor de naturalețe a probelor prelevate în cadrul controalelor oficiale indică la utilizarea în procesul de fabricarea a produselor vitivinicole și alcoolice a altor produse decât cele autorizate, respectiv la:

- Brandy „Cezar” 5 ani L. nr. 01 din 07.07.2021, în care natura de proveniență a alcoolului indică prezența pe lângă alcoolul provenit din strugure, a unui alt alcool provenit din plante, contrar prevederilor pct. 5 din capitolul 3 al HG nr. 317/2012;

- Whisky „Jameson” L. nr. 122812 din 16.08.2021 în care natura de proveniență a alcoolului indică prezența pe lângă alcoolul provenit din cereale, a unui alt alcool provenit din plante C4;

- Vinul licoros roșu „Pastoral” L. nr. 77 din 12.05.2022 (prelevat din depozit angro) la care natura de proveniență a alcoolului indică prezența pe lângă alcoolul provenit din strugure, a unui alcool provenit din plante, contrar prevederilor pct. 54 din anexa 10 la Hotărârea Guvernului nr. 356/2015;

- Vinul licoros roșu „Pastoral” L. nr. 10 din 21.01.2022 (prelevat din depozit angro) la care distribuția deuteriului în molecula de etanol extras din probă nu se află în limita de valori, contrar prevederilor pct. 54 din anexa 10 la Hotărârea de Guvern nr.356/2015.

Acțiuni întreprinse pentru soluționarea neconformităților:

După tipurile de acțiuni aplicate:

Pentru neconformitățile identificate/raportate:

Astfel la produsele vinicole neconforme după indicii fizico-chimici și organoleptici au fost emise măsuri restrictive prin interzicerea spre comercializare a loturilor de produse și emiterea prescripțiilor de înlăturare a neajunsurilor prin conformare la cerințele actelor normative în termeni prescriși. După executarea măsurilor prescriptive neconformitățile au fost înlăturate, iar loturile

neconforme au fost supuse suplimentar tratamentelor tehnologice prin vărsare, cupajare și dirijare spre fabricarea altor produse vinicole, în rezultatul cărora au fost obținute certificatele de conformitate corespunzătoare.

De remediere, pentru încălcările care pot fi înlăturate, justificate sau obținute date suplimentare, prin analize repetate la laboratoare acreditate.

Respectiv pentru produsele neconforme după indicii de naturalețe:

- Pentru Brandy s-a obținut informația de la producători, conform căruia lotul de brandy a fost declarat autorității de reglementare Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, fiind fabricat cu utilizarea altei materii prime, până la cea reglementată în actele normative în vigoare.

- Pentru Whisky a fost prezentată nota de informare nr. 72 din 26.05.2022 și actele confirmative din partea Bordului central al PernodRicard SA France, prin justificarea faptului că produsul Whiskey Jameson are următoare componente: distilat din cereale (alcool din orz, malț din orz, porumb, care fac parte din categoria C4), astfel se confirmă producerea Whiskey Jameson în strictă corespundere cu Reglementările Uniunii Europene.

- Vinul licoros a fost prezentată informația, că lotul respectiv „Pastoral” L. nr. 77 din 12.05.2022 nu se afla în stoc, iar producătorul de materie primă a declarat la Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, conform prevederilor pct. 2 din Hotărârea de Guvern nr.356/2015 că vinul este produs până la intrarea în vigoare a prevederilor Hotărârii de Guvern nr.356/2015 (unde sunt autorizate produsele admise pentru alcoolizarea vinurilor), cu utilizarea alcoolului etilic rectificat de altă natură decât de origine vitivinicolă și cu drept de realizare până la epuizarea stocului.

- Vinul licoros roșu „Pastoral” L. nr. 10 din 21.01.2022 agenții constatatori au prelevat suplimentar de la producător din lotul îmbuteliat și din lotul de vin materie primă, 2 probe și au transmis pentru testare către laborator la aceiași indici cu obținerea rezultatele încercărilor ce indică conformitatea cu actele normative în vigoare.

De sancționare, pentru încălcările care cad sub incidența Codului Contravențional au fost întocmite procese-verbale cu privire la contravenție și luate decizii de aplicare a amenzii.

Conform rezultatelor analizelor de laborator obținute de la IP „Laborator central de testare a băuturilor alcoolice/Nealcoolice și a produselor conservate” Institutul National de Cercetare-Dezvoltare pentru Tehnologii Criogenice și Izotopice din Râmnicu-Vâlcea, România sumar au fost analizate 225 probe prelevate și depistate 11 produse neconforme, (ceea ce reprezintă 4,8%).

În concluzie se constată, că în anul 2022 în cadrul controalelor planificate efectuate, prin realizarea Programului anual de monitorizare și supraveghere în domeniul controlului siguranței și calității alcoolului etilic, producției alcoolice, produselor vitivinicole și berii se constată că gradul de conformitate al produselor analizate reprezintă 95,2 %, fiind atins indicatorul de performanță conform obiectivelor stabilite de minim 95 % produse conforme plasate pe piață.

Sistemul de control în cadrul procedurii de eliberare a licenței

Conform prevederilor art. 13 al Legii nr. 1100 din 30.06.2000 cu privire la fabricarea și circulația alcoolului etilic și a producției alcoolice

(1) Fabricarea, comercializarea, păstrarea și importul alcoolului etilic și al producției alcoolice sînt supuse licențierii în conformitate cu Legea nr. 160/2011 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător.

Controlul de stat al persoanelor care practică activitate de întreprinzător se planifică, se efectuează și se înregistrează în conformitate cu prevederile Legii nr. 131 din 8 iunie 2012 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător, iar în art. 13 este stabilit:

(3) Controlul în cadrul procedurii de eliberare a actului permisiv și/sau licenței se efectuează doar în cazul în care acest lucru este prevăzut expres de actele legislative în calitate de condiție procedurală pentru eliberarea unui act permisiv și/sau licenței. În cadrul controlului în cauză pot

fi supuse verificării doar aspectele necesare pentru a stabili întrunirea condițiilor expres și exhaustiv indicate de lege pentru eliberarea unui act permisiv și/sau licenței.

(4) Controlul în cadrul procedurii de eliberare a actului permisiv și/sau licenței se inițiază în urma solicitării pentru actele respective **în cel mult 5 zile de la primirea solicitării** de către organul emitent al actului permisiv/ licenței și nu necesită întocmirea delegației de control în acest sens.

(5) Toate cheltuielile aferente controlului în cadrul procedurii de eliberare a actului permisiv și/sau licenței vor fi incluse în plata pentru actul în cauză și suportate de agentul economic solicitant al actului permisiv/licenței prin achitarea plății pentru acestea.

Astfel, pentru:

1 Verificarea corespunderii prevederilor art. 13 alin (4) și art. 18 alin. (3) din Legea nr. 1100/2000, inspectorii Agenției au participat la efectuarea controalelor comune cu organele de control din domeniul fiscal (Serviciul Fiscal de Stat) și din domeniul controlului metrologic legal (Inspectoratul de Stat pentru Supravegherea Produselor Nealimentare și Protecția Consumatorilor) la adresarea agenților economici și solicitarea Agenției Servicii Publice (ASP). În cel mult **7 zile lucrătoare de la data înștiințării**, organele de control menționate transmit o notificare de corespundere sau procesul-verbal de control privind rezultatele verificării efectuate.

2. Pentru îndeplinirea prevederilor art. 18 alin. (3) al Legii 1100/2000, inspectorii Agenției pe domeniul controlului siguranței și calității alcoolului etilic, producției alcoolice, produselor vitivinicole și beri, în calitate de reprezentanți ai organului de supraveghere și control la nivel național asupra fabricării și circulației alcoolului etilic și a producției alcoolice, au efectuat controale asupra verificării integrității sigiliilor aplicate utilajului pentru producerea alcoolului etilic și a băuturilor alcoolice tari **în comun** cu organele de control din domeniul fiscal (SFS) și din domeniul controlului metrologic legal (Inspectoratul de Stat pentru Supravegherea Produselor Nealimentare și Protecția Consumatorilor). Acest control se efectuează în baza procedurii specifice PS/SA-PV-04/01(din 2021) în baza prevederilor ordinului comun al Ministerului Finanțelor nr. 172/245/216 din 28.12.2010 cu privire la aprobarea Regulamentului privind cerințele la montarea, exploatarea, deservirea tehnică și metrologică a contoarelor de evidență cu memorie fiscală și efectuarea verificării operative la agenții economici producători de alcool etilic, distilate și băuturi alcoolice tari și a ordinul nr. 16 din 10.03.2004 al Departamentul Agroindustrial "MOLDOVA-VIN" cu privire la aprobarea capacităților minime de producere. Conform acestei proceduri se participă la verificarea etanșeității instalațiilor folosite la fabricarea alcoolului etilic, distilatelor și a băuturilor alcoolice tari - în procesul de înregistrare, sigilare sau desigilare a utilajului, în scop de eliberare a certificatului de înregistrare al utilajului tehnologic principal, precum și în procesul de supraveghere și control a agenților economici conform periodicității de efectuare a lui.

Datele despre efectuarea verificărilor sunt prezentate în tabelul 34.

Tabelul 34

Date despre efectuarea verificărilor comune

N/o	Numărul de solicitări ASP	Numărul întreprinderilor solicitante	Numărul de notificări de corespundere eliberate	Numărul de procese verbale de necorespundere	
1.	10	10	9	1	
	Numărul de solicitări	Numărul de întreprinderi solicitante	Numărul proceselor verbale de sigilare	Numărul proceselor verbale desigilare	Proceselor verbale de stopare a activității
2	9	8	7	8	3
	Numărul de întreprinderi solicitante		Numărul certificatelor de înregistrare a utilajului (serviciu contra plată, conform HG nr. 90/2019)		
3	13		14		

Analiza datelor din tabel

❖ Se constată, că din numărul operatorilor economici care solicită eliberarea notificării despre corespunderea utilajului tehnologic principal cerințelor tehnologice de producere, 90 % (9 întreprinderi) întrunesc cerințele corespunzătoare pentru fabricarea alcoolului etilic (distilator de vin) și/sau a băuturilor alcoolice tari, iar la 1 întreprindere (10 %) au fost întocmite procese-verbale de necorespondere a cerințelor, iar ca urmare a fost necesar de a se conforma cerințelor, pe care nu le-a executat și în rezultat nu a putut obține licența respectivă;

❖ Au fost soluționate 100 % din numărul de solicitări pentru verificarea etanșeității instalațiilor folosite la fabricarea alcoolului etilic, distilator și a băuturilor alcoolice tari, din care 66 % au obținut procese-verbale de sigilare/desigilare, iar 33% (3 solicitanți) au stopat activitatea;

❖ 100% din agenții economici solicitanți și-au reconfirmat certificatul (după expirarea termenului de valabilitate a acestuia), ce autentifică executarea procedurii de înregistrare a utilajului respectiv.

Executarea și monitorizarea altor atribuții funcționale stabilite prin prevederi legale

Conform prevederilor art. 23 alin. al Legii nr. 1100/2000 cu privire la fabricarea și circulația alcoolului etilic și a producției alcoolice, Agenția, în calitate de organ de supraveghere și control la nivel național asupra fabricării și circulației alcoolului etilic și a producției alcoolice, pregătește și înaintează spre avizare volumele de alcool etilic rectificat importat, reieșind din calculele volumelor de producere, anexate ca prognoza sortimentului de producere pentru anul în care se solicită importul, iar aceste volume pentru anul 2022 sunt redată în tabelul 35.

Tabelul 35

Datele privind volumele de de alcool etilic rectificat importat și avizele eliberate

Agentul economic	Nr. de avize eliberate	Volumul solicitat dal a/a	Volumul aprobat, dal a/a
SATÎ „Бендерский пивоваренный завод”	2	10319,2	9307,2
SATÎ «Букет Молдавии»	2	47189,06	47189,06
SATÎ „ТБКЗ КВИНТ ”	2	139500,0	127260,0
SATÎ „FACTORY MOLDAVIZOLIT”	2	150000,0	90327,75
TOTAL	8	347008,26	274084,01

Conform prevederilor art. 4 alin. (2) al Legii nr. 1100/2000 cu privire la fabricarea și circulația alcoolului etilic și a producției alcoolice, precum și a Metodologiei cu privire la modul de depunere a notificării privind comercializarea alcoolului etilic, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 15/2020, Agenția în calitate de organ de supraveghere și control la nivel național asupra fabricării și circulației alcoolului etilic și a producției alcoolice, monitorizează notificările de comercializare a alcoolului etilic de către producători către agenții economici care practică o altă activitate decât cea în domeniul fabricării producției alcoolice, dar care, în procesul de producere utilizează alcool etilic.

Agenția duce evidența notificărilor respective pentru fiecare titular de licență în domeniul fabricării alcoolului etilic rectificat.

Pentru anul 2022, au fost recepționate 72 de notificări de comercializare a alcoolului etilic în volum total de 44825,76 dal a/a, iar datele pe fiecare întreprindere sunt redată în tabelul 36.

Numărul de notificări recepționate pe parcursul anului

N/o	Agentul economic, producător de alcool etilic	Numărul de notificări prezentate	Volumul alcoolului comercializat, dal a/a
1.	ÎM „Zernoff” SRL	34	1766,1
2.	„JanCost-Agro” SRL	11	16283,67
3.	„Garma-Grup” SRL	15	18800,0
4.	„Distileria Bulboaca” SRL	8	6894,99
5.	„Free Fluid” SRL	4	1081,0
Total		72	44825,76

Acțiuni întreprinse pentru îmbunătățirea performanțelor structurii de control

Pe parcursul anului 2022, pentru îmbunătățirea competențelor inspectorilor din domeniul controlului siguranței și calității alcoolului etilic, producției alcoolice, produselor vitivinicole și berii au fost organizate instruirii interne și externe, formării profesionale sub formă de seminare, ședințe de reprezentare, efectuate pe următoarele tematici și subiecte:

1. Seminar de instruire organizat de Autoritatea Națională de Integritate cu ANSA, organizat pe platforma ZOOM meetings <https://zoom.us/j/96340829293?pwd=Um11Tk1IK3hDUTZ0YndWdkVPSnMrdz09>, efectuată de Vadim Juravschi pe tema „Depunerea declarației anuale pe venit” 03.03.2022;
2. Instruire internă referitor la aplicarea și implementarea SIA „E-management” – sistem de management al documentelor electronice 04.03.2022 și 21.03.2022;
3. Instruire privind utilizarea Sistemului Informațional Automatizat Registrul de Stat al Controalelor (SIA RSC) conform dispoziției 07/1-3-17 din 16.02.2022, la data de 10.03.2022;
4. Ședința organizată de către APCSP privind produsele preambalate pe platforma google.meet, la data de 16.03.2022;
5. Instruire organizată de Autoritatea Națională de Integritate, la data de 22.03.2022;
6. Seminarul de informare-instruire cu tema ”Tranziția și certificarea ecologică în sectorul vitivinicol” din cadrul Proiectului ”Introducerea Viticulturii Ecologice în Republica Moldova” implementat de către ACSA cu suportul Agenției Cehe de Dezvoltare (CzDA), organizată de ACSA pe platforma zoom, pe data de 12.04.2022 <https://us06web.zoom.us/j/85252759510?pwd=eld3U0tYZC9zQnpSUEdjVEQreGx6UT09>
7. Instruire internă “Examinarea cauzelor contravenționale și soluționării contestațiilor împotriva proceselor-verbale contravenționale și deciziilor de sancționare contravențională”, la data de 17.06.2022
8. Conferința națională cu genericul „Particularitățile recoltării strugurilor 2022”, organizată de către ONVV 26.08.2022;
9. Demonstrarea funcționalității sistemului SIA LIMS, ce țin de funcțiile Inspectorilor Agenției (04.02.2022; 11.02.2022);
10. Instruirea: utilizarea sistemului LIMS (evidența mostrelor/analizelor); Înregistrarea în sistemul SIA LIMS a mostrelor de produse vitivinicole și alcoolice prelevate în luna februarie pentru realizarea programului de monitorizare (24.02.2022);
11. Instruire pe integritate cu genericul „Managementul riscurilor instituționale de corupție” organizat de Centrul Național Anticorupție pentru personalul cu funcții de conducere, organizată pe data de 14.04.2022;
12. Cursul de formare profesională pe tema ”Egalitatea de gen în administrarea publică” din 11.05.2022;
13. Cursul de formare profesională pe tema ”Management și leadership” din 17.06.2022;
14. Concursul de autorizare a degustătorilor, organizat pe 31.03.2022;

15. Conferința națională cu genericul „Particularitățile recoltării strugurilor 2022”, organizată de către Oficiul Național al Viei și Vinului (ONVV) din 26.08.2022;
16. Webinarul cu tematica combaterea traficului ilicit de produse alimentare și băuturi contrafăcute care nu corespund standardelor, organizat de Interpol și Europol;
17. Prezentarea funcționalităților Portalului Public ANSA, dezvoltat în cadrul conceptului e-ANSA (LIMS) testarea sistemului public;
18. Instruirea organizată de Institutul Național de Administrație, cu tema: „**Politici europene – administrația și legislația Uniunii Europene**”;
19. Conferința națională organizată de ONVV „Anul vitivinicol 2021: evaluări, rezultate și perspective”, 08.04.2022;
20. Ședința de lucru “Promovarea produselor agroalimentare pe piețele din orientul mijlociu”, la data de 12.07.2022 la Ministerul Agriculturii și industriei Alimentare;
21. Ședința de lucru cu tema Degustarea și analizarea a 21 de mostre de vinuri îmbuteliate în butelii PET prelevate în urma controalelor inopinate efectuate în rețeaua de comerț cu amănuntul de către Agenție;
22. Ședința de lucru organizată de Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare pentru a discuta problemele din sector, soluțiile și acțiunile comune ce ar putea fi întreprinse pentru dezvoltarea afacerilor;
23. Ședința Comisiei de examinare a cererilor privind stabilirea cantumului de alcool etilic nedenaturat destinat utilizării în industria de parfumerie și cosmetică, scutit de plata accizelor;
24. Seminarul organizat de ONVV cu tematica „Legislația națională și internațională – condiții de etichetare”

Acțiuni prioritare pentru anul 2023

Analizând realizarea și progresul în atingerea acțiunilor prioritare stabilite în Planul Național Multianual de Control pentru anii 2018-2022, au fost constatate următoarele acțiuni care atât ca volum de lucru cât și ca termen de realizare au fost stabilite pentru anul 2023. Aceasta se referă la următoarele acțiuni:

- ✓ Actualizarea și perfectarea listelor de verificare pe domeniul de activitate, prin completarea și ajustarea la noile prevederi legale (aflate în proces din anul 2022);
- ✓ Formarea profesională a inspectorilor din domeniul, privind utilizarea și aplicarea SIA LIMS (conform noii versiuni) la formarea rapoartelor lunare, trimestriale, etc;
- ✓ Instruirea inspectorilor în domeniul, pentru aplicarea prevederilor Codului Contravențional la întocmirea proceselor-verbale cu privire la contravenții, dosare contravenționale, proceduri juridice aplicate;
- ✓ Instruirea inspectorilor în domeniul obținerii abilităților de expert degustător în vinificație;
- ✓ Instruirii sau participări la programe de instruire interne și externe prin formare adecvată, care să le permită inspectorilor să-și îndeplinească atribuțiile de competență pentru efectuarea controale oficiale;
- ✓ Dotarea inspectorilor cu echipamente necesare pentru desfășurarea activității de control în teren (laptopuri, lupe, imprimante mobile etc).

Indicatori de performanță

- ❖ Incidența cazurilor cu produse alcoolice neconforme în scădere cu 2 %;
- ❖ Plasarea produselor vitivinicole și alcoolice fabricate și etichetate neconform în scădere cu 3 %;
- ❖ Aplicarea bunelor practici de producere în cel puțin 95% din operatorii din domeniul fabricării și circulației produselor vitivinicole și a producției alcoolice;
- ❖ Majorarea cu 5% a nr. de controale planificate cu grad de risc maxim.

Tabelul 37

Date privind aplicarea Codului Contravențional pe domeniul controlului siguranței și calității alcoolului etilic, producției alcoolice, produselor vitivinicole și berii în anul 2022

N/o	Nr. Art.	Nr. P-V de contravenție	Încetate după planul de remediere I și 2	Contestate	Unități convenționale	Suma aplicată	Suma achitată
1	285 (2)	11	2	1	378	18900	8400
2	281	1	-		40	2000	1000
3	284 (1) și (4)	2			900	45000	22500
4	284 (2)	1	-		180	9000	4500
5	284 (1)	3	3		-	-	-
Total	-	18	5	1	1498	74900	36400

2.8 Sistemul de control al unităților de comerț, alimentație publică și protecția consumatorului

Raportarea cu privire la efectuarea controalelor oficiale pe compartimentul unităților de comerț, alimentație publică și protecția consumatorilor

În baza art.7, alin.(5) al Legii nr.50/2013 *cu privire la controalele oficiale pentru verificarea conformității cu legislația privind hrana pentru animale și produsele alimentare și cu normele de sănătate și de bunăstare a animalelor* și art. 15 al Legii nr. 131/2012 *privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător*, inspectorii Direcțiilor teritoriale pentru siguranța alimentelor au elaborat Graficul controalelor oficiale planificate pe domeniu comerț și alimentație publică, de asemenea a fost elaborat Graficul controalelor oficiale planificate pentru instituțiile care nu practică activitate de întreprinzător, cum ar fi instituțiile de învățământ general, tabere de odihnă și întremare a sănătății copiilor, spitale, penitenciare, etc., care au fost aprobate de către Director general al Agenției prin Ordinul nr. 435 din 19.11.2021 și Ordinul nr. 489 din 21.12.2021, urmare au fost plasate pe site-ul Agenției în rubrica „Controale oficiale” pentru accesul inspectorilor și operatorilor din domeniul alimentar.

Tabelul 38

Rezultatele controalelor oficiale

Număr unități 2021	Număr unități 2022	Controale Efectuate (planificate) 2021	Controale Efectuate (planificate) 2022	Controale Efectuate (inopinate) 2021	Controale Efectuate (inopinate) 2022
3756	2537	7367	6919	6278	3685

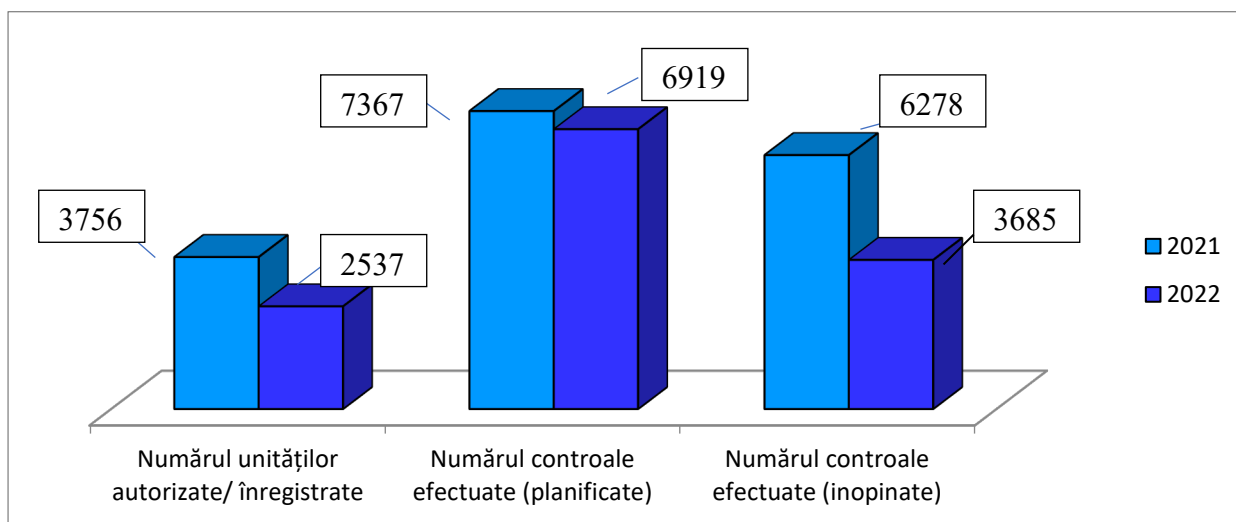

Figura 21
Rezultatele controalelor oficiale efectuate în anii 2021-2022

Analiza datelor prezentate în tabel și diagramă

Numărul controalelor planificate pe domeniul comerțului și alimentație publică este într-o ușoară descreștere, ținând cont de faptul că la baza controalelor de stat asupra activității de întreprinzător stau criteriile de risc relevante acestora, în rezultatul cărora se determină nivelul frecvenței.

Analizând numărul controalelor inopinate efectuate, se observă că pe parcursul anului 2022 au fost efectuate mai puține controale comparativ cu anul 2021. Această diferență este determinată de lipsa elaborării Ordinilor la nivel de Agenție privind intensificarea acțiunilor de control în ajunul sărbătorilor de iarnă și pascale, care se efectuau, exclusiv în scopul neadmiterii pătrunderii pe piață a produselor alimentare neconforme, inclusiv întru evitarea apariției toxiinfecțiilor alimentare.

Au fost efectuate controale inopinate în baza Ordinilor, Dispozițiilor, petițiilor/sesizărilor pe domeniul de competență, de către inspectorii Agenției pe domeniul unități de comerț, alimentație publică și protecția consumatorului de la nivel central, au fost efectuate controale inopinate, după cum urmează:

➤ **77 controale inopinate** în baza petițiilor/sesizărilor parvenite de la consumatori sau alte autorități. În rezultatul controalelor au fost întocmite 59 procese - verbale de contravenție și au fost aplicate amenzi în valoare de 427 200 lei, conform Codului Contravențional al RM cu informarea consumatorilor în termenii stabiliți de legislația în vigoare.

De către inspectorii Agenției pe domeniul unități de comerț, alimentație publică și protecția consumatorului de la nivel central a fost asigurată completarea echipelor de control la **54 controale** planificate de comun cu inspectorii subdiviziunilor teritoriale pentru siguranța alimentelor.

➤ **Inspectorii Agenției au efectuat controale inopinate în baza următoarelor Ordine și Dispoziții:**

- **Ordin nr.173 din 25.05.2022** privind pregătirea blocurilor alimentare din cadrul taberelor de odihnă și întremare a sănătății copiilor și adolescenților în sezonul estival 2022.
- **Dispoziția nr. 07/1-3-129 din 01.09.2022** privind pregătirea blocurilor alimentare din instituțiile de educație timpurie și de învățământ primar, gimnazial și liceal pentru anul de învățământ 2022-2023.
- **Dispoziția nr. 07/1-3-30 din 04.04.2022** Cu privire la monitorizarea centrelor de plasament temporar pentru refugiați.

De către inspectorii Agenției în baza *Circularei nr.44 din 19.05.2022*, au fost efectuate **27 controale planificate** în comun cu Serviciul Fiscal de Stat.

În anul 2022, au fost oferite consultații în domeniul alimentar prin intermediul apelurilor telefonice, aplicației viber, email. Detaliile se prezintă în tabelul 39.

Tabelul 39

Detalii privind numărul petițiilor/sesizărilor examinate în anii 2021-2022

Indicatorul	2021	2022
Numărul total de petiții/sesizări înregistrate	1852	2238
Numărul petițiilor electronice, inclusiv VIBER	119	181
Numărul apelurilor telefonice	828	1109
Numărul petițiilor parvenite direct de la consumatori	820	948
Numărul petițiilor remise de către alte autorități	53	85
Numărul total de petiții soluționate pe cale amiabilă sau judiciară	19	10
Petiții confirmate din total examinate	201	275
Sanțiuni aplicate	225	343

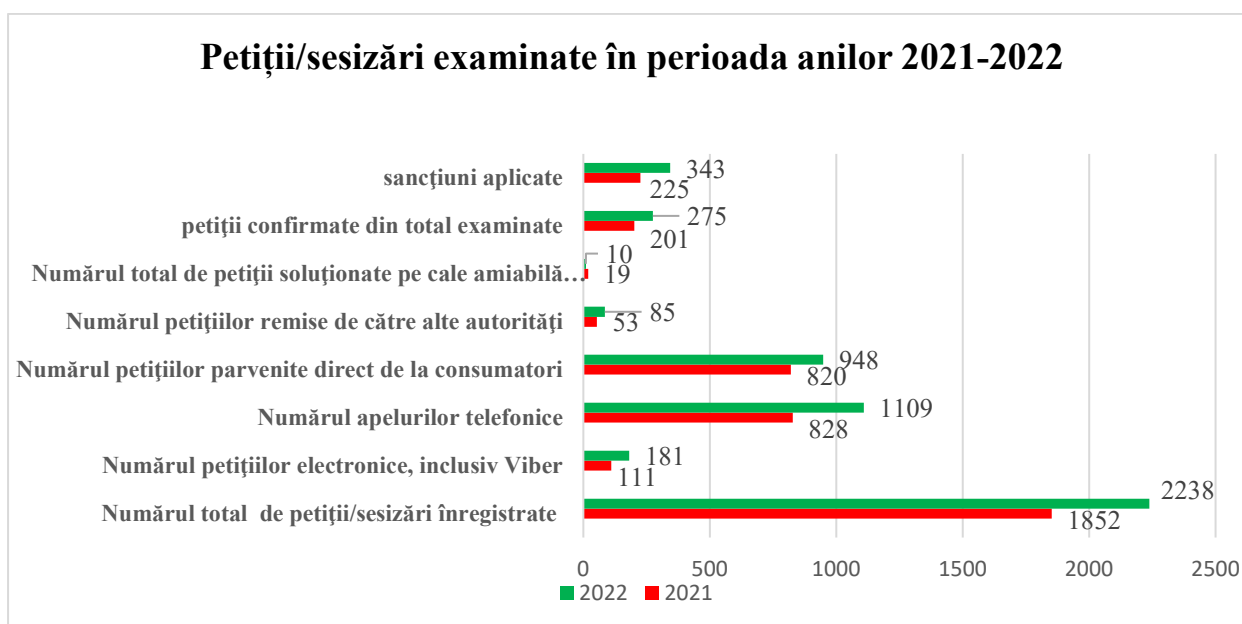

Figura 22

Detalii privind numărul petițiilor/sesizărilor examinate în anii 2021-2022

O atenție deosebită se acordă plângerilor parvenite de la consumatori, cu diferite subiecte abordate. Din numărul total de petiții soluționate, au putut fi confirmate 275 petiții, în restul cazurilor, la momentul examinării, careva probe confirmative nu au putut fi prezentate de consumatori sau operatori economici. Din oficiu au fost examinate 12 % petiții; La examinarea petițiilor au primit consultații 100% din consumatori.

Petițiile examinate au vizat următoarele subiecte principale ce țin de încălcarea regulilor de comerț:

- Nerespectarea regulamentelor sanitare de către angajații unității de comerț;
- Lipsa marcării produselor alimentare;
- Lipsa programului și procedurii de igienizare a unității;
- Lipsa contractului cu personal specializat în lupta cu dăunătorii;
- Lipsa monitorizării temperaturii în spațiile frigorifice în care se păstrează produse alimentare perisabile;
- Angajarea în întreprinderile din domeniul alimentar a personalului fără examen medical și/sau fără instruire privind respectarea regulilor de igienă;
- Comercializarea produselor alimentare în lipsa actelor de însoțire pentru produsele alimentare;
- Comercializarea produselor alimentare cu termen de valabilitate expirat;
- Comercializarea produselor alimentare perisabile fără indicarea datei limită de consum;
- Încălcarea regulilor de comerț;
- Neasigurarea respectării condițiilor de păstrare a produselor alimentare;
- Utilizarea materiei prime cu termen de valabilitate expirat la producerea produselor alimentare;
- Neasigurarea trasabilității produselor alimentare;
- Lipsa informației privind programul de lucru al unității;
- Lipsa informației de contact al autorității abilitate cu funcții de protecția consumatorilor, la locul comercializării;
- Neafișarea la loc vizibil a registrului de reclamații.

Printre obiectivele de bază ale Agenției în acest domeniu au fost intensificarea activităților de informare și educare a consumatorilor în vederea consolidării cunoștințelor și protejării intereselor economice ale acestora, pe întreg lanțul alimentar. Pagina web a autorității continuă să constituie principalul instrument de comunicare cu societatea civilă și instituțiile publice, unde sunt plasate toate informațiile de interes public în domeniul alimentar. Pentru facilitarea procesului de recepționare și soluționare a petițiilor, Agenția oferă posibilitatea depunerii petițiilor on-line prin intermediul paginii web oficiale.

Tabelul 40

Acțiunile pentru asigurarea conformității operatorilor din domeniul alimentar, inclusiv la instituțiile de învățământ general și alte instituții din domeniu respectiv

N/o	Acțiuni/Măsurile întreprinse	Nr. în 2021	Nr. în 2022
1.	Prescripții emise	3694	2442
2.	Procese verbale de sancționare	1423	1168
43.	Suspendare activități	703	327

Analiza neconformităților (indicii). În cadrul efectuării controalelor oficiale atât planificate, cât și inopinate la unitățile din domeniul comerțului și alimentației publice, inclusiv la instituțiile de învățământ general și alte instituții din domeniul respectiv, au fost depistate un șir de neconformități după cum urmează:

I. Neconformități cel mai frecvent depistate la unitățile de comerț:

- Nerespectarea regulamentelor sanitare de către angajații unităților de comerț;
- Lipsa marcării produselor alimentare;
- Lipsa programului și a procedurii de igienizare a unității;
- Lipsa contractului cu personal specializat în lupta cu dăunătorii;
- Nu se monitorizează temperatura în spațiile frigorifice în care se păstrează produsele alimentare perisabile;
- Angajarea în întreprinderile din domeniul alimentar a personalului fără examen medical și/sau fără instruire igienică;
- Comercializarea produselor alimentare în lipsa actelor de însoțire pentru produsele alimentare;
- Comercializarea produselor alimentare cu termen de valabilitate expirat;
- Comercializarea produselor alimentare perisabile fără indicarea datei limită de consum.
- Încălcarea regulilor de comerț;
- Neasigurarea respectării condițiilor de păstrare a produselor alimentare;
- Utilizarea materiei prime cu termen de valabilitate expirat la producerea produselor alimentare;
- Neasigurarea trasabilității produselor alimentare;
- Lipsa informației privind programul de lucru al unității;
- Lipsa informației de contact al autorității abilitate cu funcții de protecția consumatorilor, la locul comercializării;
- Neafișarea la loc vizibil a registrului de reclamații

În total în unități de comerț au fost depistate **91949,57 (kg) / 619074 (buc)** de produse alimentare neconforme care au fost retrase din circuitul alimentar.

Neconformitățile menționate au fost depistate în rezultatul efectuării controalelor planificate și inopinate. Au fost întocmite **5488 de procese-verbale de control** din care **1113 cu prescripții** privind înlăturarea neconformităților depistate și **926 procese-verbale de contravenție**, cu aplicarea sancțiunii în sumă de 3 408 847 lei.

II. Neconformități cel mai frecvent depistate la unitățile de alimentație publică:

- Lipsa marcării produselor alimentare;
- Lipsa rapoartelor de încercări privind controlul produselor culinare/ apei / lavajelor de sanitație;
- Lipsa marcajului de pe ustensilele sanitare/spații/suprafețe de lucru;
- Nerespectarea condițiilor de păstrare a produselor alimentare (vecinătate, regim de temperatură, formă de ambalare);
- Nerespectarea fluxului tehnologic;
- Întocmirea incorectă a meniurilor;
- Implicarea în procesul de preparare a bucatelor a personalului în lipsa controlului medical și instruirii igienice corespunzătoare;
- Utilajul / mobilierul tehnologic, ustensilele utilizate în spațiile de manipulare a produselor culinare sunt degradate/deteriorate;
- Lipsa documentației tehnologice necesare pentru pregătirea bucatelor.

În total în unități de alimentație publică au fost depistate **35,85 (kg) / 420 (buc)** de produse alimentare neconforme care au fost retrase din circuitul alimentar.

Neconformitățile menționate au fost depistate ca urmare a efectuării controalelor planificate și inopinate, întocmite **1490 – procese-verbale de control** din care **224 cu prescripții** privind înlăturarea neconformităților depistate și **109 procese-verbale de contravenție**, cu aplicarea **sanțiunii în sumă de 479 200 lei**.

III. Neconformități cel mai frecvent depistate la unitățile de învățământ școlar/preșcolar

- meniul-model nu este coordonat cu Agenția Națională de Sănătate Publică (ANSP);
- nerespectarea meniului-model;
- marcarea necorespunzătoare a produselor alimentare;
- lipsa contractului cu instituții abilitate privind măsurile de Dezinfecție Dezinsecție și Deratizare (DDD);
- nerespectarea fluxului tehnologic;
- utilajele, ustensilele utilizate în procesele tehnologice sunt degradate;
- blocurile alimentare nu dispun de secțiile specifice de activitate
- dotarea insuficientă a blocurilor alimentare;
- marcarea utilajului, inventarului, ustensilelor utilizate în procesul tehnologic
- lipsa contractului cu un laborator acreditat;
- nerespectarea condițiilor de păstrare la depozitarea produselor alimentare.

În total, în unități de învățământ școlar/preșcolar au fost depistate **121,46 kg / 150 buc de produse alimentare neconforme** care au fost retrase din alimentația copiilor.

Neconformitățile menționate au fost depistate ca urmare a efectuării controalelor planificate și inopinate, întocmite **3439 – procese-verbale de control** din care **967 cu prescripții** privind înlăturarea neconformităților depistate și **69 procese-verbale de contravenție**, cu aplicarea **sanțiunii în sumă de 173 200 lei**.

IV. Neconformități cel mai frecvent depistate în cadrul spitalelor, azilurilor, sanatoriilor etc.

- Întocmirea incorectă a meniului;
- Necesitatea reparației capitale a blocurilor alimentare și a depozitelor;
- Nu se utilizează utilajul conform marcajului;
- Nu se înregistrează temperaturile în registre.

În total în cadrul spitalelor, azilurilor, sanatoriilor, etc au fost depistate **3260,68 kg de produse alimentare neconforme**.

Neconformitățile enumerate au fost depistate în rezultatul efectuării controalelor planificate și inopinate unde au fost întocmite **183 de procese-verbale de control** din care **61 cu prescripții** privind înlăturarea neconformităților depistate și **5 procese-verbale de contravenție**, cu aplicarea **sanțiunii în sumă de 16700 lei**.

Îndeplinirea programelor naționale

Programul național de monitorizare și supraveghere în domeniul siguranței și calității produselor alimentare din cadrul instituțiilor de comerț, alimentație publice, instituțiilor de

învățământ general, taberelor de odihnă și întremare a sănătății copiilor, în cazul apariției toxiinfecției alimentare, inclusiv pe domeniul protecția consumatorilor, pentru anul 2022 este aprobat prin **Ordinul Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor nr. 490 din 21.12.2021** cu privire la aprobarea Programelor naționale de monitorizare și supraveghere în domeniul siguranței alimentelor, hranei pentru animale și medicamente de uz veterinar, sănătății plantelor și calității produselor de uz fitosanitar pentru anul 2022.

În baza Ordinului nr.490/2021 a fost elaborat Ordinul nr.102 din 22.03.2022, Cu privire la executarea Programul de monitorizare și supraveghere în domeniul siguranței și calității produselor alimentare din cadrul instituțiilor de comerț, alimentație publică, instituțiilor de învățământ general, taberelor de odihnă și întremare a sănătății copiilor, în cazul apariției toxiinfecției alimentare, inclusiv pe domeniul protecția consumatorilor, pentru anul 2022;

Laboratorul desemnat pentru efectuarea investigațiilor în scopul implementării programului de monitorizare a fost I.P. “Centrul Republican de Diagnostic Veterinar”, mun. Chișinău, str. Murelor, 3.

Pentru monitorizarea și supravegherea calității apei potabile din cadrul instituțiilor de învățământ general, inclusiv taberelor de odihnă și întremare a sănătății copiilor în anul 2022, au fost preconizate investigații de laborator pentru **1500 probe de apă**. Ca rezultat, au fost prelevate: **1491 probe de apă**, dintre care:

- Conforme – 1265 probe;
- Neconforme – 226 probe.

În cazul rezultatelor de laborator necorespunzătoare pentru apa potabilă, au fost înaintate recomandări/prescripții privind:

- suspendarea exploatării surselor de apă potabilă neconformă și s-a dispus folosirea surselor alternative de apă confirmate de laborator;
- efectuarea procedurilor de prelucrare și dezinfectare a apeductului.

Pentru verificarea calității procedurilor prescrise s-au prelevat repetat probe de apă de la operatorii la care s-au identificat neconformități. Investigațiile repetate de laborator au fost transportate conform procedurii la I.P. “Centrul Republican de Diagnostic Veterinar”, cu emiterea rapoartelor de încercări, care au demonstrat că probele de apă potabilă corespund prevederilor Legii nr. 182/2019 privind calitatea apei potabile.

Au fost planificate investigații de laborator pentru **22 probe de produse finite**. Ca rezultat, au fost prelevate: **22 probe de produse**, dintre care:

- Conforme – 15 probe;
- Neconforme – 7 probe.

În rezultatul investigațiilor, 7 probe de produse culinare, nu au fost conforme, ca urmare au fost prescrise recomandări (efectuarea dezinfecției blocurilor alimentare, inventarului utilizat la prepararea bucatelor).

Totodată, s-au planificat prelevări a 19 de probe produse pentru verificarea prezenței grăsimelor străine în produsele lactate livrate la instituțiile de învățământ și 28 probe pentru determinarea prezenței paraziților în pește.

Tot în baza ordinului menționat, au fost planificate **480 de probe de sanitație**.

În rezultat, au fost prelevate: **583 probe de lavaje de sanitație**, dintre care:

- Conforme – 506 probe;
- Neconforme – 77 probe

În cele 77 probe investigate, au fost constatate Bacterii coliforme. Instituțiilor au fost înaintate recomandări privind efectuarea procedurilor de dezinfecție și prelevare repetată a probelor pentru verificarea calității dezinfecției.

Pe parcursul anului 2022 au fost notificate 22 cazuri suspecte la toxiinfecții alimentare din care **4 cazuri** au fost confirmate, cu afectarea a **210 persoane din care: 44 maturi și 166 de copii**. În timpul efectuării anchetei epidemiologice au fost prelevate **229 probe** de produse alimentare, inclusiv materie primă, apă, lavaje de sanitație, în rezultatul rapoartelor de încercări – **34 probe au fost stabilite ca neconforme**. Urmare a constatărilor, au fost întocmite procese-verbale de control cu prescrierea recomandărilor și indicarea termenelor de remediere a acestora. Activitatea unităților în cadrul cărora au fost înregistrate și confirmate cazuri de toxiinfecții alimentare a fost sistată pe durata desfășurării anchetei sau până la înlăturarea neconformităților.

ANALIZA ACȚIUNILOR ÎNTREPRINSE

În anul 2022, în scopul îmbunătățirii performanțelor structurilor de control și asigurării inofensivității și calității înalte a produselor alimentare au fost întreprinse o serie de măsuri:

1. pentru eficientizarea procedurii de control și prelevări de probe:

Au fost organizate instruirii a inspectorilor cu funcții de inspecție: 12 instruirii pentru inspectorii din domeniul unități de comerț, alimentație publică și protecția consumatorilor din cadrul subdiviziunilor teritoriale pentru siguranța alimentelor - cu genericul:

1. "Prevederile și implementarea Legii nr. 231 din 23.09.2010 cu privire la comerțul interior. Efectuarea cumpărăturii de control";
2. "Aplicarea procedurii specifice: Realizarea controalelor oficiale la unitățile de alimentație publică";
3. "Aplicarea în practică a Legii nr. 279 din 15.12.2017 privind informarea consumatorului cu privire la produsele alimentare"
4. "Modificările legislative în domeniul alimentar"

2. Modificările procedurilor operaționale și specifice în domeniul alimentar și a listelor de verificare:

- Acțiunile întreprinse în cazul produselor alimentare neconforme prin revizuirea procedurii generale PG 12/02 "Măsuri întreprinse în cazul produselor alimentare neconforme";

Revizuirea a 7 liste de verificare:

1. "Lista de verificare pentru controlul de stat și supravegherea unităților de comercializare și/sau depozitare a produselor alimentare"
2. "Lista de verificare pentru controlul de stat și supravegherea unităților de alimentație publică cu proces tehnologic deplin"
3. "Lista de verificare pentru controlul de stat și supravegherea unităților de mică capacitate, cu proces tehnologic parțial de pregătire a bucatelor"
4. "Lista de verificare pentru controlul de stat și supravegherea secțiilor culinare"
5. "Lista de verificare pentru controlul de stat și supravegherea transportului de produse alimentare"
6. "Lista de verificare pentru controlul de stat și supravegherea unităților de alimentație publică din cadrul instituțiilor de învățământ"
7. "Lista de verificare pentru controlul de stat și supravegherea activității magazinelor specializate în comercializarea produselor vitivinicole, berii și produselor alcoolice"
8. Elaborarea unei liste noi de verificare "Lista de verificare pentru controlul de stat și supravegherea unităților de comerț ambulant (staționar și mobil).

Pentru conformarea operatorilor din domeniu la normele legislative în vigoare și eficientizarea măsurilor întreprinse a fost organizată o ședință de lucru pentru administratorii piețelor

agroalimentare și unităților de comerț, cu tematica: ”Rezultatele controalelor oficiale efectuate pe parcursul anului 2022. Modificările legislative ale anului 2022. Implementarea bunelor practici”.

Pe parcursul anului 2022 au fost elaborate următoarele Ghiduri:

1. Ghid de utilizare pentru angajații blocului alimentar din cadrul taberelor de odihnă;
2. Ghid privind marcarea produselor de origine animală (semifabricate din carne și pește);
3. Ghid în atenția importatorilor și distribuitorilor de produse pe bază de grăsimi vegetale;
4. Ghid cu privire la supravegherea și monitorizarea comercializării producției alcoolice.

Acțiuni pentru îmbunătățirea performanțelor operatorilor din domeniul alimentar și consumatorilor

Pentru îmbunătățirea performanțelor operatorilor și consumatorilor, pe site-ul Agenției au fost publicate 28 comunicate privind informarea consumatorului și publicului, inclusiv s-a participat la 31 emisiuni televizate și radio sau interviuri telefonice și a fost asigurată avizarea a 29 de proiecte de acte normative.

Pe segmentul protecția consumatorilor au fost acordate 100 % consultații la apeluri telefonice înregistrate la linia verde, 100 % consultații acordate în oficiu, din totalul celor solicitate.

Acțiuni prioritare pentru anul 2023.

Pentru anul 2023 controale oficiale vor fi efectuate în baza riscului, totodată vor fi modificate conform legislației, ghiduri informative și procedurile operaționale și promovarea modificărilor operate la listele de verificare inițiate în anul 2022.

2.8.1. Notificările recepționate prin Sistemul Rapid de Alertă pentru Alimente și Furaje (RASFF) al Uniunii Europene

În anul 2022, prin Sistemul Rapid de Alertă pentru Alimente și Furaje (RASFF) al Uniunii Europene, au fost recepționate 43 de notificări: 15 de alertă, 6 de respingere la frontieră, 22 de informare.

Tabelul 41

Clasificarea notificărilor recepționate conform tipului

N/o	Tipurile de notificări	Nr. de notificări	Procente
1.	Notificări de alertă	15	34.88 %
2.	Notificări de respingere la frontieră	6	13.95 %
3.	Notificare de informare	22	51.17 %
Total		43	100

Notificările au vizat următoarele grupe de produse: materialele care intră în contact cu produsele alimentare (pahare de plastic-migrarea melaninei, pahare de plastic-folosirea neautorizată a bambusului cronobacter-spp, farfurii din ceramică-migrarea plumbului, farfurii din plastic

contaminarea cu bambus), suplimente alimentare, produse de origine animală, produse de origine nonanimală, produse compuse (cu conținut de produse origine animală și nonanimală). Numărul notificărilor pe grupe de produse sunt prezentate în tabelul 42.

Tabelul 42

Clasificarea notificărilor conform grupului de produse

N/o	Denumirea grupului de produse	Nr.	Procente
1	Materialele care intră în contact cu produsele alimentare	4	9.3 %
2	Suplimentele alimentare	16	37.2 %
3	Produse de origine animală	5	11.7 %
4	Produse de origine non-animală	16	37.2%
5	Produse compuse	2	4.6 %
	Total	43	100 %

Notificările au servit temei pentru inițierea controalelor inopinate. Fiecare caz a fost examinat în cadrul anchetei de serviciu. Detaliile anchetelor de serviciu pe domeniul comerț, alimentație publică și protecția consumatorului, după cum și în domeniul siguranței alimentelor de origine nonanimală se prezintă în continuare

2.8.1.1 Rezultatele anchetelor de serviciu desfășurate în baza notificărilor RASFF în domeniul comerț, alimentație publică și protecția consumatorului

În anul 2022, prin sistemul RASFF în domeniul comerț, alimentație publică și protecția consumatorului au fost recepționate– 3 notificări de alertă. În rezultat, au fost inițiate anchete de serviciu și întreprinse următoarele măsuri:

1. Notificarea cu privire la depistarea în batoanele din cereale ”Bakalland Baton YEMGO czekoladowo - bakaliowy 1/40g”, lot. 0002330871, producător Bakalland SA, Brzeska 70 Janow Podlaski 21-505 Polonia, importat în Republica Moldova de către operatorul din domeniul alimentar SA ”Dacia-LV”. A fost inițiată procedura de retragere din rețeaua de comerț și ulterior supuse utilizării condiționate.

2. Notificarea cu privire la cazuri de infectare cu Salmonella, în produse de marca Kinder, țara de origine Belgia. A fost efectuat un control inopinat, în urma controlului a fost dispusă sistarea comercializării și imediat, s-a inițiat procedura de retragere a loturilor neconforme de pe piață. Produsele au fost retrase din rețeaua de comerț de către agentul economic și emisă decizia privind restricția/utilizarea condiționată a loturilor de produse marca Kinder (în asortiment) în cantitate de 24037 bucăți. Loturile de produse au fost sortate pe poziții (ambalaje, jucării, plastic) care ulterior au fost supuse utilizării condiționate.

3. Notificarea cu privire la depistarea bacteriei Coronobacter microorganism patogenic (pozitiv) în lapte praf : ”Amestec de lapte praf cu prebiotici pentru copii – de la naștere, cu pregătire rapidă”, lot. L02.05.2022 și L28.04.2022, valabile până la 12.10.2023, exportator: P.W. Proszki Mleczne, Polonia, importat în Republica Moldova de către operatorul din domeniul alimentar ÎI ”PȘENEAC” . A fost efectuat un control inopinat, în urma controlului a fost dispus retragerea loturilor neconforme de pe piață, care ulterior au fost supuse utilizării condiționate.

2.8.1.2 Rezultatele anchetelor de serviciu desfășurate în baza notificărilor RASFF în domeniul siguranței alimentelor de origine nonanimală

În anul 2022, prin sistemul RASFF în domeniul siguranței alimentelor de origine nonanimală au fost recepționate 13 notificări.

În cazul notificărilor de informare RASFF au fost întreprinse următoarele măsuri:

1. Notificarea de informare privind detecția reziduurilor de pesticide Carbendazim și Tiofanatmetil în Struguri albaștri, producător SRL „Eco-Logistic Group”, țara de origine Republica Moldova. În rezultatul examinării registrului produselor de uz fitosanitar și fertilizanți (PUFF) nu a fost depistată utilizarea preparatelor menționate în raportul de încercări. Din cele 9 preparate care au fost menționate în raport 2 fac parte din sortimentul PUFF utilizat de producător. Din lipsa unui sistem de trasabilitate, nu s-a reușit depistarea operatorilor unde a fost comercializat lotul.

2. Notificarea de informare privind contaminarea cu bambus a materialelor care vin în contact cu produsele alimentare (farfurii din plastic) provenite din Spania. Agenții economici au fost informați cu privire la notificare, conform actelor de însoțire a fost recepționat un singur container care a fost comercializat diferitor agenți economici, loturile au fost importate în cantități mici, respectiv la momentul controlului nu au fost identificate loturile.

3. Notificarea de informare privind prezența unor substanțe neautorizate toluen, xilen, etilbenzen în produsul tinctură de nuc, producător SRL „Todicamp”, țara de origine Republica Moldova. În timpul controlului, agentul economic a prezentat informația că produsul Tinctura de nuci a fost reclasificat din supliment alimentar în preparat pentru uz extern din anul 2020.

Fiecare notificare de alertă a fost examinată, fiind întreprinse măsurile de rigoare în scopul asigurării calității și inofensivității produselor distribuite în rețeaua de comerț.

În cazul notificărilor de alertă, au fost inițiate controale inopinate pentru fiecare caz:

1. Notificarea cu privire la depistarea în suplimentele alimentare a substanțelor interzise, produsele au fost comercializate prin intermediul platformei electronice din Polonia cu utilizarea datelor de contact din Republica Moldova. Agentul economic nu dispune de act permisiv (nu este înregistrat oficial) și nu desfășoară activitate pe teritoriul RM.

2. Notificarea cu privire la depistarea a Aflatoxinei B-1 (8,6+/-3,4 mg/kg - ppm) Aflatoxinei totală (8,6+/-3,4 mg/kg) în produsul grâu, țara de origine Republica Moldova. Conform încercărilor de laborator a fost eliberat certificat de inspecție pentru 5500 t cu destinația Grecia. Agentul economic SRL ”Agrofloris-Nord” nu a primit nici o notificare sau reclamație din partea țării importatoare Grecia.

3. Notificarea cu privire la conținut crescut de alfatoxină în pudră de cacao organică, țara de origine Ghana. La momentul controlului, agentul economic nu dispunea de stocuri ale produsului dat.

4. Notificarea repetată cu privire la depistarea în suplimentele alimentare a substanțelor interzise, produsele au fost comercializate prin intermediul platformei electronice din Republica Moldova. Agentul economic nu dispune de act permisiv (nu este înregistrat oficial) și nu desfășoară activitate pe teritoriul RM.

5. Notificarea cu privire la cazuri de infectare cu Salmonella, în produse de marca Kinder, țara de origine Belgia. A fost efectuat un control inopinat, în urma controlului a fost dispusă sistarea oficială a loturilor și imediat, s-a inițiat procedura de retragere a loturilor neconforme de pe piață. Au fost retrase din rețeaua de comerț de către agentul economic. A fost emisă decizia privind restricția/utilizarea condiționată a loturilor de produse marca Kinder (în asortiment) în cantitate de 24037 bucăți. Loturile de produse au fost sortate pe poziții (ambalaje, jucării, plastic) care ulterior au fost supuse utilizării condiționate. Produsele de cofetărie marca Kinder au fost supuse procesului de nimicire prin amestecare cu masa organică și depozitare prin presare la gunoiștea autorizată din satul Boșcana (scrisoare ÎCS „Trigor AVD” SRL).

6. Notificarea cu privire la contaminarea cu proteine de arahide în aditivul alimentar lecitină în produsul Nesquik Instant cocoa, țara de origine India. În cadrul controlului s-a constatat că lotul nr.21110973T nu a fost importat în Republica Moldova.

7. Notificarea repetată cu privire la depistarea în suplimentele alimentare a substanțelor interzise, produsele au fost comercializate prin intermediul platformei electronice din Republica Moldova. Agentul economic nu dispune de act permisiv (nu este înregistrat oficial) și nu desfășoară activitate pe teritoriul RM.

8. Notificarea cu privire la prezența unui alergen nedeclarat ouă în produsul batonașe proteice cu aromă de vanilie și migdale Herbalife, țara de origine Germania. Agentul economic a întreprins măsurile necesare în vederea prevenirii, diminuării sau eliminării riscurilor. Totodată, lotul de produse sus menționat a fost comercializat integral și sesizări din partea clienților nu au fost recepționate.

9. Notificarea cu privire la depistarea a Ochrotoxinei în Stafide, țara de origine Afganistan. A fost efectuat control inopinat în care s-a constatat că lotul de stafide nu a fost importat în Republica Moldova. Lotul de stafide a fost depozitat la antrepozitul vamal, iar la data de 24.06.2022 a fost returnat în Lituania.

10. Notificarea cu privire la prezența Ochrotoxina A în produsul Fistic prăjit fără sare, țara de origine Germania. Agentul economic a retras din comerț loturile menționate în notificare și a fost luată decizia de nimicire a produselor.

2.9 Sistemul de control al sănătății plantelor

2.9.1 Domeniul supravegherea plantelor și produselor vegetale privind starea fitosanitară

Baza legală a controlului oficial al plantelor, al produselor de origine vegetală și al bunurilor conexe supuse regimului de carantină este prevăzut de cadrul legal național aferent controlului oficial și de Legea nr. 228 din 23.09.2010 cu privire la protecția plantelor și carantina fitosanitară.

Tabelul 43

Realizarea controlului oficial în domeniul carantina plantelor

Înregistrarea operatorilor în SIA „Registrul de stat fitosanitar”		Numărul controalelor efectuate						Inopinate	Numărul actelor fitosanitare elibere
		Planificate							
Nr. de operatori înregistrați	Nr. operatori înregistrați în 2022	Depozite, încăperi pentru păstrare	Teren agricol viticol	Teren agricol pomicol	Teren agricol culturi anuale	Pepeniere	TOTAL		
14822	740	165	46	68	120	8	407	163	61410

Tabelul 44

Realizarea programelor naționale de monitorizare și supraveghere

Denumirea programului	Numărul de probe				Numărul probelor cu organisme identificate	
	Planificat		Realizat		2021	2022
	2021	2022	2021	2022		
Programul Național de supraveghere și control în domeniul sănătății plantelor pentru anul 2022 aprobat prin Ordinul ANSA nr. 65/2022 în raport cu anul 2021	620	650	620	650	49	29

Tabelul 45

Informația privind Programul Național de supraveghere și control în domeniul sănătății plantelor pentru anii 2021-2022

Nr d/o	Organism monitorizat	Număr probe pentru laborator				Numărul probelor cu organisme identificate	
		Planificat		Realizat		2021	2022
		2021	2022	2021	2022		
1	<i>Ceratitis capitata</i>	-	20	-	20	-	0
2	<i>Thrips palmi</i>	-	20	-	20	-	0
3	<i>Frankliniella occidentalis</i>	-	20	-	20	-	0
4	<i>Anoplophora spp.</i>	-	40	-	40	-	0
5	<i>Meloidogyne incognita</i>	-	20	-	20	-	0
6	<i>Xiphinema spp.</i>	45	45	45	45	4	2
7	<i>Globodera pallida</i>	45	45	45	45	0	0
8	<i>Globodera rostochiensis</i>	45	45	45	45	0	0
9	<i>Erwinia amylovora</i>	100	50	100	50	4	3
10	<i>Clavibacter sepedonicus</i>	60	40	60	40	6	2
11	<i>Tomato ringspot virus</i>	-	20	-	20	-	0
12	<i>Grapvine flavescence doree/Bois noir</i>	60	60	60	60	11	1/8
13	<i>Plum Pox Virus</i>	20	20	20	20	7	10
14	<i>Xylophilus ampelina</i>	20	20	20	20	0	0
15	<i>Xylella fastidiosa</i>	60	60	60	60	0	0
16	<i>Tobacco ringspot virus</i>	-	20	-	20	-	0

17	<i>Bursaphelenchus xylophilus</i>	40	40	40	40	0	0
18	<i>Xanthomonas arboricola</i>	35	35	35	35	0	2
19	<i>Candidatus phytoplasma mali</i>	-	30	-	30	-	0
	Total	620	650	620	650	49	29

Tabelul 46

Utilizarea capcanelor feromonale pentru identificarea și monitorizarea organismelor dăunătoare și de carantină la plante

	Denumirea speciilor de insecte	Numărul capcanelor, unit.
1	Gândacul khapra (<i>Trogoderma granarium</i>)	120
2	Molia cartofului (<i>Phthorimaea operculella</i>)	40
3	Viermele vestic al rădăcinilor de porumb (<i>Diabrotica virgifera</i> , <i>D. undecimpunctata</i> , <i>D. barberi</i> ,)	150
4	Molia tomatelor (<i>Tuta absoluta</i>)	60
5	Musca de fructe (<i>Drosophila suzukii</i>)	30
6	Păduchele din San Jose (<i>Quadraspidiotus perniciosus</i>)	360
7	Viermele merelor (<i>Cydia pomonella</i>)	360
8	Molia orientală a fructelor (<i>Grapholita molesta</i>)	360
9	Viermele prunelor (<i>Grapholita funebrana</i>)	360
10	Molia fructelor (<i>Adoxophyes orana</i>)	360
11	Molia vărgată a piersicului (<i>Anarsia lineatella</i>)	360
12	Molia strugurilor (<i>Lobesia botrana</i>)	230
13	Buha fructificațiilor (<i>Helicoverpa armigera</i>)	360
14	Buha semănăturilor (<i>Agrotis segetum</i>)	360
15	Buha verzii (<i>Mamestra brassicae</i>)	180
16	Musca cireșelor (<i>Rhagoletis cerasi</i>)	180
17	Musca mediteraneeană a fructelor (<i>Ceratitis capitata</i>)	120
	TOTAL:	3990

❖ Lista organismelor monitorizate din cadrul Programului Național de supraveghere și control în domeniul sănătății plantelor pentru anul 2022 a fost modificată considerabil în raport cu dauna care o poate cauza organismul monitorizat. Astfel, dacă în anul 2021 au fost monitorizate 13 organisme dăunătoare pentru Republica Moldova, atunci în anul 2022 această listă a fost completată cu șase organisme dăunătoare care au fost semnalate în statele europene. Programul de monitorizare a fost executat în proporție de 100% cu confirmarea prezenței a 7 organisme dăunătoare. Proprietarii loturilor infestate au fost avertizați de către inspectorii Agenției și au întreprins măsurile fitosanitare de combatere a organismelor depistate pentru prevenirea răspândirii lor.

❖ Totodată, conform Programului Național de supraveghere și control în domeniul sănătății plantelor, în anul 2022, prin utilizarea capcanelor feromonale, au fost monitorizați alți 17 dăunători, trei din ei au fost substituiți în acest an. Tabelul 46 reflectă numărul capcanelor utilizate pe teren deschis pentru stabilirea ariei de răspândire a organismelor monitorizate. Capcanele feromonale cel mai des au atras următorii dăunători: *Grapholita funebrana*, *Cydia pomonella*, *Diabrotica spp*, *Lobesia botrana*. Determinarea dezvoltării generațiilor dăunătorilor cu ajutorul capcanelor și a

densității dăunătorilor în perioada de dezvoltare permite informarea producătorilor despre necesitatea efectuării tratamentelor și prevenirea pierderilor nejustificate a producției la culturile agricole.

❖ În colaborare cu Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ) au fost finanțate și repartizate 470 capcane feromonale pentru identificarea a 7 (șapte) organisme de carantină. Această contribuție a contribuit la formarea unei imagini mai ample a stării fitosanitare pentru sezonul precedent pentru tot teritoriul Republicii Moldova.

Tabelul 47

Inspecțiile realizate în scopul supravegherii organismelor dăunătoare plantelor și stabilirea stării fitosanitare al teritoriului Republicii Moldova

Nr. d/o	Indicatorii	Unit. de măsură	2021	2022
1	Avertizările privind starea fitosanitară a terenului lansate	Unit.	879	880
2	Avertizările transmise la:	Unit.	172	1358
	agenți economici primarii			
3	Cercetările de traseu	Mii ha	951,8	950
4	Observările fenologice efectuate	Unit.	9140	8947
5	Identificarea organismelor și acordarea consultărilor	Unit.	2225	2347
6	Consultații la solicitare cu deplasarea în teren	Unit.	1892	1678

❖ În cadrul supravegherii teritoriului Republicii Moldova în anul 2022, au fost monitorizate 268 organisme dăunătoare culturilor agricole din care 175 dăunători și 93 agenți patogeni. Numărul inspecțiilor realizate în scopul monitorizării dăunătorilor cu răspândire în masă, au rămas la nivelul anului 2021.

❖ Carantina fitosanitară a fost evaluată și prin prisma controalelor de stat planificate care au fost 411 la număr și acoperite în proporție de 99 %, efectuate de către inspectorii fitosanitari din subdiviziunile teritoriale ale Agenției.

Inspecțiile realizate în scopul eliberării certificatelor fitosanitare la exportul produselor de origine vegetală

În anul 2022 prin intermediul Sistemului Informațional Automatizat ”Registrul de stat fitosanitar” (SIA RSF) au fost certificate 73548 de loturi de produse de origine vegetală și produse conexe. În paralel cu procedura de certificare a fost confirmată starea fitosanitară prin intermediul a 61410 de acte fitosanitare întocmite. Produsele au fost exportate către 87 state ale lumii pentru aproximativ 150 de poziții tarifare. Numărul certificatelor eliberate în anul 2022 au fost în descreștere comparativ cu anul 2021 cu 13,4%.

Pentru îmbunătățirea performanțelor structurii de control au fost organizate instruirii cu inspectorii fitosanitar, având genericul:

- Respectarea prevederilor legale naționale și ale țărilor de import privind controlul fitosanitar și certificarea producției vegetale;
- Aplicarea corectă a prevederilor Standardului Internațional pentru Măsurile Fitosanitare nr. 15 și procedurii specifice ”Reglementarea ambalajului din lemn utilizat în comerțul internațional”;
- Instruirea privind controalele fitosanitare la frontieră;
- Evaluarea conformității fructelor și legumelor proaspete;
- Certificarea fitosanitară;
- Atelierul de lucru privind utilizarea Sistemului Internațional de certificare fitosanitară e-Phyto al IPPC.

Pe pagina web a Agenției au fost plasate un șir de comunicate, informații didactice, informații de atenționare a producătorilor agricoli în vederea preîntâmpinării apariției și combaterea dăunătorilor în agrocenozele existente precum și pentru buna desfășurare a activității și îmbunătățirea cunoștințelor operatorilor din lanțul agroalimentar. Au fost plasate 12 articole privind informarea publicului vizavi de procedura de certificare și export a produselor de origine vegetală, a Zilei Internaționale a sănătății plantelor, informații privind starea fitosanitară a culturilor agricole și atenționarea comunității asupra combaterii organismelor dăunătoare, diversificarea piețelor de desfacere.

Au fost oferite 5 interviuri în cadrul emisiunilor la diverse posturi de radio. Inspectorii fitosanitari, în cadrul subdiviziunilor teritoriale pentru siguranța alimentelor, au organizat instruirii a fermierilor și exportatorilor cu tematica protecția plantelor. În colaborare cu USAID au fost distribuite pliante pentru exportatorii de fructe și legume cu genericul "Perisabil" pentru fluidizarea exporturilor în zona vamală.

Priorități pentru anul 2023

- Elaborarea procedurilor operaționale și specifice pe domeniul fitosanitar și protecția plantelor;
- Cooperarea cu asociațiile producătorilor și exportatorilor de produse de origine vegetală privind cerințele fitosanitare de producere și export ale acestor produse, cu informarea lor în timp util cu modificările parvenite din alte state;
- Elaborarea și aplicarea Planurilor de contingență în cazul apariției unor focare a organismelor de carantină și situațiilor de criză;
- Organizarea măsurilor de creștere a gradului de conștientizare a producătorilor în care protejarea sănătății plantelor are un rol principal în obținerea unor produse de origine vegetală sănătoase și compatibile cu cerințele fitosanitare de pe piața externă.

2.9.2 Sistemul de controlul al materialului semincer

Baza legală privind controlul oficial al materialului semincer o constituie Legea nr 68 din 05.04.2013 despre semințe, art.2, alin.(1): „Noțiunea *control semincer* – totalitate a măsurilor și acțiunilor legate de monitorizarea și supravegherea procesului de producere a semințelor, precum și de prelucrarea, certificarea și comercializarea acestora”.

Tabelul 48

Rezultatele controalelor oficiale

Tipul unității	Numărul de unități înregistrate			Controale planificate efectuate			Controale inopinate efectuate		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Unitățile de producere, procesare și comercializare a materialului semincer și săditor	533	563	594	329	440	254	431	211	10

Inspecțiile în câmp și certificarea semințelor

Tipul unității	Număr unități					Suprafețe, sectoare semințe inspectate, ha					Cantitatea de semințe controlate, tone				
	2018	2019	2020	2021	2022	2018	2019	2020	2021	2022	2018	2019	2020	2021	2022
Unitățile de producere, procesare și comercializare a materialului semincer și săditor	411	370	362	563	594	49912	57027	59200	60000	82600	112327	111000	100000	99000	97000

Analiza datelor prezentate în tabel

- Se observă fluctuație de creștere/ descreștere a numărului de producători de semințe;
- Se atestă o tendință lentă de creștere a suprafețelor sectoarelor semincere inspectate;
- Cantitățile de semințe produse și controlate în ultimul an sunt în descreștere ușoară din cauza secetei excesive din vara anului 2022.

Realizarea programelor naționale de monitorizare și supraveghere

Denumirea programului național								
Planul național de monitorizare în domeniul siguranței alimentelor de origine vegetală, aprobat prin Ordinul nr. 312 din 22.09.2022								
	Nr. de probe/măsurii planificate		Nr. de probe/măsurii realizate			Numărul de probe neconforme		
	2022	2021	2022	2021	2020	2022	2021	2020
Calitatea semințelor	60	60	60	60	60	9	9	10
Aprecierea gradului de hibridare al semințelor de porumb/floarea-soarelui	10/5	10/5	10/5	10/5	5/5	0/0	0/0	2/0

Analiza datelor prezentate în tabel

- Nivelul de îndeplinire a programelor naționale planificate pentru anul 2022 este de 100 %;
- Loturile de semințe neconforme au fost scoase din comerț și nimicite.

Analiza neconformităților

Neconformități cel mai frecvent constatate sunt:

- Nerespectarea tehnologiei la producerea semințelor;
- Nerespectarea cerințelor privind izolarea în spațiu;
- Numărul mic de plante la unitatea de suprafață sau nu a fost formată recolta minimă de semințe.

Acțiuni pentru asigurarea conformității operatorilor

Acțiuni/ Măsurile întreprinse	Nr. în 2020	Nr. în 2021	Nr. în 2022
Prescripții emise	352	384	101
Procese-verbale de sancționare	38	44	11
Sectoarele semincere rebutate, ha	2300	1108,6	1230

Tipurile de acțiuni

De sancționare:

- Au fost întocmite acte de rebut, care au fost aduse la cunoștința producătorilor de semințe sub semnătură;
- Semințele necondiționate au fost scoase din comerț și nimicite;
- Au fost emise prescripții la producătorii și/sau comercianții de material semincer și săditor.

Pentru îmbunătățirea performanțelor agenților economici:

- Reprezentanții Agenției au oferit 115 de consultații pe domeniile de competență, au participat la 12 evenimente publice la nivel central și raional;
- Au fost aduse la cunoștința agenților economici producători de semințe și material săditor procedurile și operațiunile obligatorii de îndeplinit pentru a primi materialul semincer și săditor calitativ.

În conformitate cu decizia Parlamentului European și al Consiliului Uniunii Europene (UE) 2018/1674 din 23 octombrie 2018, unde este stipulat că sistemul de producere a semințelor, dar și a controalelor oficiale sunt echivalente cu cele din UE la culturile producătoare de semințe de cereale, legume, la culturile de plante oleaginoase și fibre echivalente produselor din Republica Moldova. Astfel producătorii de semințe care se conformează standardelor europene exportă semințe în țările Uniunii Europene.

Propuneri pentru anul 2023:

- Completarea și actualizarea procedurilor de exercitare a controalelor (inspecțiilor) pentru diminuarea și înlăturarea neconformităților pentru îmbunătățirea performanțelor structurilor de control;
- Implementarea prevederilor instrucțiunilor și procedurilor elaborate și revizuite în anul 2022.

2.9.3 Sistemul de control al produselor de uz fitosanitar și fertilizanți

Baza legală pentru controlul oficial al produselor de uz fitosanitar și fertilizanți o constituie Legea nr.119/2004 cu privire la produsele de uz fitosanitar și fertilizanți.

Rezultatele controalelor oficiale

N/o	Tipul de unități	Număr de unități 2021	Număr de unități 2022	Controalele planificate efectuate 2021	Controalele planificate efectuate 2022	Controalele inopinate efectuate 2021	Controalele inopinate efectuate 2022
1	Comercianți de produse de uz fitosanitar și fertilizanți	288	279	179	201	109	78

2	Utilizatori de produse de uz fitosanitar și fertilizanți	642	470	511	392	131	78
Total		930	749	690	593	240	156

- În funcție de analiza criteriilor de risc, constatăm o tendință de diminuare a numărului de controale planificate efectuate în anul 2022 comparativ cu anul precedent cu 8,6%.

- Controalele inopinate au fost efectuate în temeiul solicitării directe din partea persoanei care urmează să fie supusă controlului în cadrul procedurii de eliberare a actului permisiv și a plângerilor, petițiilor și solicitărilor parvenite de la persoanele fizice și juridice, organele de drept și alte organe de stat.

- Controalele inopinate în raport cu controalele planificate au constituit 25,8% în anul 2021 și 20% în anul 2022.

Tabelul 53

Îndeplinirea programelor naționale

N/o	Denumirea programului național	Nr.de probe/măsurile planificate 2022	Nr.de probe/măsurile realizate 2022	Nr.de probe/măsurile realizate 2021	Nr. de probe neconforme 2022	Nr. de probe neconforme 2021
1.	Programul de monitorizare a calității produselor de uz fitosanitar	165	146	144	0	0

Pentru anul 2022, Programul a fost îndeplinit în volum de 93 %, deoarece nu au fost identificate toate substanțele active incluse în program.

În rezultatul efectuării analizelor de laborator în anul 2022 n-au fost depistate produse de uz fitosanitar neconforme.

Tabelul 54

Acțiuni pentru asigurarea conformității operatorilor

N/o	Acțiuni/ Măsurile întreprinse	Nr. în anul 2021	Nr. în anul 2022
1.	Prescripții emise	190	176
2.	Procese-verbale de sancționare	59	34
3.	Suspendarea activității	-	-

- În procesul efectuării controalelor și completării Listelor de verificare pentru tipul de activitate, au fost evidențiate încălcări ale prevederilor legislației în domeniu. Ca urmare, pentru înlăturarea neconformităților și încălcărilor depistate pe parcursul anului 2022 au fost prescrise 176 de indicații de redresare cu indicarea termenilor de înlăturare.

- În anul 2022 precum și anii precedenți procesele-verbale de contravenție au fost întocmite în conformitate cu art.189¹ alin 1-5,189², 189³,189⁴,189⁵ din Codul Contravențional nr.218/2008 .

- În anul 2022 au fost recepționate și examinate **2901 Notificări despre importul produselor de uz fitosanitar și al fertilizanților**, parvenite de la agenții economici autorizați la acest gen de activitate, în urma căreia a fost admis pentru import **7 456.2 tone** produse de uz fitosanitar și **216 123 tone** fertilizanți.
- Urmare a Notificărilor parvenite de la agenții economici, au fost efectuate controale ale comisiilor mixte, în urma cărora sau eliberat **78 acte permiseive, Extras din Registrul depozitelor specializate pentru produse de uz fitosanitar și fertilizanți**.

2.10 Sistemul de control al importurilor de animale vii, plante și alimente

Baza legală a controlului oficial la importul plantelor prevăzut în Legea nr. 228 din 23.09.2010 cu privire la protecția plantelor și la carantina fitosanitară, prin Capitolul VI Importul, exportul, comercializarea și utilizarea plantelor și produselor vegetale, iar la importurile animalelor vii și alimentelor este descris în Legea nr. 221 din 19.10.2007 privind activitatea sanitar-veterinară, Capitolul VIII importul, tranzitul și exportul mărfurilor supuse controlului sanitar-veterinar de stat.

Realizarea obiectivelor a avut loc prin controalele efectuate la mărfurile de import, prelevarea probelor, instruirea inspectorilor și a operatorilor economici privind înregistrarea în sistemul TRACES NT și ale activității expuse în prezentul raport.

Tabelul 55

Informația privind importul unor mărfuri supuse controlului fitosanitar în anul 2022

N/o	Denumirea mărfii	Cantitatea(tone, buc., m ³)
1.	Material semincer	2942,15 tone
2.	Material săditor pomicol/viticol, flori în ghiveci, răsad	4602742 buc.
3.	Legume în stare proaspătă	56546,38 tone
4.	Fructe în stare proaspătă	6067,15tone
5.	Cherestea	187725,5 m ³
6.	Cereale	153812,8tone
7.	Orez	7122,4 tone
8.	Citrice, fructe exotice	25994,62 tone
9.	Secțiuni flori	2665247 buc.
10.	Articole din lemn	2412 tone
11.	Maț	16674 tone
12.	Turbă	8399,7 tone
13.	Alte produse alimentare	3412,8tone
14.	Fructe uscate	406,3 tone

Tabelul 56

Informația privind importul mărfurilor supuse controlului sanitar-veterinar în anul 2022

N/o	Denumirea mărfii	Cantitatea(tone, buc., capete, doze)
1.	Animale vii: Porcine – 48402 cap. Bovine – 2360 cap. Ovine – 28 cap. Pui o zi – 2 696 604 cap.	2 747 394 cap.
2.	Hrană animale, aditivi furajeri,	36 937,6 tone
3.	Ouă de consum Produse din ouă	18 280 800 buc. 41,5 tone
4.	Carne, produse carne, subproduse, conserve din carne	51 484,5 tone
5.	Pește, produse pește, conserve pește	32 549,3 tone
6.	Lapte, produse lactate	61 461,8 tone
7.	Alte produse nedestinate consumului uman, Ouă pentru incubație	599,3 tone 11 148 560 buc.

Tabelul 57

Informația privind importul mărfurilor supuse controlului pentru siguranța alimentelor în anul 2022

Poziția tarifară a produselor alimentare de origine non animală controlate la import	Capitolul	Cantitatea importată, tone
0701 – 0714	Legume, plante, rădăcini și tuberculi, alimentare	78360,3
0801 – 0814	Fructe comestibile; coji de citrice sau de pepeni	68525,8
0901 – 0910	Cafea, ceai, mate și mirodenii	3468,6
1001 – 1008	Cereale	94631,7
1101 – 1109	Produse ale industriei morăritului; malț, amidon și fecule; inulină; gluten de grâu	68697,5
1201 – 1208, 1210, 1212	Semințe și fructe oleaginoase; semințe și fructe diverse; plante industriale sau medicinale	115952,1
1301 – 1302	Gume, rășini și alte seve și extracte vegetale	125,5
1507 – 1518	Grăsimi și uleiuri de origine vegetală; produse ale disocierii acestora; grăsimi alimentare prelucrate	31469,2
1701 – 1704	Zaharuri și produse zaharoase	20305
1801 – 1806	Cacao și preparate din cacao	11274,1
1901 – 1905	Preparate pe bază de cereale, de	20330,4

	făină, de amidon, de fecule; produse de patiserie	
2001 – 2009	Preparate din legume, din fructe sau din alte părți de plante	19847,8
2101 – 2106	Preparate alimentare diverse	24700
2201 – 2209	Băuturi, lichide alcoolice și oțet	142195,6
2302 – 2308	Reziduuri și deșeuri ale industriei alimentare	46400,4
2501	Sare (inclusiv sare de masă și sare denaturată) și clorură de sodiu pură, chiar sub formă de soluție apoasă sau cu adaos de agenți antiaglomeranți ori agenți care asigură o bună fluiditate; apă de mare	25535,9

Tabelul 58

Realizarea programelor naționale de monitorizare

N/o	Denumirea programului național	Nr. de probe/ măsuri planificate 2022	Nr. de probe/ măsuri realizate 2022	Nr. de probe neconforme 2022
1.	Programul Național de monitorizare a reziduurilor de pesticide și a conținutului de nitrați în produsele alimentare de origine vegetală (Ordin nr.6 din 12.01 .2022)	261	173	21
2.	Programul de monitorizare și supraveghere în domeniul sănătății plantelor (Ordin nr. 8 din 12.01.2022)	670	538	0
3.	Programul de monitorizare și supraveghere în domeniul siguranței produselor de origine animală din import(Ordin nr. 9 din 12.01.2022)	1034	754	59
4.	Programul de monitorizare și supraveghere a furajelor importate (Ordin nr. 7 din 12.01.2022)	100	78	1
5.	Programul de monitorizare și supraveghere în domeniul siguranței și calității produselor alimentare de origine nonanimală din import (Ordin nr. 105 din 25.03.2022)	151	111	4

6.	Ordine controale întărite anul 2022	-	449	98
----	-------------------------------------	---	-----	----

Analiza datelor prezentate în tabel

- ❖ Programul Național de monitorizare a reziduurilor de pesticide și a conținutului de nitrați în produsele alimentare de origine vegetală pentru anul 2022 a fost realizat în proporție de 66,28%.
- ❖ Programul de monitorizare și supraveghere în domeniul sănătății plantelor pentru anul 2022 a fost realizat 80,29%.
- ❖ Programul de monitorizare și supraveghere în domeniul siguranței produselor de origine animală din import pentru anul 2022 a fost realizat 73 %.
- ❖ Programul de monitorizare și supraveghere a furajelor importate a fost realizat 78%.
- ❖ Programul de monitorizare și supraveghere în domeniul siguranței și calității produselor alimentare de origine non animală din import a fost realizat 74%.

Motivul nerealizării a 100% a programelor este:

- Suprapunerea multor indicatori din programele de monitorizare cu indicatorii controalelor întărite.

-

Natura neconformităților:

Reziduuri de nitrați – cartofi, varză, castraveți, dovlecei, pepeni galbeni.

Reziduuri de pesticide – struguri, rodie, căpsuni, lamâi, caise(sulfiti).

Carne, carne de pasăre dezosată mecanic - a fost depistată Salmonella;

Pentru fiecare neconformitate identificată, au fost elaborate ordine privind intensificarea controlului asupra loturilor parvenite de la același producător.

Tabelul 59

Acțiuni pentru asigurarea conformității operatorilor

N/o	Acțiuni/Măsurile întreprinse	Nr. în 2022
1.	Nr. de loturi neconforme	186
2.	Nr. de loturi returnate	16

Din totalul loturilor neconforme, 16 au fost returnate în țara de origine.

Tabelul 60

INFORMAȚIE PRIVIND RETURUL MĂRFURILOR ÎN ANUL 2022

Țara care a efectuat returul	Denumirea mărfii	Țara de origine	Cantitatea
Moldova	Unt	Ucraina	11 tone
Moldova	Mandarine	Grecia	20 tone
Moldova	Pește congelat	Spania	25 tone
Moldova	Pește congelat	Spania	26tone
Moldova	Pește congelat	Lituania	26tone
Moldova	Produse de brutărie	Ucraina	8,2 tone
Moldova	Roșii	Turcia	17 tone
Moldova	Carne porc	Polonia	20,8 tone

Moldova	Nuci in coajă	Turcia	19,7 tone
Moldova	Pește congelat	Lituania	20,073tone
Moldova	Cafea	Romania	70 kg
Moldova	Produse alimentare diverse	Ucraina	33 kg
Moldova	Pește congelat	Lituania	20 tone
Moldova	Carne bovina Carne porc	Romania	80 kg 20 kg
Moldova	Fruite uscate	Ucraina	6,9 tone
Moldova	Pește uscat	Ucraina	6,9 tone

Tipurile de acțiuni:

Pentru îmbunătățirea performanțelor structurilor de control:

Au fost instruiți colaboratorii posturilor de inspecție la frontieră la următoarele subiecte :

- metodologia prelevării probelor și determinarea organismelor dăunătoare după simptome;
- metodologia prelevării probelor pentru produsele de origine animală;
- utilizarea Sistemului Informațional LIMS (sistem de management al laboratoarelor), pentru inspectorii noi angajați;
- inspecția la frontieră bazată pe risc;
- utilizarea Sistemului Informațional TRACES NT.

CAPITOLUL 3

Concluzii privind performanța Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor și acțiuni pentru sporirea eficienței controalelor

3.1 Declarația privind performanța generală

Anul 2022 s-a remarcat printr-un progres în atingerea acțiunilor prioritare stabilite în Planul Național Multianual de Control pentru anii 2018-2022 prin sporirea nivelului de profesionalism al inspectorilor implicați în controlul oficial.

Au fost instruiți 700 specialiști, inclusiv 620 inspectori din subdiviziunile teritoriale pentru siguranța alimentelor.

Implementarea și dezvoltarea *Sistemul integrat de management al informațiilor privind siguranța alimentară (IFSIMS)* (recomandarea Curții de Conturi HKK nr. 63 din 14.12.2020) Acțiune în progres prin implementarea sistemului informațional integrat „e-ANSA”.

Sistemul informațional integrat „e-ANSA”

În rezultatul semnării acordului de cooperare semnat între Guvernul Republicii Moldova și Corporația Financiară Internațională, semnat la data 25.02.2021, Agenția a beneficiat de dezvoltarea și modernizarea sistemelor IT din domeniul siguranței alimentelor.

Pe parcursul anului 2022 a fost elaborat și dezvoltat **Sistemul Informațional Integrat „e-ANSA”** (în continuare SII „e-ANSA”) care are ca scop digitalizarea activității Agenției în vederea informatizării proceselor de trasabilitate a produselor alimentare de origine animală și nonanimală,

evidență a operatorilor din lanțul alimentară și exploatațiilor acestora, gestiune a măsurilor sanitare-veterinare, evidență a investigațiilor de laborator, înregistrare și diseminare a alertelor, evidență a performanței animalelor și culturilor vegetale, gestiune a documentelor eliberate de Agenție și furnizarea serviciilor electronice pentru cetățeni și mediul de afaceri.

SII „e-ANSA” este constituit din 19 subsisteme informaționale. În cadrul proiectului au fost dezvoltate 5 subsisteme:

- subsistemul informațional „Portalul public ANSA”;
- subsistemul informațional „Registrul de stat al animalelor”;
- subsistemul informațional „Managementul măsurilor sanitare veterinare”;
- subsistemul informațional „Managementul laboratoarelor”;
- aplicația mobilă;

Implementarea sistemului informațional sus-menționat, Agenția :

- va spori transparența activității și asigurarea accesului la date și servicii electronice pentru toți subiecții implicați în procesele de business relevante ale SII „e-ANSA”;
- va asigura schimbul reciproc de date cu alte resurse informaționale de stat prin intermediul platformei de interoperabilitate MConnect;
- va beneficia de date despre operatorii din lanțul alimentară și exploatațiile utilizate de aceștia, animale și evenimentele aferente acestora (mișcările dintr-o exploatație în alta, schimbarea proprietarilor, vaccinările și prelevarea probelor pentru analize de laborator etc.), depozitele specializate pentru fertilizanți și produse de uz fitosanitar înregistrate oficial;
- va furniza către cetățeni și mediul de afaceri a extraselor depersonalizate din registrele gestionate de Agenție și a rapoartelor/statisticilor cu caracter public aferente activității acestora;
- va asigura schimbul reciproc de date cu alte resurse informaționale de stat prin intermediul platformei de interoperabilitate (MConnect);
- va reduce costurile operaționale ș. a.

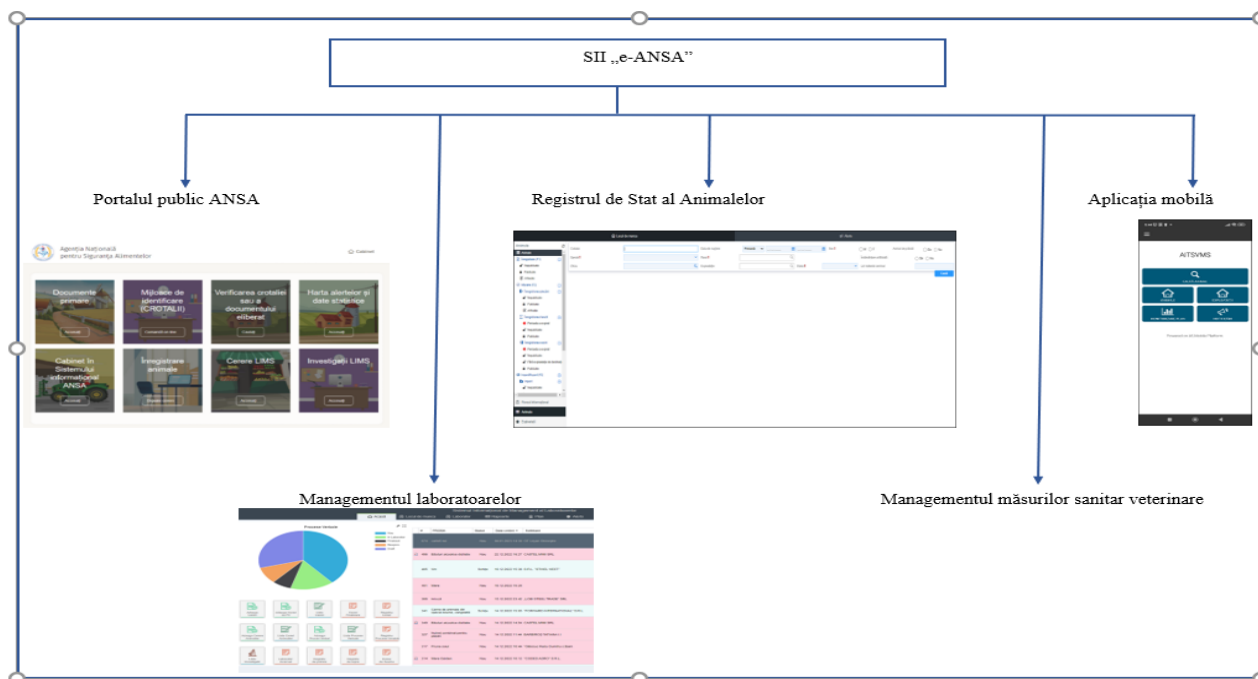

Figura 23

Prezentarea subsistemelor implementate de Agenție, parte componentă a SII e-ANSA.

Pe parcursul anului 2022, de Agenție a organizat instruirea internă a utilizatorilor (inspectori și conducători ai subdiviziunilor teritoriale pentru siguranța alimentelor) Sistemului informațional automatizat de gestionare și eliberare a actelor permise (SIA GEAP) în scopul aplicării active a acestuia la procedura de eliberare a actelor permise.

În rezultatul modificărilor aplicate la Legea nr.221/2007, Agenția a inițiat elaborarea proiectului de hotărâre de Guvern pentru reorganizarea Agenției Naționale pentru Siguranța alimentelor, în contextul retragerii personalității juridice și reorganizarea sistemului de laboratoare naționale de referință.

În anul 2022, Agenția a continuat activitățile în direcția implementării angajamentelor de integrare europeană, din cele mai importante fiind:

- menținerea eficientă a dialogului cu structurile specializate ale Comisiei Europene întru realizarea măsurilor necesare pentru extinderea listei de produse autohtone de origine animală exportate din Republica Moldova în Uniunea Europeană (lapte și produse lactate, carne și ouă de pasăre de pasăre și produse din carnea de pasăre);

- susținerea misiunii de audit a DG SANTE, petrecute în regim fizic, în perioada 20-24 iunie 2022, în scopul evaluării sistemului de control în vigoare al Republicii Moldova care reglementează producția de carne de pasăre și produse derivate și ouă (aspecte de sănătate animală și regionalizare);

- participarea în cadrul a cel puțin 3 consultări tehnice, în format on-line, cu structurile specializate a Comisiei Europene (DG SANTE) referitoare la cererea Republicii Moldova pentru listarea pentru carnea de pasăre și produsele derivate, cu referire la exportul în Uniunea Europeană a produselor lactate ș.a. (10 mai, 16 august 2022);

- coordonarea procesului de promovare a dosarelor tehnice ale Republicii Moldova depuse pentru autorizarea importului în Uniunea Europeană a materialului de plantare pentru anumite categorii de plante (exportul în Uniunea Europeană a materialului săditor Juglans regia L. (nuc) din Republica Moldova a fost autorizat începând cu octombrie 2022, iar pentru Malus domestica din august 2022).

Pe data de 4 martie 2022, Republica Moldova a depus oficial cererea de aderare la Uniunea Europeană. Pentru a putea redacta un astfel de aviz, la 11 și la 19 aprilie 2022, Comisia Europeană a transmis autorităților de la Chișinău două părți ale chestionarului cu privire la cererea de aderare la Uniunea Europeană a Republicii Moldova. Răspunsurile la întrebările din acest chestionar au reprezentat starea situației de moment din Republica Moldova, arătând nivelul de pregătire pentru aderarea la Uniunea Europeană. Prima parte a chestionarului completat a fost transmisă Comisiei Europene pe 22 aprilie 2022, iar a doua parte – pe 12 mai 2022. Agenția a participat activ la completarea chestionarului în partea ce ține de domeniul siguranței alimentelor și rețelei de laboratoare naționale de referință.

3.2 Rezultatele auditului intern

În cadrul Agenției a fost creată o unitate responsabilă pentru activitatea de audit intern, care activează în temeiul Legii nr. 229/2010 privind controlul financiar public intern, Hotărârea Guvernului nr. 600/2018 cu privire la organizarea și funcționarea Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor, Hotărârea Guvernului nr. 557/2019 cu privire la aprobarea Codului etic al auditorului intern și a Cartei de audit intern, Standardele Naționale de Audit Intern, precum și cadrul legislativ și normativ relevant.

În conformitate cu Legea nr. 229 din 23.09.2010 privind controlul financiar public intern, noțiunea de *audit intern* presupune „*activitate independentă și obiectivă de asigurare și consiliere, destinată să adauge valoare și să îmbunătățească activitatea unei entități publice. Auditul intern ajută entitatea publică în îndeplinirea obiectivelor sale printr-o abordare sistematică și metodică, evaluând și îmbunătățind eficacitatea proceselor de management al riscului, control și guvernanta*”.

În vederea realizării misiunii, în obiectul activității sunt incluse toate sistemele, procesele și activitățile Agenției, evaluând eficiența și eficacitatea sistemului de control intern managerial și

sistemul de control oficial, precum și dacă acestea sunt adecvate și funcționează într-un mod care asigură:

- 1) economicitatea, eficacitatea și eficiența operațiunilor;
- 2) conformitatea cu cadrul normativ și cu reglementările interne;
- 3) siguranța și optimizarea activelor și a pasivelor;
- 4) fiabilitatea și integritatea informației financiare și operaționale;
- 5) garantarea siguranței alimentelor, supravegherii sanitar-veterinare și fitosanitare;

Un element cheie în asigurarea acoperirii adecvate a domeniilor auditabile este utilizarea eficientă a resurselor. Alocarea resurselor este în mare parte dependentă de:

- natura și dimensiunea universului de audit;
- numărul disponibil de auditori interni;
- nivelul de pregătire și de competență a personalului.

3.2.1 Declarația cu privire la Misiune, Viziune, Valori a subdiviziunii audit intern

Misiunea în oferirea asigurării și consilierii obiective și de încredere părților interesate destinate să ajute entitatea să atingă obiectivele, utilizând o abordare disciplinată și sistemică pentru evaluarea și îmbunătățirea proceselor de guvernare, control și management al riscurilor.

Viziunea Agenția își dorește ca subdiviziunea de audit intern să se focalizeze pe o activitate de înaltă performanță, care răspunde așteptărilor părților interesate, recunoscută ca un partener și consilier de încredere în realizarea obiectivelor Agenției.

Valorile de bază ale unității de audit intern din cadrul Agenției

Valorile fundamentale, care stau la baza îndeplinirii misiunii și viziunii sunt:

Imparțialitatea –tratează toți beneficiarii și părțile, interesate în mod egal, fără părtinire.

Profesionalism –pune un accent deosebit pe competență, iar auditorii manifestă conștiinciozitate profesională atât la locul de muncă, cât și în raport cu alte părți interesate. Dezvoltarea profesională continuă este o parte fundamentală a strategiei noastre de dezvoltarea a personalului.

Calitate – excelența și calitatea accentul de bază. Măsura calității este satisfacția beneficiarilor.

Angajament și orientare spre beneficiari - tinde să atragă atenția sau interesul favorabil din partea părților interesate.

Respect - personalul este marcat și manifestă atitudine respectuoasă și condescendentă.

Colaborare - cooperare cu alte părți interesate, într-un efort intelectual comun.

Relevanță - capacitatea de a furniza informații, prin rapoartele sale de audit și cele anuale eficiente.

Integritate, Obiectivitate, Confidențialitate, Competență - acestea reprezintă principiile fundamentale, indispensabile activității.

3.2.2 Realizarea Planului anual al activității de audit intern

Conform Planului anual de activitate pe parcursul anului 2022 au fost planificate 5 misiuni de audit. Ulterior, în conformitate cu Planul de acțiuni al Guvernului pentru perioada anilor 2021-2022, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 235/2021 (cap. XIII Finanțe publice) la inițiativa Ministerului finanțelor, prin ordinul Agenției nr. 305 din 19.09.2022, a fost modificat planul anual de activitate al subdiviziunii de audit intern, prin completarea cu pct. 51 prin care s-a adăugat misiunea „Sunt stabilite și aplicate măsurile obligatorii de asigurare și consolidare a integrității instituționale în cadrul Agenției pe perioada anilor 2021-2022”.

Ținând cont de Planul anual de activitate și de indicațiile Directorului general, pe parcursul anului 2022, au fost efectuate 3 misiuni de audit intern planificate, 1 misiune de audit ad-hoc și 6 misiuni de consiliere, conform tabelului 59 redat mai jos.

Misiunile de audit și de consiliere realizate pe parcursul anului 2022

Nr.	Misiunile de audit și de consiliere realizate pe parcursul anului 2022
1.	1A/2022 Misiunea privind evaluarea activității Postului de inspecție la frontieră Leușeni Albița.
2.	2 A/2022 Misiunea privind evaluarea procesului de gestionare a corespondenței de intrare/ieșire din cadrul ANSA, precum și respectarea termenelor de executare a acestora.
3.	3A/2022 Misiunea privind respectarea procedurilor de import și certificare a lotului de carne și vită de limbă de bovină importate din Brazilia.
4.	4 A/2022 Misiunea privind evaluarea activității subdiviziunii teritoriale pentru siguranța alimentelor Chișinău
5.	5 A/2022 Misiunea privind planificarea și executarea programului de monitorizare a importului semințelor de soia.
6.	6P/2022 Misiunea privind evaluarea modului și legalității planificării controalelor de stat, a controalelor oficiale în baza analizei criteriilor de risc.
7.	7A/2022 Misiunea privind evaluarea procedurii de înregistrare oficială a depozitelor specializate pentru fertilizanți și produse de uz fitosanitar.
8.	8P/2022 Misiunea privind evaluarea corectitudinii și eficiența administrării patrimoniului public în gestiunea ANSA, pe perioada anilor 2019-2021.
9.	9 A/2022 Misiunea privind evaluarea selectivă a procedurii de raportare de către Laboratorul Diagnostic de Sănătate Animală din cadrul I.P. „Centrul Republican de Diagnostic Veterinar” a rezultatelor încercărilor de laborator prin sistemul LIMS a probelor prelevate conform ordinului ANSA nr. 9 din 12.01.2022 „Cu privire la executarea Programului de monitorizare și supraveghere în domeniul siguranței alimentelor de origine animală din import pentru anul 2022”.
10.	10P/2022 Misiunea „Sunt stabilite și aplicate măsurile obligatorii de asigurare și consolidare a integrității instituționale în cadrul ANSA”.

Misiunile efectuate pe parcursul perioadei raportate au identificat mai multe neconformități și abateri de la cadrul legal de reglementare. Au fost emise și puse în aplicare norme interne care nu sunt conforme cu cadrul legal în vigoare, și în lipsa unui control eficient au condiționat mai multe riscuri la capitolul credibilitate și conformitate a activităților desfășurate de către inspectorii din cadrul Agenției, afectând în unele cazuri imaginea acesteia, inclusiv:

- ***Misiunea de audit planificată nr.6 P /2022 din 27.07.2022 privind evaluarea modului și legalității planificării controalelor de stat, a controalelor oficiale în baza analizei criteriilor de risc pentru anul 2021.***
- Auditul efectuat a stabilit mai multe neconformități care au influențat procesul de planificare a controalelor de stat, argumentarea acestora și analiza riscului, precum și a identificat problemele cu care se confruntă inspectorii la includerea documentației aferente controalelor executate în SIA RSC.
- Elaborarea eronată a planului controalelor pentru anul 2021.
- Necesitatea uniformizării procedurii de control pentru eliberarea actelor permissive pentru toate subdiviziunile teritoriale .
- Necesitatea elaborării listelor de verificare pentru anumite obiecte pentru care nu exista liste de verificare.
- Admiterea cazurilor de completare a listelor de verificare pentru alte obiecte decât cele verificate.
- Lipsa supravegherii persoanelor cu funcții de conducere responsabile pe domenii (atât din cadrul subdiviziunilor teritoriale cât și din cadrul direcțiilor de profil) privind executarea planului controalelor pentru anul 2021.

➤ ***Misiunea de audit planificată 8P/2022 privind evaluarea corectitudinii și eficiența administrării patrimoniului public în gestiunea Agenției, pe perioada anilor 2019-2021.***

- Verificările efectuate au identificat mai multe erori și neconformități în procedurile de înregistrare și de evidență a bunurilor imobiliare, condiționate de neasigurarea unui management bazat pe respectarea și cunoașterea bazei normative legale de reglementare.
- Deficiențe la reevaluarea la valoarea justă de piață a tuturor obiectelor imobiliare și terenurilor înregistrate în evidența contabilă și Darea de seamă privind bunurile imobile proprietate publică a statului aflate în gestiune Agenției.
- Lipsa controlului, inventarierea efectuată neregulamentar, în multe cazuri fără deplasare la locurile de amplasare a obiectelor (imobilelor) sau limitat cu transcrierea unor date din listele de inventariere din perioadele anterioare.
- Înregistrarea incompletă la organul cadastral a bunurilor imobile, precum și gestionarea acestora.

➤ ***Misiunea de audit planificată 10P/2022 „Sunt stabilite și aplicate măsurile obligatorii de asigurare și consolidare a integrității instituționale în cadrul Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor?”***

În cadrul misiunii de evaluare a integrității instituționale în cadrul Agenției au fost identificate mai multe neconformități, inclusiv:

- Nerespectarea cadrului legal de reglementare a domeniului;
- Promovarea unor angajați în funcții superioare (de conducere) prin crearea condițiilor pentru accedea în funcție prin modificarea unor cerințe obligatorii pentru funcția respectivă (modificarea unor cerințe speciale din fișa postului).
- Nedecararea cadourilor inadmisibile, constatate și documentate de către organele de resort cu aplicare măsurile de rigoare privind obligativitatea declarării acestora.
- Nedecararea cazurilor de influențe necorespunzătoare.
- Controlul insuficient din partea persoanelor responsabile asupra modului de respectare de către angajați a cerințelor privind denunțarea influențelor necorespunzătoare, fapt ce condiționează admiterea de neconformități și acțiuni ilegale la acest capitol.
- Neasigurarea monitorizării continue a posibilităților situații de risc la capitolul aferent neadmiterii, denunțării manifestărilor de corupție și protecție a avertizorilor de integritate.
- Responsabilitatea redusă a unor angajați din cadrul entității, care condiționează situații de risc la capitolul admiterea de neconformități sau abateri în cadrul desfășurării atribuțiilor funcționale.

➤ ***Misiunea de consiliere nr.1A/2022 din 14.02.2022 privind evaluarea activității Postului de inspecție la frontieră Leușeni Albița.***

În cadrul acestei misiuni au fost constatate mai multe abateri și neconformități:

- Utilizarea necorespunzătoare a destinației bunurilor materiale, neasigurarea integrității. Exploatarea neregulamentară a transportului de serviciu din dotare, utilizarea neconformă a cardului valoric în cadrul achitărilor produselor petroliere.
- Decontul neîntemeiat a carburanților și prezentarea foilor de parcurs a transportului de serviciu cu date denaturate.
- Neasigurarea încasărilor costurilor la prestarea serviciilor.
- Managementul documentelor defectuos (înregistrarea, îndosarierea, păstrarea și arhivarea documentelor de intrare incompletă).
- Permitea trecerii frontierei în lipsa notificărilor prealabile.
- Înregistrarea eronată a datelor în Registrul intern de evidență a importurilor de medicamente de uz veterinar.

➤ ***Misiunea ad-hoc nr.2 A din 08.04.2022 privind evaluarea procesului de gestionare a corespondenței de intrare/ieșire din cadrul Agenției Naționale pentru siguranța Alimentelor, precum și respectarea termenelor de executare a acestora.***

- Verificările efectuate în cadrul auditului au stabilit ținerea evidenței neconforme a corespondenței în cadrul Agenției, precum și asigurarea defectuoasă a disciplinei executorii asupra procesului de administrare a circulației documentelor, la intrare, și la ieșire.
- Lipsa eficienței controlului intern, de monitorizare și de ținere a lucrărilor de secretariat în cadrul Agenției.
- Lipsa Procedurilor de sistem privind ținerea lucrărilor de secretariat atât pentru aparatul central, cât și pentru toate subdiviziunile teritoriale.
- Controlul și evidența ineficientă a executării în termen a corespondenței (documentelor, scrisorilor, petițiilor recepționate și expediate).
- Lipsa nomenclatorului Dosarelor, precum și a indicilor subdiviziunilor structurale ale Agenției.
- Lipsa unui format unic pentru Registre de evidență a corespondenței de intrare/ieșire de model unic, cu aceleași compartimente destinate completării, pentru subdiviziunile structurale ale aparatului central.

➤ ***Misiunea de consiliere nr.3A/2022 din 08.04.2022 nr. 3A/2022 din 08.04.2022 privind evaluarea modului de respectare a procedurilor de import și certificare a lotului de carne și limbă de bovină, importate din Brazilia.***

- Comunicare și informare neadecvată a inspectorilor din cadrul posturilor de la frontieră, cât și a agenților economici importatori prin ne plasarea pe pagina oficială a Agenției a Ordinului ANSA nr. 36 din 25.01.2019 Cu privire la aprobarea unor unități pentru import din Republica Federativă Brazilia, prin care s-a autorizat importul din Brazilia a cărnii de porcină și a cărnii de pasăre. Neasigurarea aprobării și publicării Modelelor de certificate sanitar-veterinare pentru importul de carne de porcină și a cărnii de pasăre din Brazilia.

➤ ***Misiunea de consiliere nr.4 A/2022 din 07.06.2022 privind evaluarea activității subdiviziunii teritoriale pentru siguranța alimentelor Chișinău.***

- Management ineficient la nivel teritorial în special pe domeniile fitosanitar, sanitar-veterinar și siguranța alimentelor.
- Neasigurarea integrității bunurilor patrimoniale gestionate de către subdiviziune, decontare neîntemeiată a produselor petroliere în baza foilor de parcurs, în lipsa confirmării beneficiarilor reali.
- Au fost admise cazuri de eliberare a certificatului sanitar-veterinar F2 la produse aflate sub supraveghere vamală.
- Eliberarea unor acte permissive nereglementate de Legea 160/2011 precum și utilizarea modelelor neaprobată de cerere.
- Eliberarea certificatelor fitosanitare pentru export la mărfurile supuse carantinei, persoanelor cu activități înregistrate și administrate teritorial de alte subdiviziuni de control fitosanitar din cadrul Agenției.
- Asigurarea cu tehnică insuficientă de calcul necesară. Instruiri insuficiente pentru utilizarea sistemelor informaționale LIMS, RSC, MMSV.
- Control ineficient în cazul controalelor cu conflict de interese.

➤ ***Misiunea de consiliere nr.5A/2022 din 13.06.2022 privind evaluarea planificării și executării programului de monitorizare a importului semințelor de soia.***

- Controlul insuficient, prezentarea informațiilor neveridice aferente importului de semințe de soia cu destinația pentru însămânțare, precum și prezentarea datelor eronate la capitoul executarea Programului de monitorizare și supraveghere în domeniul sănătății plantelor și semințelor la import, pentru anul 2022.

- Implementarea ineficientă a Programului de monitorizare și supraveghere în domeniul sănătății plantelor și semințelor la import, pentru anul 2021, 2022.
- **Misiunea de consiliere nr.7A/2022 din 26.07.2022 privind evaluarea procedurii de înregistrare oficială a depozitelor specializate pentru fertilizanți și produse de uz fitosanitar în cadrul Direcției controlul produselor de uz fitosanitar și fertilizanți.**
- Neactualizarea procedurilor de sistem existente, necesitatea elaborării procedurilor noi.
 - Neactualizarea informației pe pagina web oficială a Agenției pe domeniul PUFF, la capitolul *Acte permise și Formulare emise*.
 - Neactualizarea informațiilor privind formularele de „Cerere”.
 - Aplicarea incompletă a Procedurilor de sistem pe domeniul PUFF.

Urmare a misiunilor efectuate, au fost întocmite rapoarte de audit cu constatările neconformităților și abaterilor stabilite, cauzele, impactul și consecințele acestora. Având drept scop remedierea și eficientizarea proceselor auditate, în baza constatărilor reflectate în rapoartele de audit și în Notele rapoarte, subdiviziunilor corespunzătoare le-au fost înaintate recomandări cu solicitarea de a elabora și prezentat planurile de acțiuni întru executarea acestora.

III. Monitorizarea implementării recomandărilor de audit

Monitorizarea implementării recomandărilor de audit reprezintă etapa finală în cadrul misiunilor de audit public intern, care se finalizează cu întocmirea de către subdiviziunile auditate a Planurilor de acțiuni în vederea remedierii neconformităților constatate în cadrul verificărilor.

Urmărire a implementării recomandărilor de audit pe parcursul anului 2022 au fost:

- solicitate de la unitățile auditate informațiile privind acțiunile realizate în vederea implementării recomandărilor înaintate, precum și a soluționării deficiențelor identificate în timpul misiunii de audit intern;
- examinarea documentelor justificative prezentate de către unitățile auditate în vederea confirmării faptului implementării recomandărilor auditului intern;
- verificarea ulterioară a nivelului de implementare a recomandărilor, a fost efectuată prin solicitarea de la unitățile auditate a formularului pentru urmărirea recomandărilor de audit.

În total, în rezultatul misiunilor de audit (planificate, de consiliere și ad-hoc) au fost efectuate evaluări a sistemului de control oficial din cadrul Agenției, controlul intern managerial, respectarea cadrului legal, integritatea și gestionarea bunurilor patrimoniale, în anul 2022 au fost formulate și oferite - **71 recomandări**.

Numărul de recomandări înaintate, implementate, parțial implementate și neimplementate pe parcursul anului 2022 sunt prezentate în diagrama de mai jos.

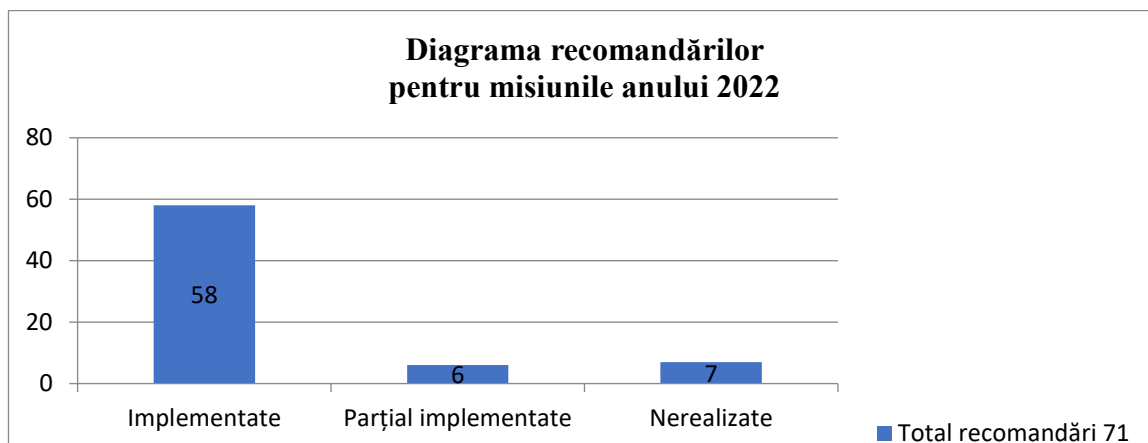

Figura 24 Diagrama recomandărilor pentru misiunile desfășurate în anul 2022

Comparativ:

- În anul 2021, au fost efectuate în total 12 misiuni, inclusiv 4 misiuni de audit intern planificate și 8 misiuni ad-hoc și de consiliere. În anul 2022, au fost realizate 10 misiuni de audit planificate, ad-hoc și de consiliere.
- Urmare a constatărilor din rapoartele și notele întocmite în perioada anului 2022, au fost înaintate 71 de recomandări, dintre care la finele perioadei de raportare au fost implementate 58 recomandări, parțial implementate 6 recomandări și 7 recomandări neimplementate. Astfel, dacă în anul 2021 au fost înaintate 52 recomandări, în anul 2022 au fost înaintate 71, sau cu 19 recomandări mai mult, creșterea a constituit 36 %.
- Creșterea a fost înregistrată și la capitolul recomandări implementate. Astfel, în perioada anului 2022, au fost implementate 58 de recomandări comparativ cu 28 de recomandări implementate în perioada de gestiune anterioară, sau creșterea a constituit 2,07 ori.

IV. Evaluări externe

- Potrivit raportului privind rezultatele evaluării integrității instituționale efectuate la Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor, de către Direcția Generală Prevenirea Corupției și Direcția Evaluare Instituțională din cadrul Centrul Național Anticorupție al Republicii Moldova (CNA) au fost menționate și apreciate rezultatele și calitatea misiunilor de audit intern efectuate de subdiviziunea responsabilă de auditul intern în cadrul Agenției, a rapoartelor elaborate și a recomandărilor înaintate în vederea redresării situației, inclusiv de modificare a cadrului normativ național și a reglementărilor interne.
- Evaluatorii au menționat și apreciat sesizările înaintate de Agenție în adresa CNA privitor la abaterile constatate urmare a misiunilor de audit desfășurate.
- Misiune de audit a serviciilor Comisiei Europene, DG SANTE, desfășurate în regim fizic, în perioada 20-24 iunie 2022, în scopul evaluării sistemului de control în vigoare al Republicii Moldova care reglementează producția de carne de pasăre și produse derivate și ouă (aspecte de sănătate animală și regionalizare);

V. Concluzie

- Recomandările de audit înaintate au determinat structurile auditate să-și perfecționeze activitățile și să-și îmbunătățească sistemul de control intern managerial, astfel încât de la un audit la altul să fie remarcate progrese, atât la nivel de preocupare, cât și la nivel de acțiuni concrete.
- Managerii operaționali au responsabilitatea finală pentru stabilirea unor controale interne eficiente în scopul gestionării riscurilor întru atingerea obiectivelor stabilite și trebuie să conștientizeze necesitatea abordării prompte și sistemice a problemelor elucidate de auditul intern în cadrul angajamentelor de audit.

3.3. Sistemul de management al calității conform standardului ISO 17020

Acquis-ul comunitar în domeniul controlului intern/managerial recomandă pentru implementare cerințele, care se conțin în standardele cu privire la sistemele de management ISO 9001 și ISO 17020 acceptate pe plan internațional.

Implementarea în cadrul Agenției a Sistemului de Management al Calității (SMC) conform cerințelor Standardului SM SR EN ISO/CEI 17020:2013 „*Evaluarea conformității. Criterii generale pentru funcționarea diferitelor organisme care efectuează inspecții*” va contribui la transparența activității de inspecție și garantarea siguranței alimentelor, precum și recunoașterea internațională și credibilitatea prin acreditare europeană pe domeniile sale de activitate.

Pentru atingerea obiectivului menționat, pe parcursul anului 2022 au fost examinate 9 proceduri și aprobate 6 proceduri după cum urmează:

1. Selectarea și angajarea personalului în funcții publice (PG-17/02);

2. Pregătirea și efectuarea controlului pe domeniile de competență ale Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor (PG-19/2);
3. Procedura de implementare și monitorizare a planului național de reziduuri la animale vii și produse de origine animală (PS/SA-PA-07/01);
4. Certificarea cărnii și ouălor de pasăre destinate exportului în Uniunea Europeană (PS/SA-PA-08/01);
5. Ocuparea și numirea în funcție în cadrul ANSA a personalului cu categoria postului: «ps» – post de specialitate și «pdtafap» - post de deservire tehnică ce asigură funcționarea autorităților publice (PS-RU-01/01);
6. Modul de reprezentare a Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor în instanțele judecătorești, în raport cu alte instituții de orice natură, persoane fizice sau juridice (IL/A-J-01/01).

Totodată, a fost actualizată Lista centralizatoare a documentației sistemului de management (145 proceduri, dintre care 19 - proceduri generale și 126 - proceduri specifice).

3.4 Comunicarea cu mass-media

Transparența activității Agenției este asigurată prin comunicarea cu mass-media, prin diferite forme de comunicare: pagina web, materiale publicate, participarea reprezentanților Agenției la emisiuni radio și TV, conferințe de presă etc. Pentru anul 2022, pe pagina web oficială a Agenției au fost publicate 234 comunicat de presă, pe pagina de facebook 225 de comunicate.

<https://ansa.gov.md/ro/serviciul-de-presa>

Pentru îmbunătățirea performanțelor operatorilor și consumatorilor, în anul 2022, pe pagina web oficială a Agenției au fost publicate 28 comunicate privind informarea consumatorului și publicului, inclusiv participarea la 31 de emisiuni televizate și radio sau interviuri.

De asemenea, prin materialele publicate s-a adus la cunoștința publicului despre activitatea Agenției, încălcările comise de diferite părți (agenți economici, consumatori, inspectorii) consecințele și pericolele la care se supun.

Materialele publicate au drept scop informarea populației în diverse domenii, cum ar fi:

- depistarea neconformităților în sectorul alimentară;
- acțiunile întreprinse în cazul neconformităților depistate;
- rezultatele examenelor de laborator în domeniul siguranței alimentelor;
- situația epizootică în țară și la nivel mondial;
- activitățile de control și eradicare a focarelor de boală;
- avertizări și măsuri de combatere a dăunătorilor sezonieri;
- recomandări în adresa producătorilor;
- recomandări în adresa consumatorilor;
- actualizări/ modificări ale actelor normative

3.5 Cooperarea internațională

Cooperarea internațională în domeniile gestionate de Agenție, în anul 2022, a continuat să susțină obiectivul *atingerii unui nivel înalt al siguranței alimentelor și al intereselor consumatorilor privind siguranța alimentelor prin diversitatea aprovizionării cu produse alimentare și accesarea la piețe de desfacere externe, în special la cele din Uniunea Europeană* (Hotărârea Guvernului nr. 1150 din 20 decembrie 2017 „Cu privire la aprobarea Strategiei în domeniul siguranței alimentelor pentru anii 2018-2022”). Totodată, în colaborarea cu partenerii internaționali, Agenția s-a condus de angajamentele de integrare europeană prevăzute în Acordul de Asociere Republica Moldova și Uniunea Europeană și în Agenda de Asociere, în special, conform *cap. 4 Măsuri Sanitare și Fitosanitare* din Titlul V. Comerț și Aspecte legate de Comerț.

Un specific aparte al cooperării internaționale, în anul 2022, l-a constituit impactul operațiunilor militare desfășurate în Ucraina ce a determinat modificări în rutele comerciale regionale, precum și cele internaționale. Comerțul cu produse agroalimentare, ca și cu alte produse, a fost perturbat, Agenția fiind antrenată în negocieri cu țara vecină, Uniunea Europeană și organisme internaționale de specialitate, în scopul creării unor “coridoare verzi” în scopul

facilitării tranzitului atât pentru produsele ucrainene prin teritoriul Republicii Moldova, cât și pentru produsele moldovenești perisabile care tranzitau spațiul Uniunii Europene spre alte destinații.

I. PROIECTE DE ASISTENȚĂ EXTERNĂ.

În condițiile sus-expuse, partenerii principali cu care Agenția a dezvoltat relații de cooperare au fost: Uniunea Europeană, Grupul Băncii Mondiale, inclusiv Corporația Financiară Internațională (IFC), USAID, Organizația Națiunilor Unite pentru Agricultură și Alimentație (FAO), Guvernul Statelor Unite ale Americii, Guvernele Suediei, Cehiei, Olandei ș.a.

Următoarele proiecte și programe de asistență externă au fost implementate, în anul 2022, cu suportul partenerilor de dezvoltare:

1. Proiectul TWINNING: „Sprijin continuu pentru agricultură, dezvoltare rurală și siguranța alimentelor în Republica Moldova”.

Proiectul TWINNING a susținut consolidarea capacităților instituționale a 3 instituții publice naționale (Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor și Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură), având drept scop general programarea și implementarea politicilor în domeniul agriculturii, dezvoltării rurale și siguranței alimentelor și a standardelor de siguranță și calitate a produselor alimentare.

Perioada de implementare: 24 de luni, de la 1 septembrie 2020 până la 1 august 2022, extins până în decembrie 2022

Buget total: 2 000 000 EUR

Implementatori:

- Agrarmarkt Austria (AMA), Austria
- Serviciul de Stat Alimentar și Veterinar al Republicii Lituania
- Agenția pentru Restructurarea și Modernizarea Agriculturii, Polonia

Beneficiari:

- Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor
- Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură
- Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare

Activitățile desfășurate:

Pe parcursul anului 2022, în cadrul componentelor I și V ale proiectului destinate Agenției, au fost organizate 20 misiuni ale experților pe termen scurt, ce au permis desfășurarea următoarelor activități:

Componenta 1:

1. Elaborarea proiectului **Procedurii Operaționale Specifice pentru evaluarea eficacității controlului oficial** bazat pe controlul în domeniul produselor de origine animală și al sănătății animalelor;

2. Elaborarea **Procedurii operaționale specifice pentru evaluarea inspectorilor** (misiune online);

3. **Grăsimile vegetale utilizate în producerea alimentelor, inclusiv cerințele față de grăsimile trans-**, fiind evaluată legislația aferentă acestui domeniu și listele de verificare aplicate de Agenție în timpul controlului de stat. La fel, la 8 decembrie 2022, prin prisma instrumentului Uniunii Europene – TAIEX, a fost organizat un Atelier de lucru privind cerințele pentru grăsimile vegetale, inclusiv cerințele normative referitoare la grăsimile trans. La atelier au luat parte peste 100 de participanți din instituțiile publice (Parlamentul RM, reprezentanți ai Agenției de la nivel central și subdiviziunile ei structurale (STSA), MAIA, Ministerului Sănătății și ANSP), precum și agenți economici. Au fost prezentate cerințele legale ale Uniunii Europene referitor la grăsimile trans și limitele acestora în produse alimentare și au fost înaintate recomandări legate de reglementarea grăsimilor trans în Republica Moldova;

4. **Cerințele pentru apă potabilă utilizată de operatorii din domeniul alimentar în procesul de producere** (misiune online). În cadrul acestei misiuni, a fost evaluată procedura existentă de prelevare a apei potabile pentru investigații de laborator, au fost propuse recomandări

pentru îmbunătățirea procedurii aplicate de Agenție, în baza legislației comunitare noi. La fel, recomandările includ transpunerea legislației europene noi pentru actualizarea cerințelor legislației naționale.

5. **Instruire pentru operatorii din domeniul alimentar și crescători de păsări** privind cerințele legislației naționale și ale Uniunii Europene pentru exportul produselor avicole în Uniunea Europeană (misiune fizică). Experții pe termen scurt au împărtășit experiența privind provocările în aplicarea cerințelor pentru sănătatea și bunăstarea animalelor în Uniunea Europeană, cerințele de biosecuritate și siguranța alimentelor pentru accesul produselor avicole pe piața UE;

6. **Instruire pentru inspectorii Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor privind Auditul HACCP în unități de prelucrare a produselor de origine animală**, inclusiv abatoare (misiune online). A fost organizat un curs de formare de două zile pentru personalul Agenției, inclusiv STSA, privind Auditul HACCP în unități de prelucrare a produselor de origine animală (inclusiv abatoare);

7. Cursul de formare de două zile pentru personalul Agenției (inclusiv subdiviziunile teritoriale) privind **Procedura de certificare a produselor de origine animală (carne de pasăre și ouă) pentru exportul în UE** a fost susținut cu succes online;

8. Instruiri pentru personalul operatorilor economici din domeniul alimentar și Agenție privind **implementarea HACCP în abator** și alte activități.

Componenta 5.

- **Misiune privind îmbunătățirea cooperării interinstituționale dintre MAIA, AIPA, și Agenție**, având drept obiectiv îmbunătățirea cooperării interinstituționale dintre cele 3 instituții. Au fost elaborate proiectele de Acord de colaborare în scopul consolidării cooperării interinstituționale. A fost organizat un atelier de lucru pentru managementul de nivel înalt al MAIA, AIPA și al Agenției privind experiența lituaniană în cooperarea interinstituțională pentru îmbunătățirea coordonării activităților și partajarea datelor;

- **Instruire, în format fizic, privind cerințele legislației europene privind validarea și verificarea metodelor de screening și de confirmare pentru determinarea reziduurilor de medicamente de uz veterinar în produse de origine animală**. În urma acestei misiuni, pentru personalul I.P. CRDV, au fost organizate două cursuri de formare pentru validarea metodelor de laborator și asigurarea controlului calității în timpul analizelor de rutină. Această misiune vine în completarea unor recomandări în rezultatul auditului DG SANTE privind evaluarea domeniului monitorizării reziduurilor în produse de origine animală;

- Misiune pentru implementarea metodei multireziduale de screening prin LC-MS/MS în I.P. CRDV, în format fizic;

- O misiune, de două zile, în regim online, privind raportarea rezultate pentru determinarea reziduurilor de medicamente de către Laborator (Raport de analiză, Interpretare, Regula de decizie conform cerința UE).

Cu suportul proiectului Twinning au fost elaborate și editate, în 3 limbi (română, engleză, rusă), **2 broșuri privind cerințele pentru fermele de creștere a păsărilor și a unităților de procesare a produselor de origine animală pentru exportul în Uniunea Europeană**.

2. Acordul de grant „Sprijin pentru măsurile de protecție luate împotriva Pestei Porcine Africane (PPA) în Moldova”.

Scopul programului constă în eradicarea focarelor actuale de Peste Porcină Africană (PPA), obținerea unui statut epizootic favorabil, precum și combaterea posibilităților de introducere a virusului PPA în țară și asigurarea detectării timpurii a prezenței virusului dat în stocurile domestice de porci și mistreți.

Perioada de implementare: 1 ianuarie 2021 – 31 decembrie 2021

Buget eligibil: 41 850, 00 mii EUR

Donator: Uniunea Europeană

Implementator: Comisia Europeană

Acordul dat se referă la rambursarea costurilor eligibile pentru eșantionare, testare ELISA și PCR, campanii de informare și alte activități relevante combaterii unui statut epizootic favorabil pentru PPA și combaterea posibilităților de introducere a acestui virus în țară.

În anul 2022, programul de sprijin din partea Comisiei Europene a fost implementat pe întreg teritoriul Republicii Moldova, fiind aplicat porcilor din ferme și gospodării (supraveghere pasivă), porci cu caracteristici ale clinicii PPA, tuturor mistreții găsiți morți în pădure sau ca urmare a accidentelor rutiere (supraveghere pasivă), precum și mistreților vânați (supraveghere activă).

Pentru anul 2023, a fost agreat și semnat (la 12.12.2022) Amendamentul Nr. 1 la Acordul de Grant, în vederea supravegherii, menținerii controlului și eradicării focarelor de Pestă Porcină clasică sau a Pestei Porcine Africane pe teritoriul Republicii Moldova.

3. Contractul „Furnizarea de truse de diagnostic de laborator către Laboratorul Național de Referință al Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor”/Programul “Dezvoltarea zonelor rurale din Republica Moldova”

Obiectivul general al acestui proiect este de a ajuta personalul laboratorului în validarea metodelor și efectuarea competenței/testarea inelelor și livrarea kiturilor de diagnostic la laboratorul național de referință al Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor, în sprijinul implementării monitorizării și supravegherii anuale program pentru boli de animale

Perioada de implementare: 2018-2020, extins până în martie 2022

Bugetul total al proiectului: 196 496,13 EUR (valorificat de facto **165 906.13 Euro**)

Donator: Uniunea Europeană

Implementator: Comisia Europeană

Suportul dat sprijină capacitățile de monitorizare și supraveghere a bolilor la animale (Gripa Aviară, Boala Newcastle, Salmonella și Pestă Porcină Africană), în scopul consolidării controalelor oficiale asupra unităților agroalimentare.

Sub auspiciul Delegației Uniunii Europene în Republica Moldova, în perioada iunie 2018 - mai 2019, a fost organizată licitația pentru procurarea consumabilelor pentru I.P. CRDV. Începând cu luna iulie 2020, I.P. CRDV recepționează seturi de diagnostic pentru investigații de laborator pentru supravegherea mai multor boli la animale. Livrările constau din 2 loturi de produse: Lotul 1 care se refera la medii și kituri pentru bacteriologie în suma de 14705.13 EUR și Lotul 5 care se refera la seturi de diagnostic pentru determinarea Gripei Aviare, Bolii de Newcastle și Pestei Porcine Africane în suma de 181,791,00 EUR. Bugetul total al proiectului este de 196 496,13 EUR.

Din motiv că, costurile planificate inițial în 2018 nu mai erau actuale în anul 2021, Agenția a solicitat Delegației Uniunii Europene replanificarea bugetului și valorificarea surselor disponibile din proiect, prin extinderea spectrului de utilizare a seturilor pentru alte boli incluse în programul acțiunilor strategice pentru supravegherea sănătății animalelor.

Pe parcursul anului 2021, au fost coordonate acțiuni ce au permis ca bugetul pentru finanțare să poată acoperi alte tipuri de seturi de diagnostic decât cele planificate inițial. Astfel, după cum a fost evaluat inițial că 70 % din bugetul planificat pentru implementarea proiectului nu putea fi valorificat, după operarea modificărilor 85% din bugetul acestui proiect poate fi utilizat și va acoperi livrarea de seturi de diagnostic pentru supravegherea bolilor la animale prin utilizarea metodelor PCR pentru Febra Aftoasă, Pesta Porcină Clasică, Boala limbii albastre, Dermatoza nodulară.

În anul 2021, au fost planificate 3 livrări de seturi de diagnostic. Ultimele livrări a seturilor de diagnostic au fost planificate până la finele lunii februarie 2022. Din motivul conflictului armat din Ucraina, termenul de livrare a fost extins până la data de 11.05.2022.

Astfel, în anul 2022, au avut loc 2 livrări a seturilor de diagnostic din Lotul 1 și Lotul 5, în total, în cadrul proiectului fiind valorificată suma de **165 906.13 EUR**.

4. Acordul între ANSA a Republicii Moldova și ANSVSA a României privind acordarea de asistență financiară nerambursabilă pentru realizarea supravegherii, controlului și eradicării rabiei la vulpe în zona – tampon stabilită pe teritoriul Republicii Moldova.

Obiectivul general al programului dat constă în acordarea unei alocări financiare pentru achiziționarea și distribuția momelilor cu vaccin antirabic pentru imunizarea vulpilor, precum și pentru testele de laborator efectuate pentru diagnosticarea rabiei, monitorizarea ingestiei vaccinului, determinarea eficienței vaccinării antirabice și determinarea titrului viral. Aceste activități se încadrează în asistența Uniunii Europene pentru implementarea Programului de vaccinare anti-rabie, pentru o suprafață de 50 km la granița cu România pe teritoriul Republicii Moldova (pe o lungime de 12.700 km²).

Perioada de implementare: 2020-2021

Bugetul total: 670 mii EUR

Donator: Uniunea Europeană

Implementator: Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor a Republicii Moldova (ANSA) și Autoritatea Națională Sanitară Veterinară și pentru Siguranța Alimentelor din România (A.N.S.V.S.A)

Activitățile desfășurate:

Programul de vaccinare antirabică orală a vulpilor din mediul silvatic a fost implementat în zona tampon de 50 km pe interiorul Republicii Moldova, la granița cu România, în 25 raioane: Briceni, Ocnîța, Edineț, Dondușeni, Rîșcani, Drochia, Glodeni, Bălți, Fălești, Sîngerei, Ungheni, Telenești, Călărași, Strășeni, Hîncești, Ialoveni, Leova, Cimișlia, Cantemir, Basarabeasca, Cahul, UTA Găgăuzia, Taraclia, Chișinău, Nisporeni.

Agenția a desfășurat o campanie de vaccinare antirabică la vulpi prin distribuție aeriană a momelilor vaccinale (3 - 8 octombrie 2021) și activitățile conexe acestea pe o suprafață eligibilă de 13039 km² (așa numita zona „tampon” de 50 km în interiorul Republicii Moldova de la granița cu România). ANSVSA a virat rambursarea cheltuielilor către Republica Moldova pentru campaniile desfășurate în anul 2020.

Ca urmare a 2 ani de implementare a Programului, numărul cazurilor de rabie în această zonă tampon a scăzut cu 67%.

În anul de referință, Agenția a purtat discuții cu Partea Română și Comisia Europeană, fiind ulterior agreată de comun extinderea ariei de implementare a acestui program pe întreg teritoriul Republicii Moldova.

Astfel, în vederea achiziționării și distribuției vaccinului antirabic pentru anul 2022, au fost organizate licitații. La 23 iunie 2022, a demarat Campania I de vaccinare antirabică a vulpilor în Republica Moldova, aferentă anului 2022, fiind distribuite momeli vaccinale pe cale aeriană de către prestatorul de servicii contractat în acest sens. La 27 octombrie 2022, a demarat Campania II de vaccinare antirabică a vulpilor în Republica Moldova, aferentă anului 2022. Momelile vaccinale au fost distribuite pe cale aeriană, de către prestatorul de servicii contractat în acest sens. Distribuirea momelilor pe cale aeriană se desfășoară pe teritoriul întregii țări, din Aeroportul Internațional Mărculești.

5. Proiectul „Agricultura Competitivă în Moldova” (MAC-P).

În suportul Agenției, Proiectul MAC-P a desfășurat activități de consolidare a managementului siguranței alimentelor, prin componenta I a proiectului. **Obiectivul principal** al acestui sprijin a constat în consolidarea capacității Republicii Moldova de a gestiona agenda privind siguranța alimentelor.

Perioada de implementare: 2012 - extins până la 30 iunie 2022

Buget pentru Componenta I: 13,750 milioane dolari SUA

Donator: Banca Mondială, Fondul Global de Mediu, Agenția Suedeză pentru Dezvoltare și Cooperare Internațională (SIDA)

Implementator: Unitatea Consolidată de Implementare și Monitorizare a Proiectelor în domeniul Agriculturii, finanțate de Banca Mondială (UCIMPA)

Activitățile desfășurate:

- Sediul Agenției a fost reconstruit, reprezentând o concentrare a tuturor autorităților implicate în controlul sanitar veterinar, fitosanitar și al siguranței alimentelor într-o singură locație.

Clădirea a fost pusă în funcțiune în decembrie 2015, iar până în ianuarie 2017 au fost achiziționate mobilierul, echipamentele IT și altele;

- reconstrucția, dotarea cu echipament și darea în exploatare a patru puncte de control sanitar-veterinar și fitosanitar la frontieră (PIF-ri): PIF Criva, PIF Tudora, PIF Giurgiuleși și PIF Leușeni. Acestea permit efectuarea inspecțiilor și eșantionărilor produselor supuse supravegherii sanitare și fitosanitare, în conformitate cu legislația națională în vigoare și standardele UE și internaționale. Ulterior, alte două PIF-ri trebuiau să fie construite. Însă, dacă la PCF Sculeni au început lucrările de construcție, cât privește PCF Otaci, din motivul că nu a fost identificat terenul pentru construcții, s-a decis renunțarea la acest obiectiv și din sursele planificate va fi procurat echipament de laborator;

- elaborarea și punerea în funcțiune a 3 sisteme de management informațional în domeniul siguranței alimentelor (SIA "Managementul Măsurilor Sanitar - Veterinare Strategice" (MMSV), Sistemul Informațional de Management al Laboratoarelor (LIMS)) ș.a.;

- acordarea suportului pentru acreditarea a 5 metode la Laboratorul „Sănătate Animală” și 7 metode la Laboratorul „Siguranța Alimentelor” din cadrul CRDV. Ambele laboratoare au fost dotate cu echipament necesar și reagenți, fiind asigurată și instruirea specialiștilor implicați în activitatea acestora;

- reconstrucția Laboratorului de încercări calitatea și sănătatea plantelor, furajelor și produselor alimentare Bălți. Reconstrucția a fost finalizată și dată în exploatare în 2018. Echipamentul și mobilierul specializat de laborator au fost procurate;

- construcția Laboratorului de încercări calitatea și sănătatea plantelor, furajelor și produselor alimentare Cahul a fost finalizată. Echipamentul și mobilierul specializat de laborator au fost procurate;

- procurarea echipamentului suplimentar pentru Centrul Republican de Diagnostic Veterinar (domeniul Sănătate Animală și Siguranță Alimentelor) este în proces.

Cu suportul proiectului au fost dotate cu utilaj, echipament necesar și mobilier, laboratoarele din Bălți și Cahul, a cărui fondator este Agenția. De asemenea, de echipamentul necesar pentru determinarea parametrilor în lapte, a beneficiat și Laboratorul din cadrul I.P. Centrul Republican de Diagnostic Veterinar.

6. Proiectul "Climatul Investitional al Moldovei".

Obiectivul principal al componentei agricole a proiectului dat este îmbunătățirea accesului produselor autohtone la piețele Uniunii Europene, prin conformarea la cerințele acestor piețe.

Perioada de implementare: 2016-2019 (faza I), octombrie 2019-iunie 2023 (faza II)

Buget: 2,8 mln dolari SUA (buget pentru faza a II-a)

Donator: Guvernul Suediei.

Implementator: Corporația Financiară Internațională (IFC)/Grupul Băncii Mondiale.

Activitățile desfășurate:

În anul 2022, proiectul a susținut implementarea următoarelor activități:

- **Support pentru I.P. CRDV.** În continuarea asistenței proiectului oferite laboratorului I.P. CRDV pe parcursul anului 2021, la începutul anului 2022, I.P. CRDV a primit *acreditarea pentru 23 de metode noi pe domeniul de sănătate animală și siguranță a alimentelor*, aplicabile produselor de carne de pasăre, ouă, produse lactate. Programul de susținere I.P. CRDV a fost continuat în anul 2022, acoperind *15 metode adiționale pentru aceleași produse*. Asistența a inclus instruire pentru colaboratorii I.P. CRDV și efectuarea testelor de competență (serviciile fiind oferite de 2 laboratoare din România contractate de proiect), astfel asigurând implementarea completă, validarea și acreditarea metodelor noi, care urmează să fie obținută de către I.P. CRDV în anul 2023. Programul de asistență I.P. CRDV din partea proiectului IFC a fost finalizat în decembrie 2022.

- **Studiu comparativ a sistemelor de certificare sanitar-veterinară în Moldova și UE.** La solicitarea și în colaborare cu Agenția, a fost efectuat un exercițiu analitic cu scopul de a propune

îmbunătățiri la sistemul existent de certificare sanitar veterinară din Republica Moldova. Raportul a fost finalizat de către grupul de experți ai proiectului în luna iunie 2022 și ulterior consultat cu managementul ANSA. Raportul final propune un concept pentru revizuirea sistemului sanitar-veterinar din Moldova în vederea alinierii acestuia la sistemul UE, servind drept bază analitică pentru inițierea unor amendamente legale în scopul actualizării și simplificării sistemului curent de certificare în Republica Moldova.

- **Vizita de studiu în Elveția.** În scopul ilustrării funcționării unui sistem de certificare sanitar-veterinară aliniat la cerințele UE, în decembrie 2022, a fost organizată o vizită de studiu de 3 zile în Elveția pentru colaboratorii Agenției. Au avut loc întrevederi cu autoritățile competente în domeniul veterinar și de siguranță a alimentelor, precum și cu reprezentanți ai sectorului privat: o fermă de bovine, un abator, 2 întreprinderi de produse lactate. Astfel, participanții au obținut cunoștințe din prima sursă despre cerințele sanitar-veterinare la nivel de control de stat și la nivel de sector privat, despre asigurarea standardelor de siguranță, calitate și trasabilitate de-a lungul lanțului valoric, precum și tehnologiile IT utilizate în acest domeniu.

- **Program de pregătire pentru export – sectorul produselor lactate.** Activitățile programului au demarat în februarie 2022, fiind selectate 6 companii de produse lactate orientate spre export, acumulată informația despre companii (completarea chestionarului cu date despre companii), urmate de vizita experților europeni la întreprinderi (luna mai 2022) pentru a evalua gradul de conformitate la cerințele UE pentru exportul produselor lactate. Pentru fiecare companie participantă la program a fost elaborat un raport care identifică lacunele de conformare la cerințele UE și propune un plan concret de acțiuni pentru înlăturarea neconformităților. Planurile au fost prezentate întreprinderilor și au avut loc discuții cu fiecare întreprindere pe marginea recomandărilor. În scopul consolidării acestor eforturi, în luna noiembrie 2022, au fost organizate instruirii atât pentru companiile lactate, cât și pentru inspectorii Agenției la subiectul cerințelor UE pentru exportul produselor lactate.

- **Sistemul informațional IFSIMS.** Dezvoltarea Sistemului integrat de management al informațiilor privind siguranța alimentelor (IFSIMS) a progresat satisfăcător pe parcursul anului 2022. Se estimează că, până la 31 decembrie 2022, aproximativ 95% dintre cerințele funcționale și nefuncționale ale IFSIMS au fost implementate de către dezvoltator. Testarea de validare este în desfășurare, în noiembrie au început testele de acceptare a utilizatorilor (UAT). În 2023, proiectul intenționează să implementeze sistemul în mediul de producție, să desfășoare instruirii, să efectueze migrarea și stabilizarea datelor, și să inițieze mentenanța post-implementare.

7. Proiectul regional „Îmbunătățirea sistemelor naționale de siguranță a alimentelor și dezvoltarea cooperării regionale” GCP/REP/062/TUR

Scopul proiectului constă în consolidarea controalelor oficiale privind siguranța alimentelor și comunicarea riscurilor în țările beneficiare, oferind un mediu favorabil sectoarelor public și privat pentru a aborda riscurile prioritare pentru siguranța alimentelor. Proiectul contribuie la dezvoltarea capacităților regionale în acest sens, care vor fi urmate de activități la nivel de țară. În același timp proiectul își propune să consolideze relațiile de cooperare regionale în domeniu.

Țările beneficiare: Republica Moldova, Republica Azerbaidjan, Republica Kârgâz, Republica Tadjikistan, Turcia

Perioada de implementare: septembrie 2020-31 august 2023, extins până la finele anului 2023

Bugetul: 650 000 dolari SUA (buget pentru 5 țări)

Donator: program de parteneriat FAO-Turcia pe domeniul alimenar și agricultură (FTPP)

Implementator: Organizația Națiunilor Unite pentru Agricultură și Alimentație (FAO)

Activitățile desfășurate:

Au avut loc 3 întrevederi în regim on-line, inclusiv:.

- În luna august, a fost inițiată procedura de desemnare a membrilor Celulei naționale de criză, prin solicitarea de la autoritățile competente cu responsabilități în domeniul siguranței alimentelor a reprezentanților delegați conform prevederilor HG 680/2018;

- La 15 septembrie, în regim online, a fost organizată ședința tehnică privind dezvoltarea planului de răspuns în situații de urgență pentru siguranța alimentelor în Republica Moldova. Lista persoanelor desemnate din cadrul autorităților cu impact în siguranța alimentelor a fost finalizată. A fost elaborat și consultat cu experții proiectul de ordin privind stabilirea componentei nominale și a regulamentului cadru

- La data de 27 octombrie, în regim online, a fost organizată ședința tehnică privind dezvoltarea planului de răspuns în situații de urgență pentru siguranța alimentelor în Republica Moldova. A fost elaborat, tradus în limba engleză și transmis experților FAO pentru consultare proiectul ordinului privind stabilirea componentei nominale și a regulamentului cadru privind organizarea și funcționarea Celulei naționale de criză. Proiectul ordinului a fost discutat cu experții și examinat de Direcția juridică ANSA.

- La 22 decembrie 2022, în regim online, a fost organizată ședința de lucru privind planificarea activităților pentru anul 2023 conform programului proiectului.

8. Proiectul „Suport instituțional în agricultura ecologică din Republica Moldova”.

Proiectul se bazează pe rezultatele obținute din proiectul anterior focusat pe dezvoltarea agriculturii ecologice în Republica Moldova și pe necesitatea de consolidare a administrației de stat responsabile de acest sector.

Perioada de implementare: iunie 2017-iunie 2021

Buget: aprox. 630 000 EURO (15 900 000 CZK)

Donator: Agenția Cehă pentru Dezvoltare (CzDA)

Implementator: Institutul Central pentru Supraveghere și Control din Agricultură (UKZUZ)

Activitățile desfășurate:

1. Suport pentru *elaborarea și editarea publicațiilor* ”Recomandări privind producerea durabilă a culturilor în sistem ecologic în Republica Moldova” și ”Grâul de toamnă. Grâul Spelta. Rezultatele privind testările pilot. 2020”;

2. Organizarea unei *vizite de studiu* pentru reprezentanții Laboratorului Central Fitosanitar (2 persoane, în perioada 30.08–02.09.2022), care a vizat implementarea metodelor mono reziduale și problemele aferente acestora. Participanții au fost instruiți privind procedurile de pregătire a probelor pentru analiză, precum și tehnicile de măsurare recomandate pentru determinarea finală a reziduurilor de pesticide menționate și, nu în ultimul rând, au fost familiarizați cu specificul și capcanele acestor metode.

3. Acordarea posibilității pentru participarea reprezentantei ANSA la BIOFACH 2022, congresul și târgul internațional destinat produselor alimentare ecologice din Nürnberg, Germania (perioada 26.07–29.07.2022);

4. Organizarea, pe 16 iunie 2022, *Zilei Câmpului Agriculturii Ecologice din Moldova* la stațiunea de testare Visoca a Comisiei de Stat pentru Testarea Soiurilor de Plante (s. Visoca, r-nul Soroca);

5. Acordarea suportului continuu în elaborarea și expertizarea *proiectului de lege privind agricultura ecologică* (MAIA, ANSA, MOVCA) (expertizate și opinii remise pentru 15 versiuni), fiind organizate cel puțin 4 ședințe de lucru la subiectul dat;

6. Suport pentru *participarea Laboratorului Central Fitosanitar la testele de competență FAPAS 2022*;

7. Organizarea misiunii de experți în Republica Moldova, care a vizat întreveneri tehnice cu partenerii privind implementarea proiectului, seminare și zile în teritoriu;

8. Asigurarea monitorizării experiențelor în câmp stabilite în trei locații la stațiuni de testare a Comisiei de Stat pentru Testarea Soiurilor de Plante.

II. IMPLEMENTAREA ACORDULUI DE ASOCIERE ÎNTRE REPUBLICA MOLDOVA ȘI UNIUNEA EUROPEANĂ.

Acordul de Asociere dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană (semnat la 27 iunie 2014 la Bruxelles și intrat în vigoare la 1 iulie 2016) prevede creșterea potențialului comercial și de export în sectorul agroalimentar al Republicii Moldova, prin respectarea standardelor Uniunii Europene și a cerințelor tehnice, în scopul creării treptate a Zonei de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător între Republica Moldova și UE (DCFTA).

Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor este responsabilă de realizarea angajamentelor ce țin de Aspectele Sanitare și Fitosanitare (SPS) din Acord, care se conțin în **capitolul 4. Măsuri Sanitare și Fitosanitare (SPS)** al titlului V. Aspecte legate de Comerț și Comerțul. Obiectivul acestui capitol ține de facilitarea comerțului între părți cu mărfuri acoperite de măsurile sanitare și fitosanitare, ocrotind în același timp viața sau sănătatea umană, animală sau vegetală.

În anul 2022, Agenția a continuat activitățile în direcția implementării angajamentelor de integrare europeană, din cele mai importante fiind:

- menținerea eficientă a dialogului cu structurile specializate ale Comisiei Europene întru realizarea măsurilor necesare pentru **extinderea listei de produse autohtone de origine animală exportate din Republica Moldova în Uniunea Europeană** (lapte și produse lactate, carne și ouă de pasăre de pasăre și produse din carnea de pasăre);

- susținerea **misiunii de audit a DG SANTE**, petrecute în regim fizic, în perioada 20-24 iunie 2022, în scopul evaluării sistemului de control în vigoare al Republicii Moldova care reglementează producția de carne de pasăre și produse derivate și ouă (aspecte de sănătate animală și regionalizare);

- participarea în cadrul a cel puțin 3 consultări tehnice, în format on-line, cu structurile specializate ale Comisiei Europene (DG SANTE) referitoare la cererea Republicii Moldova pentru listarea pentru carnea și produsele derivate, cu referire la exportul în UE a produselor lactate ș.a. (10 mai, 16 august 2022);

- coordonarea procesului de promovare a **dosarelor tehnice ale Republicii Moldova depuse pentru autorizarea importului în Uniunea Europeană a materialului de plantare** pentru anumite categorii de plante (exportul în UE al materialului săditor Juglans regia L. (nuc) din RM a fost autorizat începând cu octombrie 2022, iar pentru Malus domestica din august 2022);

- asigurarea, de comun cu Direcțiile de profil, a implementării acțiunilor ce țin de competența ANSA, din Planul de Acțiuni privind implementarea Acordului de Asociere Republica Moldova – Uniunea Europeană, Agendei de Asociere;

- participarea la completarea și revizuirea **Capitolului 12 al celei de-a doua părți a Chestionarului Comisiei Europene cu privire la cererea de aderare la UE**, care cuprinde cele 33 de Capitole ale acquis -ului UE;

Unul din mecanismele de monitorizare și asigurare a implementării eficiente a angajamentelor reciproce în domeniul Măsurilor Sanitare și Fitosanitare constituie formatul **Sub-Comitetului pe problemele Sanitare și Fitosanitare Uniunea Europeană - Republica Moldova** (în continuare Sub-Comitetul SPS). În conformitate cu prevederile art.-lui 191 din Acordul de Asociere, Sub-Comitetul SPS se întrunește cel puțin o dată pe an, pentru a aborda orice problemă care rezultă din aplicarea capitolului IV sau a altor aspecte SPS prevăzute de Acordul de Asociere. În anul 2022, cea de-a **VIII-a reuniune a Sub-Comitetului SPS** s-a desfășurat, în regim on-line, la 1 iulie 2022. La aceasta au participat reprezentanții ANSA, ai Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, Ministerului Economiei, Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene și reprezentanții Părții Europene.

În cadrul reuniunii, membrii Sub-Comitetului au evaluat progresele privind armonizarea legislației naționale a Republicii Moldova în domeniul SPS cu standardele Uniunii Europene, precum și etapele la care suntem în negocierile vis-a-vis de cererile Republicii Moldova pentru obținerea dreptului de a exporta în Uniunea Europeană mai multe categorii de produse de origine animală (carne și ouă de pasăre, lapte și produse lactate), inclusiv și rezultatele misiunilor de audit efectuate de DG SANTE pe parcursul anului de referință.

La 29 noiembrie 2022, în or. Bruxelles, în cadrul reuniunii Comitetului de Asocierie în configurația Comerț Republica Moldova-Uniunea Europeană (ACTC), reprezentanții Agenției au prezentat raportul privind desfășurarea reuniunii Sub-Comitetului SPS.

Pentru anul 2023, Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor își va concentra eforturile pentru a contribui la realizarea criteriilor de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană, în domeniile sale de competență.

III. COLABORAREA CU AUTORITĂȚILE COMPETENTE DIN ALTE ȚĂRI ȘI ORGANISMELE INTERNAȚIONALE

În vederea dezvoltării cooperării cu Autoritățile Competente din alte state, **negociate și semnate 5 acorduri** între Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor și alte instituții:

- **Memorandum de Înțelegere între Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor a Republicii Moldova și Serviciul Alimentar și Veterinar de Stat al Republicii Lituania** privind cooperarea în domeniile siguranței alimentare și veterinar (22 februarie 2022, or. Chișinău);

- **Acord între Autoritatea Națională Sanitară Veterinară și pentru Siguranța Alimentelor din România și Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor din Republica Moldova privind cooperarea bilaterală în domeniul sanitar și pentru siguranța alimentelor** (semnat la 25 august 2022, prin corespondență);

- **Memorandum dintre Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor și Agenția Germană pentru Cooperare Internațională (GIZ) GmbH pentru Suport privind interconectarea sistemului informatic automatizat "Registrul fitosanitar de stat" cu nodul național al sistemului informatic SEED+**, în conformitate cu Acordul de aderare și modernizare al Acordului de Liber Schimb pentru Europa Centrală (CEFTA), semnat la 18 noiembrie 2022, or. Chișinău;

- **2 Acorduri de colaborare între Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor și Programul USAID Reforme Instituționale și Structurale în Moldova (MISRA)** (semnate la 6 decembrie 2022, or. Chișinău);

- **Amendamentul nr. 1 la Acordul de Grant: Proiectul VP/2022/MD/SI2.871229-2022 Programe veterinare pentru bolile la animale (VP 2022/MD)**, semnat la 12 decembrie 2022, în regim de corespondență.

În anul 2022, s-au desfășurat cel puțin **20 evenimente și întrevederi de lucru și de nivel înalt**, atât în format fizic, cât și on-line, din cele mai importante fiind următoarele:

- întrevederea cu **E.S. DI Kestutis KUDZMANAS**, Ambasador Extraordinar și Plenipotențiar al Republicii Lituania la Chișinău (19 ianuarie 2022);

- întrevederea cu **Dna Genevieve BOURGET**, Consilier Comercial al Ambasadei Canadei pentru România, Bulgaria și Republica Moldova (cu sediul la București), 16 februarie 2022;

- vizita oficială la ANSA a **Dlui Mantas STASKEVICIUS**, Director al Serviciului Veterinar și Alimentar de Stat al Republicii Lituania (21-23 februarie 2022);

- vizita și întrevederea cu **DI Vidmantas PAULAUSKAS**, Director adjunct al Serviciului Alimentar și Veterinar de Stat al Republicii Lituania (24-28 februarie 2022);

- întrevederea cu **E.S. DI Norton de Andrade Mello RAPESTA**, Ambasador al Braziliei la Chișinău, cu sediul la Kiev (16 martie 2022);

- întrevederea cu reprezentanții **World Food Programme**, 6 aprilie 2022;

- întrevederi cu reprezentanții **Programului USAID Reforme Instituționale și Structurale în Moldova (MISRA)** (17 iunie, 16 august 2022 etc);
- întrevederea cu reprezentanții **Programului de Dezvoltare a Dreptului Comercial (CLDP)** din cadrul Departamentului de Comerț al SUA (21 iunie 2022);
- **misiunea de audit DG SANTE, la fața locului**, pentru evaluarea sistemului de control în vigoare al Republicii Moldova care reglementează producția de carne de pasăre și produse derivate și ouă (aspecte de sănătate animală), destinate exportului în Uniunea Europeană (efectuată în perioada 20-24 iunie 2022).
- cea de-a **VIII-a reuniune a Sub-Comitetului pentru Măsurile Sanitare și Fitosanitare Moldova - UE**, desfășurată în perioada 1-2 iulie 2022, la Chișinău, în format fizic;
- întrevederi cu reprezentanții **Corporației Financiare Internaționale (IFC)**, responsabili de proiectul „Climatul Investițional al Moldovei”, pe parcursul anului 2022;
- întrevederi cu reprezentantul **Delegației UE în Republica Moldova** pe parcursul anului 2022;
- întrevedere cu experții Băncii Mondiale, „**Proiectul de competitivitate pentru microîntreprinderi, întreprinderi mici și mijlocii din Republica Moldova**” (MSME), 21 septembrie 2022;
- întrevederi cu experții Proiectului UE “**Dezvoltarea capacităților de monitorizare a reziduurilor în domeniul hranei pentru animale și a produselor de origine animală**”, implementat de UNIDO;
- întrevederea cu reprezentanții **Ambasadei Republicii Populare Chineze** în Republica Moldova (17 noiembrie 2022);
- Atelierul **TAIEX „Simplificarea reglementării acizilor grași trans în produsele alimentare atât de producție autohtonă, cât și din import”** (8 decembrie 2022, format hibrid);
- întrevederea cu reprezentanții **delegației Ministerului Agriculturii din Uzbekistan** (14 decembrie 2022);
- întrevederea cu reprezentanții **Ambasadei Republicii Slovace** la Chișinău (19 decembrie 2022);
- **Ședința de lucru privind simplificarea reglementărilor pentru micii producători**, cu reprezentanții Proiectului UE „Rural SME Policy Support Window project” (23 decembrie 2022);
- alte întruniri.

Agenția a fost reprezentantă la cel puțin **7 evenimente de nivel regional sau internațional**, la care au participat 12 reprezentanți ai Agenției:

1. Reuniunea SEED+ privind Armonizarea Certificatelor Veterinare (2 reprezentanți ANSA, 23-27 mai 2022, on-line);
2. Atelier regional cu referire la Decizia CEFTA privind facilitarea comerțului cu fructe și legume. (2 reprezentanți ANSA, 31 mai -2 iunie 2022, on-line);
3. Sesiunea 72-a a Consiliului EPP0 (2 reprezentanți ai Agenției, 25-26 septembrie 2022, or. Paris, Franța);
4. Seminar regional SEED+ în domeniul SPS (1 reprezentant al Agenției, 25-29 septembrie 2022, or. Belgrad, Serbia);
5. Workshop CEFTA privind SPS (1 reprezentant ANSA, 6-8 septembrie 2022, Muntenegru);
6. Reuniunea la nivel înalt SEED+ ”Realizări, provocări și pașii următori” și Conferința Săptămânii CEFTA ”Calea către piețele unice ale UE” (2 reprezentanți al Agenției, 7-10 decembrie 2022, or. Bruxelles);
7. Cea de-a 90-a Sesiune a Comisiei Regionale pentru Europa a Organizației Mondiale pentru Sănătatea Animală (2 reprezentanți ai Agenției, 02-08 octombrie 2022, Republica Italiană).

3.6 Priorități pe termen mediu pentru anul 2023

În anul 2023, Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor, va continua consolidarea capacităților întregului sistem prin:

- i) finalizarea reformei de reorganizare a sistemului, în scopul dezvoltării și modernizării capacităților administrative ale Agenției și a structurilor sale teritoriale pentru siguranța alimentelor și cele de la frontieră, eficientizării proceselor operaționale și creșterea calității serviciilor prestate;
- ii) dezvoltarea continuă și consolidarea sistemului național de laboratoare pe toate domeniile de competență;
- iii) extinderea gamei de produse de origine animală din Republica Moldova exportate pe piața Uniunii Europene, precum și a materialului săditor și de plantare;
- iv) eficientizarea controalelor oficiale în domeniile de competență ale Agenției;
- v) digitalizarea proceselor și serviciilor prestate de Agenție;
- vi) consolidarea dialogului cu operatorii din sectorul alimentar;
- vii) atingerea obiectivelor stabilite pentru Agenție, în scopul integrării Republicii Moldova la Uniunea Europeană.

4. Recomandări pentru modificarea PNMAC

În anul 2022, Planul Național Multianual de Control aprobat prin Ordinul Agenției nr.618 din 13.11.2018 necesită a fi actualizat și aprobat un alt Plan pentru perioada următoare de 4 ani. Pentru anul 2023, se va elabora și aproba un Plan Național Multianual de Control pentru anii 2023-2026 care va descrie structura nouă a Agenției în baza Hotărârii de Guvern nr. 14 din 11.01.2023 cu privire la organizarea și funcționarea Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor.

PNMAC pentru anii 2023-2026 va include monitorizarea obiectivelor de integrare Europeană a Republicii Moldova stabilite în documentele de politici publice aprobate de guvern.

